

De nieuwe vzw-wetgeving

Een analyse op juridisch, boekhoudkundig en fiscaal vlak

Katrien BOONEN

promotor :
Prof. dr. Nan TORFS

VOORWOORD

Deze eindverhandeling vormt het sluitstuk van mijn opleiding tot Handelsingenieur aan de Universiteit Hasselt. Het gaf me voldoening om de vaardigheden en kennis die ik tijdens mijn opleiding heb verworven, in deze studie te benutten.

Een eindverhandeling komt nooit tot stand door het werk van slechts één persoon. Je hebt de hulp van heel wat mensen nodig, enerzijds om informatie te vergaren, anderzijds om je te steunen. In dit voorwoord wil ik dan ook iedereen bedanken die, op welke wijze ook, een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze eindverhandeling.

In de eerste plaats wil ik een oprecht dankwoord richten aan mijn promotor Prof. Dr. Torfs Marie-Antoinette en aan mijn copromotor de heer Steven Matheï voor hun kritische bedenkingen en feedback. Vervolgens wil ik de vzw's van de gemeente Mol danken voor hun bereidwillige deelname aan de enquêtes. Ook wil ik de heer Peter Van Steenkisten van Dexia en Mevrouw Nadine Cerckel van ING bedanken voor hun medewerking. Verder wens ik alle medewerkers van de griffie van de rechtbank van koophandel te Turnhout te danken voor de informatie die zij mij verschaft hebben.

Tenslotte bedank ik mijn ouders voor hun onvoorwaardelijke steun tijdens mijn studies.

Katrien Boonen, 2006

Samenvatting

België is een land met een bloeiend verenigingsleven. In 2002 vond er een ware revolutie plaats in de vzw-wetgeving. Na jaren van parlementair werk werd op 2 mei 2002 de nieuwe vzw-wet definitief. Deze nieuwe wet wijzigt de wet van 27 juni 1921. De nieuwe wetgeving voor verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen werd gepubliceerd in het Belgische Staatsblad op 11 december 2002.

Er zijn vier belangrijke redenen die aanleiding gegeven hebben tot deze wetswijziging. Ten eerste wilde men de transparantie verhogen. Hiervoor heeft men nieuwe boekhoudkundige verplichtingen opgelegd aan de vzw's. Ten tweede beoogde men een modernisering van de termen en formuleringen. Daarnaast wilde de wetgever de wet ook rationaliseren. Zo werd er bijvoorbeeld een nieuwe, eenvoudige maar volledige regeling getroffen in verband met de bekendmaking van de akten van de vereniging. Al deze hervormingen moeten als doel hebben om aan derden een grotere veiligheid te waarborgen en misbruik van deze rechtsvorm te voorkomen.

In de veronderstelling, dat voor heel wat verenigingen deze aanpassingen niet vanzelfsprekend verlopen, wil ik in mijn onderzoek nagaan hoe het gehele vzw-landschap eruit ziet na de wetswijzigingen: "*Wat is de impact van de nieuwe vzw-wetgeving van 2 mei 2002 op het vzw-landschap?*". Er wordt een analyse gedaan op juridisch, boekhoudkundig en fiscaal vlak.

De probleemstelling wordt weergegeven in het inleidend hoofdstuk. Hier wordt het probleem verduidelijkt en worden de centrale onderzoeksvraag en deelvragen vermeld. Dit hoofdstuk bevat ook een overzicht van het onderzoeksopzet, zoals de gebruikte bronnen en de aanpak van het praktijkonderzoek.

In het tweede hoofdstuk wordt de geschiedenis van de vzw geschetst en wordt het begrip vereniging zonder winstoogmerk verduidelijkt. Vervolgens gaan we het vzw-statuut vergelijken met drie andere entiteiten met name: de vennootschap, de feitelijke vereniging en de vennootschap met sociaal oogmerk. Als laatste overlopen we de redenen voor de wetswijziging.

Een uiteenzetting van de juridische bepalingen van de wet van 2 mei 2002 volgt in het derde hoofdstuk. Als eerste wordt de overgangperiode naar de nieuwe wet besproken. Na het overlopen van de oprichtingsformaliteiten, de statuten en de leden, volgt een overzicht van de algemene vergadering. Met hierbij een bespreking van de bevoegdheden, de bijeenroeping, de verschillende soorten vergaderingen en de vereiste aanwezigheids- en meerderheidsquota. Vervolgens bespreken we ook nog de beheersorganen: de raad van bestuur, het orgaan van dagelijks bestuur en het orgaan van vertegenwoordiging. Verder halen we de gewijzigde administratie en formaliteiten aan, met hierbij een uitgebreide bespreking van het verenigingsdossier. Als laatste zetten we de ontbinding, de nietigheid en de vereffening even op een rijtje. Bij elk van deze aangehaalde punten wordt een persoonlijke en kritische evaluatie gegeven.

De boekhoudkundige bepalingen maken het onderwerp uit van hoofdstuk vier. De kleine vzw's moeten voortaan al hun verrichtingen inschrijven in een dagboek van ontvangsten en uitgaven, volgens een minimum opgelegd model. Voor het eerst zullen de kleine vzw's hun jaarrekening moeten neerleggen op de griffie van de rechtbank van koophandel. Deze jaarrekening bestaat uit de staat van ontvangsten en uitgaven en de toelichting, die een staat van vermogen omvat. De grote en zeer grote vzw's zijn verplicht vanaf 1 januari 2006 de boekhouding en jaarrekening op te stellen in overeenstemming met de regels van het dubbel boekhouden. Hun jaarrekening, die bestaat uit een balans, een resultatenrekening en een toelichting, zal jaarlijks worden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

Hoofdstuk vijf handelt over de fiscale verplichtingen voor vzw's. De drie belangrijkste belastingen voor vzw's worden besproken. Ten eerste wordt er bepaald wanneer de vzw wordt toegewezen aan de rechtspersonenbelasting en wanneer aan de vennootschapsbelasting. Vervolgens bespreken we de belasting over de toegevoegde waarde (btw). En als laatste komt de taks tot vergoeding van de successierechten aanbod.

Vanuit de context van de literatuurstudie, de wetten en Koninklijke Besluiten omtrent de nieuwe vzw-wetgeving volgt in hoofdstuk zes het praktijkonderzoek. Deze praktijkstudie bestaat uit twee delen, namelijk de vragenlijsten en de interviews. Ten eerste onderzochten we de vzw's van de gemeente Mol aan de hand van vragenlijsten. De bevindingen van de praktijkstudie gingen onder andere over: het werkelijk aantal

verenigingen die kiezen voor een vzw-statuut, met de daarbij horende grootste voor- en nadelen, hun werkgebied, het aantal leden, het aantal personeelsleden en vrijwilligers, de herkomst van hun financiële middelen en de boekhoudkundige aanpassingen. Ook vroegen we naar hun opinie van de nieuwe vzw-wet en deden de vzw's drie nieuwe voorstellen. Ten tweede werden er interviews afgenomen van andere spelers, die vaak met vzw's te maken hebben. Dit om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de wereld van de vzw's. Zo werden er interviews afgenomen van twee financiële instellingen, namelijk Fortis en ING, en van de griffie van de rechtbank van koophandel.

In hoofdstuk zeven geeft men een overzicht van het juridische kader van verenigingen en stichtingen in een aantal Europese lidstaten. De stichting is een andere vaak gebruikte rechtsvorm voor de niet-commerciële doeleinden. Vooral in Nederland maakt men hier veel gebruik van.

Tot slot geeft het laatste hoofdstuk een antwoord op de centrale onderzoeksvraag. Hierbij wordt een opsomming gegeven van de belangrijkste impulsen en obstakels van de nieuwe vzw-wet. Vervolgens komen nog enkele eigen voorstellen aanbod. Het bevat ook enkele methodologische kritieken.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Samenvatting

Inhoudsopgave

1	DE PROBLEEMSTELLING	- 12 -
<hr/>		
1.1	Aanzet tot de onderwerpkeuze	- 12 -
1.2	Het onderzoeksprobleem	- 13 -
1.2.1	Situering	- 13 -
1.2.2	Omschrijving	- 13 -
1.3	Het onderzoeksopzet	- 15 -
<hr/>		
2	HET VZW – LANDSCHAP	- 16 -
<hr/>		
2.1	Historiek	- 16 -
2.2	Definitie	- 18 -
2.3	Vergelijking met ander entiteiten	- 20 -
2.3.1	Vzw of vennootschap?	- 20 -
2.3.2	Vzw of feitelijke vereniging?	- 22 -
2.3.3	Vzw of vennootschap met sociaal oogmerk?	- 22 -
2.4	Redenen voor de wetswijziging	- 23 -
<hr/>		
3	HET JURIDISCHE KADER	- 25 -
<hr/>		
3.1	Overgangperiode	- 25 -
3.2	Oprichting	- 26 -
3.3	Statuten	- 28 -
3.4	De leden	- 31 -

3.4.1	Het minimum aantal leden	- 31 -
3.4.2	Onderscheid werkelijke en toegetreden leden	- 32 -
3.4.2.1	Werkelijke leden	- 32 -
3.4.2.2	Toegetreden leden	- 33 -
3.4.3	Evaluatie	- 34 -
3.5	De algemene vergadering	- 35 -
3.5.1	Bevoegdheden	- 36 -
3.5.2	Bijeenroeping	- 36 -
3.5.3	De gewone - buitengewone - bijzondere algemene vergadering	- 37 -
3.5.4	Aanwezigheidsquorum	- 38 -
3.5.5	Beslissingsmeerderheid	- 39 -
3.5.6	Evaluatie	- 40 -
3.6	De bestuursorganen	- 40 -
3.6.1	De raad van bestuur	- 41 -
3.6.1.1	Samenstelling	- 41 -
3.6.1.2	De bestuursbevoegdheden	- 42 -
3.6.1.3	Bijeenroeping	- 44 -
3.6.1.4	Volmacht	- 44 -
3.6.1.5	Aanwezigheidsquorum en beslissingsmeerderheid	- 45 -
3.6.2	Het orgaan van dagelijks bestuur	- 46 -
3.6.3	Het orgaan van vertegenwoordiging	- 46 -
3.6.4	Evaluatie	- 48 -
3.7	Administratie en Formaliteiten	- 48 -
3.7.1	Inhoud	- 48 -
3.7.2	Het verenigingsdossier	- 49 -
3.7.3	Evaluatie	- 50 -
3.8	De ontbinding, nietigheid en vereffening van de vzw	- 50 -
3.8.1	Inleiding	Error! Bookmark not defined.
3.8.2	De ontbinding	Error! Bookmark not defined.
3.8.2.1	De vrijwillige ontbinding	- 51 -
3.8.2.2	De gerechtelijke ontbinding	- 52 -
3.8.2.3	De ontbinding van rechtswege	- 53 -

3.8.3	De nietigheid	- 53 -
3.8.4	De vereffening	- 54 -
3.8.5	Evaluatie	- 54 -
4	HET BOEKHOUDKUNDIGE KADER	- 56 -
<hr/>		
4.1	De boekhoudkundige bepalingen vóór de nieuwe vzw-wet	- 56 -
4.2	Het onderscheid tussen kleine, grote en zeer grote vzw's	- 57 -
4.3	Gemeenschappelijke regels voor kleine, grote en zeer grote vzw's	- 59 -
4.4	De boekhoudkundige bepalingen voor kleine vzw's	- 59 -
4.4.1	De vereenvoudigde boekhouding	- 60 -
4.4.2	Het dagboek	- 60 -
4.4.3	De jaarrekening	- 61 -
4.4.4	De inventaris	- 62 -
4.5	De boekhoudkundige bepalingen voor grote en zeer grote vzw's	- 63 -
4.6	Evaluatie	- 65 -
5	HET FISCALE KADER	- 67 -
<hr/>		
5.1	Inleiding	- 67 -
5.2	Rechtspersonenbelasting versus vennootschapsbelasting	- 67 -
5.2.1	Wettelijk kader van de rechtspersonenbelasting	- 68 -
5.2.2	Wettelijk kader van de vennootschapsbelasting	- 70 -
5.3	Belasting op de toegevoegde waarde	- 71 -
5.4	Taks tot vergoeding der successierechten	- 73 -
5.5	Evaluatie	- 74 -

6 DE VZW IN DE PRAKTIJK. - 76 -

6.1 Inleiding - 76 -

6.2 Bevindingen van de praktijkstudie - 78 -

6.2.1 Keuze en motivatie - 78 -

6.2.2 Werkgebied - 80 -

6.2.3 Aantal leden - 81 -

6.2.4 Werkgelegenheid - 82 -

6.2.5 Financiële middelen - 84 -

6.2.6 Boekhouding - 85 -

6.2.7 Statutenwijziging – downloaden documenten - Doelomschrijving - 87 -

6.2.7.1 Statutenwijziging - 87 -

6.2.7.2 Downloaden documenten - 88 -

6.2.7.3 Doelomschrijving - 88 -

6.2.8 Opinie nieuwe vzw-wet - 89 -

6.2.9 Nieuwe voorstellen - 90 -

6.3 Interviews - 91 -

6.3.1 Interview Banken: Dexia en ING - 91 -

6.3.1.1 Kredietaanvraag - 91 -

6.3.1.2 Rekening courant - beleggingen - 94 -

6.3.2 Interview griffie van de rechtbank van koophandel Turnhout - 95 -

6.4 Besluit - 97 -

7 DE VERENIGING EN STICHTING OVER DE GRENZEN HEEN. - 98 -

7.1 Inleiding - 98 -

7.2 Verenigingen in een aantal Europese landen - 99 -

7.2.1 De rechtspositie - 99 -

7.2.2 Verantwoording en toezicht - 100 -

7.3 Stichtingen in een aantal Europese landen - 102 -

7.3.1 De rechtspositie - 102 -

7.3.2 Verantwoording en toezicht - 103 -

8 CONCLUSIES - 105 -

8.1 De belangrijkste wijzigingen door de nieuwe vzw-wet - 105 -

8.2 De belangrijkste impulsen en obstakels van de nieuwe vzw-wet - 106 -

8.3 Suggesties en mogelijke richtlijnen voor de toekomst - 109 -

8.4 Methodologische kritieken - 111 -

BIBLIOGRAFIE - 112 -

Wetgeving - 112 -

Boeken en artikels - 113 -

Websites - 116 -

BIJLAGEN - 112 -

Lijst der tabellen

Tabel 1: De verschillen tussen vennootschap en vereniging	10
Tabel 2: Vergelijking tussen de nieuwe en de oude vzw-wetgeving ivm statuteninhoud	17
Tabel 3: De boekhoudkundige verplichtingen in functie van het type vzw	53
Tabel 4: Motivatie en percentage voor de keuze van vzw.....	66
Tabel 5: De verschillen tussen vrijwilligerswerk en beroepsarbeid	69
Tabel 6: Rechtspositie van verenigingen in Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland.....	85
Tabel 7: Plaats van de grafieken in het jaarverslag	28
Tabel 8: Rechtspositie van stichtingen in Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland	88

Lijst der figuren

Figuur 1: Totaal aantal sport-, jeugd-, mindervalide- en cultuurverenigingen in de gemeente Mol die kiezen voor een vzw-statuut	65
Figuur 2: Totaal aantal ondervraagde vzw's van de gemeente Mol verdeeld over 5 werkgebieden	67
Figuur 3: Verdeling van de kleine vzw's van de gemeente Mol over het ledenaantal	68
Figuur 4: De werkgelegenheid bij de kleine vzw's	69
Figuur 5: De financiële middelen van de kleine vzw's	71
Figuur 6: De huidige boekhouding van de kleine vzw's	72

1 De probleemstelling

In dit eerste hoofdstuk zal de keuze van het onderwerp worden aangegeven. Vervolgens wordt de centrale onderzoeksvraag en de deelvragen, nodig voor de omkadering voor deze thesis, geschetst. Tot slot wordt een beschrijving gegeven van het onderzoeksopzet.

1.1 Aanzet tot de onderwerpkeuze

België is een ongelooflijk land; we staan economisch, sociaal en cultureel vaak vooraan in de statistieken. Tevens inzake verenigingsleven staan we sterk. België is één van de landen met de hoogste dichtheid van vzw's, brutoweg meer dan 120.000 verenigingen met rechtspersoonlijkheid voor ongeveer 10.000.000 inwoners, of ongeveer 1 vereniging met rechtspersoonlijkheid per 100 inwoners.¹

In 2002 vond er een ware revolutie plaats in de vzw-wetgeving. Na jaren van parlementair werk werd op 2 mei 2002 de nieuwe vzw-wet definitief. Tijdens de vakantieperiodes werkte ik voor een sport-vzw, zo kwam ik in aanraking met de werking van een vzw: het organiseren van activiteiten, boekhouding, cafetaria beheer, personeelsadministratie en dergelijke. Hierdoor groeide mijn interesse in de vzw-wetgeving. Het leek me daarom boeiend om deze nieuwe wetgeving onder de loep te nemen.

Miljoenen mensen zetten zich op één of andere manier vrijwillig en belangeloos in om van hun club of vereniging een aangename pleisterplaats te maken voor diegenen die er, als lid, op één of andere wijze hun hobby komen beoefenen. Naast de noodzakelijke realisatie van het doel van de vereniging worden zij steeds meer en meer verplicht om zich een weg te banen door een jungle van wetten, decreten, koninklijke besluiten, en andere wetgeving op juridisch, boekhoudkundig en fiscaal vlak.

¹ D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 19

1.2 Het onderzoeksprobleem

1.2.1 Situering

De wet van 2 mei 2002² betreffende de nieuwe wetgeving voor verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen heeft een grondige wijziging aangebracht aan de wet van 27 juni 1921. De integrale publicatie van de wet gebeurde in het Belgische Staatsblad van 11 december 2002. In het verdere verloop van deze thesis zal bij het aanhalen van de nieuwe vzw-wet verwezen worden naar de wet van 2 mei 2002 en bij de oude vzw-wet naar de wet van 27 juni 1921.

De wijzigingen van de nieuwe vzw-wet waren vooral terug te vinden op juridisch en boekhoudkundig vlak. Dit om de vzw's transparanter te maken en om zo een betere controle van de vzw's mogelijk te maken. Naast deze basiswet is de vzw nog onderworpen aan andere Koninklijke Besluiten, wetten en decreten. De personen, die een vzw willen opstarten of die deel uitmaken van een bestaande vzw, stellen zich vaak de vraag aan welke regels een vzw moet voldoen om wettelijk in orde te zijn en welke kosten hiermee gepaard gaan.

De nieuwe bepalingen van de wet 2 mei 2002 moeten door vzw's gerespecteerd worden. Deze aanpassingen zijn voor vele vzw's niet vanzelfsprekend. Daarom zal met dit onderzoek nagegaan worden hoe het gehele vzw-landschap eruit ziet na de wetwijzigingen. En wat de opinie is van de vzw's zelf rond deze veranderingen en aanpassingen.

1.2.2 Omschrijving

Uitgaande van de eerder geschetste problematiek kan men de volgende centrale onderzoeksvraag formuleren:

"Wat is de impact van de nieuwe vzw-wetgeving van 2 mei 2002 op het vzw-landschap?"

² Wet van 2 mei 2002 betreffende de nieuwe wetgeving voor verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, verder genoemd de nieuwe vzw-wetgeving, B.S. 11 december 2002, zie bijlage 1

Om een antwoord te formuleren op bovenstaande onderzoeksvraag zal gebruikt gemaakt worden van een literatuurstudie en een praktijkonderzoek. Voor elk gedeelte kan de centrale onderzoeksvraag opgedeeld worden in enkele deelvragen.

De literatuurstudie behandelt de juridische, boekhoudkundige en fiscale bepalingen van de nieuwe vzw-wet, met telkens een terugkoppeling naar de wet van 27 juni 1921. De volgende deelvragen zullen een leidraad zijn voor dit onderzoek:

- Welke wijzigingen brengt de wet van 2 mei 2002 aan in de wet van 27 juni 1921 wat betreft juridische verplichtingen voor de vzw's?
- Welke wijzigingen brengt de wet van 2 mei 2002 aan in de wet van 27 juni 1921 wat betreft boekhoudkundige verplichtingen voor de vzw's?
- Wat is het verschil tussen de vzw, de vennootschap, de feitelijke vereniging en de vereniging met sociaal oogmerk?
- Wat zijn de belangrijkste redenen voor deze wetswijziging?
- Wat zijn de voornaamste fiscale verplichtingen van de vzw?

Hoe het vzw-landschap eruit ziet na de wetswijziging wordt besproken in de praktijkstudie. Op de volgende deelvragen zal getracht worden een antwoord te vinden.

- Welke aanpassingen hebben de vzw's moeten doorvoeren?
- Hoeveel verenigingen kiezen voor het vzw-statuut?
- Wat zijn volgens de vzw's de grootste voor- en nadelen van het vzw-statuut?
- Tot welk werkgebied behoren de meeste vzw's?
- Wat is het gemiddeld aantal werkelijke en toegetreden leden?
- Op welke financiële bronnen doen de meeste vzw's beroep?
- Wat zouden de vzw's nog willen veranderen aan de huidige wetgeving?
- Heeft de naleving aan de vzw-wet gezorgd voor extra kosten?

1.3 Het onderzoeksopzet

Om een gegrond antwoord te kunnen formuleren op bovenstaande centrale onderzoeksvraag zullen er verschillende stappen ondernomen worden in het onderzoeksproces.

Ten eerste voeren we een literatuurstudie uit. Het doel van de literatuurstudie is om een inzicht te verwerven in de juridische, boekhoudkundige en fiscale bepalingen van zowel de oude als de nieuwe vzw-wetgeving. De informatie uit de wetteksten, decreten en Koninklijke Besluiten zal aangevuld worden met informatie uit andere bronnen: boeken, vaktijdschriften, LIBIS-net, Mediargus, Jura en Bronco. Om verschillende internetbronnen te consulteren, is de zoekmachine Google gebruikt. De website van het Belgische Staatsblad is geraadpleegd voor het opvragen van allerhande relevante informatie.

Deze theoretische achtergrond zal aangevuld worden met een praktijkstudie aan de hand van vragenlijsten en diepte-interviews met bevoorrechte getuigen. Deze getuigen zullen financiële instellingen en de griffie van de rechtbank van koophandel zijn.

Tot slot zullen op basis van de gedane bevindingen conclusies getrokken worden om de centrale onderzoeksvraag en de deelvragen te beantwoorden.

2 Het vzw – landschap

In dit deel wordt eerst kort de geschiedenis van de vereniging zonder winstoogmerk, hierna verder genoemd de vzw³, geschetst. Verder wordt de wettelijke definitie en de rechtspersoonlijkheid van de vzw uitgelegd. Vervolgens vergelijken we de vzw met de vennootschap, de feitelijke vereniging en de vennootschap met sociaal oogmerk. Tenslotte wordt er een opsomming gegeven van de belangrijkste redenen voor de wetswijzigingen.

2.1 Historiek

De dag van vandaag is de vzw haast niet meer weg te denken uit onze huidige samenleving. Zowel op politiek, sociaal, economisch, academisch, ideologisch als op cultureel vlak is de vzw een veel gebruikte organisatievorm om bepaalde belangen, ideeën en praktijken te verdedigen, toe te passen en uit te dragen. Maar ooit was het anders.

Tot aan het einde van W.O. I werd het coalitieverbod (verbod van vereniging) immers nogal strikt toegepast, bijgevolg was het voor vele burgers streng verboden zich te verenigen. Desondanks bestond er toch een grote behoefte bij de burgers om zich te verenigen voor uiteenlopende doeleinden. Hierbij dient verwezen te worden naar de rol van artikel 27 uit de Belgische grondwet, waarin wordt bepaald dat Belgen het recht hebben zich te verenigen of zich bij een vereniging aan te sluiten. Hoewel de grondwet dateert van 1831, duurde het echter nog bijna een eeuw vooraleer dit artikel daadwerkelijk werd toegepast. De grote bevrijding van het coalitieverbod kwam immers pas via de wet van 24 mei 1921. Hierdoor kreeg men het recht om zich te verenigen, maar ook het recht om een vereniging uit te kiezen waarvan men deel wenste uit te maken. Daarnaast gaf de wet van 27 juni 1921 rechtspersoonlijkheid aan verenigingen zonder winstgevend doel en aan instellingen van openbaar nut, hetgeen vroeger nog niet

³ In het frans wordt vzw "ASBL" genoemd, voluit Association Sans But Lucratif.

het geval was.⁴ De wet van 27 juni 1921 op de vereniging zonder winstoogmerk werd fundamenteel gewijzigd door de wet van 2 mei 2002. De redenen voor deze wetswijziging worden uitvoerig besproken op het einde van dit hoofdstuk.

De wet van 2 mei 2002 vormt de basis van de hele wetgeving rond vzw's, maar moet worden aangevuld met een reeks van andere wetten en Koninklijke Besluiten. Een Koninklijk Besluit wordt uitgevaardigd door de koning als hoofd van de uitvoerende macht. Een Koninklijk Besluit of K.B. bevat maatregelen die bepaalde wetten verder uitwerken of preciseren. Volgende wetten en Koninklijke Besluiten vervolledigen de vzw-wetgeving⁵:

- Wet van 16 januari 2003 betreffende de Kruispuntbank⁶;
- Programmawet van 22 december 2003⁷;
- Programmawet van 9 juli 2004⁸;
- Koninklijk Besluit van 2 april 2003 houdende de vaststelling van bepaalde termijnen⁹;
- Koninklijk Besluit van 15 mei 2003 houdende de vaststelling van bepaalde termijnen inzake de Kruispuntbank¹⁰;
- Koninklijk Besluit van 26 juni 2003 houdende de openbaarmaking van akten en stukken¹¹;
- Koninklijk Besluit van 26 juni 2003 houdende de vereenvoudigde boekhouding voor kleine vzw's¹²;
- Koninklijk Besluit van 19 december 2003 houdende de boekhoudkundige verplichtingen voor grote en zeer grote vzw's¹³;

⁴ J. BOES, D. COECKELBERGH, E. DE LEMBRE, *1921-1996: 75jaar Belgisch VZW recht, Procura*, Brussel, 1996, 5

⁵ S. MATHEÏ, *De vzw stap voor stap*, Lexalis, Brussel, 2005, 16-17

⁶ Wet van 16 januari 2003 tot de oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *B.S.*, 5 februari 2003.

⁷ *B.S.*, 31 december 2003

⁸ *B.S.*, 5 februari 2003

⁹ K.B. van 2 april 2003 tot vaststelling van de termijnen voor de inwerkingtreding van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, zoals gewijzigd bij de wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen en bij de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *B.S.*, 6 juni 2003.

¹⁰ K.B. van 15 mei 2003 tot bepaling van de inwerkingtreding van sommige bepalingen van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

¹¹ K.B. van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk en van private stichtingen, *B.S.*, 27 juni 2003

¹² K.B. van 26 juni 2003 betreffende de vereenvoudigde boekhouding van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, *B.S.*, 11 juli 2003

- Koninklijk Besluit van 12 juli 2004 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk en private stichtingen¹⁴;
- Koninklijk Besluit van 8 oktober 2004 tot uitvoering van artikel 19bis, derde lid van de wet van 27 juni 1921¹⁵.

2.2 Definitie

In artikel 1 van de nieuwe vzw-wetgeving 2 mei 2002 vinden we de definitie van vzw terug:

"De vereniging zonder winstoogmerk is die, welke niet nijverheids- of handelszaken drijft en welke niet tracht een stoffelijk voordeel aan haar leden te verschaffen".

Het vetgedrukte voegwoord "en" luidde in de oude wettekst "of". Iedereen, zowel de rechtspraak als de rechtsleer, inclusief de wetgever, was en is het daarmee eens dat de betekenis "en" er evenwel al was voor de tekstwijziging¹⁶.

De vzw kan gedefinieerd worden als een vereniging waarvan de leden trachten een gemeenschappelijk belangeloos doel te bereiken, zonder dat iemand persoonlijk door de realisatie van het doel geld verdient. Belangrijk hierbij is dat de vzw bepaalde commerciële activiteiten, van ondergeschikte orde, mag uitvoeren, maar de opbrengsten hiervan mogen enkel dienen om de kosten van de activiteiten te dekken, die nodig zijn om het maatschappelijke oogmerk te bereiken.

Over de mogelijkheid voor de vzw om al dan niet bepaalde nijverheids- of handelszaken te stellen bestaan er verschillende meningen. Een meerderheid is van mening toegedaan dat een vzw wel ondergeschikte/ bijkomstige economische activiteiten mag voeren. Deze

¹³ K.B. van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, *B.S.*, 30 december 2003

¹⁴ K.B. van 12 juli 2004 tot wijziging van het K.B. van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk en private stichtingen, *B.S.*, 22 juli 2004.

¹⁵ K.B. van 8 oktober 2004 tot uitvoering van artikel 19bis, derde lid van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, *B.S.*, 26 oktober 2004.

¹⁶ P.ERNST, *Misbruik van de rechtsvorm van een vzw - Beschouwingen over de rechtspersoonlijkheid, winstoogmerk, de commercialiteit en het vermogen van een vzw.*, T.P.R., 1995, 20

activiteiten moeten dan wel voldoen aan de volgende drie punten. Ten eerste moeten de nijverheids- of handelsactiviteiten ten aanzien van de andere activiteiten kwantitatief minder belangrijk zijn wat betreft de omvang van de aangewende middelen. Ten tweede moeten ze rechtstreeks of onrechtstreeks het belangeloos oogmerk bevorderen. Tenslotte moeten de opbrengsten aangewend worden voor de realisatie van het maatschappelijk doel. Een minderheid is dan weer van mening toegedaan dat een vzw een dergelijke economische activiteit ook hoofdzakelijk mag voeren op voorwaarde dat de opbrengsten worden besteed aan de verwezenlijking van het belangeloos doel van de vereniging, met andere woorden zolang daarbij noch de eigen verrijking van de vzw noch de rechtstreekse verrijking van de leden wordt nagestreefd.¹⁷

De nieuwe vzw-wet bevat zelf geen regeling in verband met de controle op de opbrengstbestedingen en geen sanctionering hierop.

Naast de wettelijke definitie van de vzw verwijzen we naar de definitie van de Federale Overheidsdienst Justitie. En als laatste vergelijken we dit nog met de definitie van de Europese vereniging.

De Federale Overheidsdienst Justitie definieert de vzw als volgt: het is een groep van natuurlijke personen of rechtspersonen die een belangeloos doel nastreeft.¹⁸

Ter vergelijking wordt de definitie van een vereniging weergegeven die voorkwam in een van de laatste voorstellen van de EU voor de invoering van de Europese vereniging. Die kan in België, maar tevens in andere lidstaten van de EU worden opgericht.

Een samenwerkingsverband van natuurlijke en/of rechtspersonen uit ten minste twee lidstaten van de EU waarvan de leden bijdragen betalen of permanent hun kennis of werkzaamheid inbrengen met een niet winstgevend doel dat van algemeen nut is dan wel een bevordering van sectoriële of beroepsbelangen op de meest uiteenlopende gebieden.¹⁹

¹⁷ M. DENEFF, *Verenigingen en stichtingen "nieuwe stijl". De wet van 2 mei 2002: repareren, kopiëren en innoveren*, Nieuw juridisch Weekblad, 2003, nr.1, 1026

¹⁸ K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004, 17

¹⁹ D. COECKELBERGH, *De vzw-wet in een Europees perspectief in de volgende eeuw*, Larcier, Brussel, 2000, 275

Een vzw bezit volkomen rechtspersoonlijkheid. Dit houdt in dat de vzw niet alleen feitelijk maar ook juridisch bestaat. De vzw kan dus eigen rechten en plichten verwerven. Ze kan contracten aangaan, een eigen vermogen bezitten en kan dus ook zelf aansprakelijk gesteld worden. Doordat de vzw behoort tot de groep van de volkomen rechtspersonen (zoals de nv, bvba en cvba), komt er een buffer tot stand tussen de vzw en haar leden. De leden van de vzw zijn dan ook maar beperkt aansprakelijk. Hierdoor kunnen de schuldeisers van de vzw zich niet keren tot het eigen vermogen van de leden. Tevens kunnen de schuldeisers van de leden nooit aanspraak maken op het vermogen van de vzw. Bij een onvolkomen rechtspersoonlijkheid (zoals de vof en gvc) kunnen de schuldeisers van de rechtspersoon wel aanspraak maken op het eigen vermogen van de vennoten.

2.3 Vergelijking met ander entiteiten

Vzw's behoren tot de categorie verenigingen in de breedste zin van het woord. De volgende vraag kan gesteld worden: wat zijn de voornaamste verschillen tussen de vzw, de vennootschap, de feitelijke vereniging en de vennootschap met sociaal oogmerk (vso)?

2.3.1 Vzw of vennootschap?

Het is essentieel het onderscheid te maken tussen vennootschappen en vzw's.

Het eerste verschil betreft het winstoogmerk. De vennootschap heeft dus juridisch de mogelijkheid om winstoogmerk na te streven. De vennoten kunnen dus gaan voor een absolute winstmaximalisatie voor henzelf en voor een vorm van winstoptimalisatie.²⁰ Dit is een belangrijk verschil met de verenigingen die geen winstoogmerk nastreven. De leden van een vzw mogen geen rechtstreeks vermogensvoordeel verkrijgen. Dit verbod betekent dat de leden van een vereniging geen voordelen mogen ontvangen die zouden

²⁰ P. HOEDT, *Oprichting en bestuur van een vzw*, Procura, Garant, Procura-reeks 1, 2003, 22, 29

voortvloeien uit de activiteiten van de vereniging, bijvoorbeeld de rechtstreekse verdeling van geldbedragen, van roerende goederen, enz. Het is echter niet uitgesloten dat uit de activiteiten van de vereniging een onrechtstreeks vermogensvoordeel, zoals een besparing, wordt getrokken, bijvoorbeeld het lidmaatschap van een sportclub dat leidt tot kortingen bij de aankoop van materieel.²¹

Het tweede verschil tussen vennootschappen en verenigingen betreft het rechtstreekse gevolg van het eerste verschil rond winstogmerk, namelijk het uitoefenen van een winstbeogende activiteit. Bij vennootschappen is het uitoefenen van een winstbeogende activiteit als hoofdactiviteit of als enige activiteit de algemene regel.

Een winstbeogende activiteit is een activiteit die erop gericht is om:

een economische toegevoegde waarde te creëren binnen de organisatie, die vertaald kan worden in financiële resultaatstermen op het niveau van de reserves, het niveau van de uit te keren winsten of dividenden, het niveau van de geschatte waarde of marktwaarde van bedrijfstakken, handelsfondsen, financiële participaties of andere activa van het bedrijf of op het niveau van de geschatte of marktwaarde van de aandelen.²²

Bij verenigingen is het uitoefenen van een winstbeogende activiteit als hoofdactiviteit en/of als enige activiteit verboden.

Tabel 1: De verschillen tussen vennootschap en vereniging.

Vennootschap	vzw
- bezit winstogmerk, wat dus inhoudt dat ze winst nastreeft om zo de bestuurders een vermogensvoordeel te verschaffen	- gebrek en verbod aan winstogmerk in hoofde van de vereniging
- Een winstbeogende activiteit is toegelaten standaard als hoofdactiviteit of als enige activiteit.	- Hier is het uitoefenen van een winstbeogende activiteit als hoofdactiviteit en/of als enige activiteit verboden.

Bron: eigen verwerking

²¹ Brochure vzw, Federale Overheid

²² D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: Het referentiewerk over de nieuwe vzw-wetgeving*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 40-41

2.3.2 Vzw of feitelijke vereniging?

Tevens kan er een onderscheid gemaakt worden tussen vzw en feitelijke vereniging. 'Feitelijk' betekent dat de vereniging weliswaar bestaat, maar niet in juridische zin. Het is gewoon een verzameling van mensen die als dusdanig geen rechtshandelingen kunnen stellen. Als ze toch rechtshandelingen willen stellen gebeurt dit in eigen naam. De vzw echter beschikt over eigen rechtspersoonlijkheid die losstaat van die van haar leden. Rechtspersoonlijkheid betekent dat de vzw rechten en plichten heeft, zowel op juridisch, boekhoudkundig als fiscaal vlak. De leden beschikken over een beperkte aansprakelijkheid en investeren in beginsel hun eigen vermogen niet voor de verbintenissen van de vzw.

2.3.3 Vzw of vennootschap met sociaal oogmerk?

Als laatste kunnen we ook nog een vergelijking maken tussen de vzw en de vennootschap met sociaal oogmerk (vso). De vso is een speciale toepassing van de handelsvennootschappen. Dit betekent dus dat er handelsvennootschappen kunnen worden opgericht met een sociaal oogmerk.²³ De wetgever geeft de optie dat er vso's kunnen worden opgericht met hetzij een beperkte, hetzij een onbeperkte aansprakelijkheid van de vennoten/aandeelhouders. De vso moet natuurlijk voldoen aan alle wettelijke voorschriften, van toepassing op de gekozen vennootschapsvorm. Kiezen de oprichters dus bijvoorbeeld voor een nv met sociaal oogmerk, dan moeten alle door de Vennootschap Wet voor de nv voorziene regels gerespecteerd worden.²⁴ Het grote verschil tussen deze twee vormen is dat de vzw geen handelsactiviteit mag voeren als hoofdactiviteit.

De vso is ontstaan als gevolg van het feit dat verschillende groeperingen binnen de sociale economie de initiatieven zonder winstbedoelingen een stevigere wettelijke basis wenste te geven in het maatschappelijke verkeer. De bedoeling was om de vzw's die

²³ De vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid, vermeld door Venn. W., komen niet in aanmerking voor de creatie van een vso.

²⁴ D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: Het referentiewerk over de nieuwe vzw-wetgeving*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 1037

actief waren in de sociale economie een betere rechtsvorm aan te bieden, om zo meer geloofwaardigheid uit te stralen naar derden toe.²⁵

2.4 Redenen voor de wetswijziging

In deze paragraaf komen de belangrijkste redenen aan bod die aanleiding gaven tot de wetswijziging. Hiervoor gaan we kijken naar de uiteenzetting die de Minister van Justitie heeft gegeven in de Kamer van Volksvertegenwoordiging bij de bespreking van het wetsontwerp. Er zijn vier belangrijke redenen waarom men de wet van 27 juni 1921 wilde wijzigen.

Ten eerste wilde men de vzw's doorzichtiger maken. Daarbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen belangrijke vzw's en de kleinere verenigingen. Grote vzw's dienen nu het boekhoudstelsel van de Wet van 17 juli 1975 toe te passen, mits de nodige aanpassingen. Omdat deze verenigingen met grote sommen geld omgaan, is het verantwoord dat zij in verband met de boekhouding volledige en genormaliseerde gegevens verstrekken en bekendmaken. Kleine vzw's daarentegen mogen nog altijd een kleine, eenvoudige kasboekhouding voeren, maar nu moeten ze wel de boekhoudkundige schema's volgen, beschreven in het Koninklijk Besluit. Een andere maatregel die de wetgever heeft getroffen om de transparantie te verhogen is de centralisatie van alle gegevens in één dossier. Dit dossier moet elke vereniging aanleggen bij de griffie van de rechtbank van koophandel. Derden kunnen het dossier inkijken en er kopies van krijgen indien nodig.

Het moderniseren van de wet is de tweede reden voor de wetswijziging. Verouderde termen werden vervangen door hedendaagse formuleringen, zoals de vervanging van de "*raad van beheer*" in "*raad van bestuur*". Tevens vond er een opheffing plaats van bepaalde overbodige formaliteiten, zoals de homologatie die beschreven staat in de wet van 1921. Deze homologatie was van toepassing ingeval van een tweede bijeenkomst van de algemene vergadering als er op de eerste vergadering geen twee derde van het aantal leden aanwezig of vertegenwoordigd was.

²⁵ T.BREESCH, D. COECKELBERGH, *De vennootschap met sociaal oogmerk, Juridische, fiscale en managementaspecten*, Reeks: Non-profit, recht en management, Procura, Mys en Breesch, Gent, 1995, 110

Daarnaast wilde de wetgever de wet ook rationaliseren. Er werd een nieuwe, eenvoudige maar volledige regeling getroffen in verband met de bekendmaking van de akten van de vereniging. Ook werd er een schema opgesteld inzake de wijze van vertegenwoordiging van de vereniging. Er werd een rationele sanctieregeling bij niet - naleving van de formaliteiten uitgewerkt. Zo werd de niet - tegenstelbaarheid van de rechtspersoonlijkheid ingeval bepaalde door de wet opgelegde formaliteiten niet in acht genomen worden, vervangen door meer gepaste maatregelen (niet-ontvankelijkheid van rechtsvordering, waarbij de rechter de vereniging de mogelijkheid kan bieden haar toestand te regulariseren).²⁶

Tenslotte dient ook opgemerkt te worden dat al deze hervormingen eveneens als doel hebben om aan derden een grotere veiligheid te waarborgen en misbruik van de rechtsvorm van de vereniging te voorkomen. Bovendien worden al deze vernieuwde hervormingen nog uitvoerig besproken in het volgende hoofdstuk.

²⁶ H. PRIMIS , *De nieuwe vzw-wet, één jaar later*, Kluwer, Mechelen, 2004, 15

3 Het juridische kader

De basisbeginselen van de vzw worden uiteengezet in de Wet van 27 juni 1921. Deze wet werd uitvoerig gewijzigd door de Wet van 2 mei 2002 en door een hele reeks van andere wetten en Koninklijke Besluiten. Deze nieuwe regels hebben gevolgen voor nieuw op te richten vzw's, maar ook de bestaande vzw's zullen een aantal aanpassingen moeten doorvoeren.²⁷

In dit hoofdstuk worden de nieuwe juridische bepalingen van de vzw-wet besproken en wordt er een terugkoppeling gemaakt naar de oude vzw-wetgeving. Ook zal er telkens een korte evaluatie gegeven worden over de doorgevoerde wijzigingen.

3.1 Overgangsperiode

Het spreekt voor zich dat het voor sommige vzw's erg moeilijk was om zich te schikken naar de nieuwe bepalingen van de wet. Daarom had de wetgever een overgangsperiode voorzien zodat de aanpassingen niet te bruusk verliepen. Op die manier bood hij de verenigingen ook de nodige tijd om alle formaliteiten correct af te handelen. Deze overgangsperiode wordt vermeld in artikel 63 van de nieuwe vzw-wet. Wij kunnen die bepaling als volgt samenvatten: via Koninklijk Besluit zullen één of meerdere termijnen gepubliceerd worden om de overgangsperiode(s) te bepalen waarover de bestaande vzw's beschikken, bij het van kracht worden van de nieuwe wet, om alles in orde te brengen inzake het neerleggen van de akten en documenten bij de griffie van de burgerlijke rechtbank. Die termijn(en) ma(o)g(en) niet korter zijn dan één jaar en niet langer duren dan vijf jaar vanaf de datum dat de wet in werking treedt.

De bestaande vzw's, die rechtspersoonlijkheid hebben verworven voor 1 januari 2004, beschikten vanaf deze datum over één jaar om de verplichtingen die voortvloeien uit de vzw-wet van 2 mei 2002 na te leven. Deze termijn werd nog eens verlengd met één jaar.²⁸ Dus bestaande vzw's moesten ten laatste tegen 31/12/2005 hun bestaande

²⁷ S. MATHEÏ, *De vzw stap voor stap*, Lexalis, Brussel, 2005, 43

²⁸ Artikel 2, Koninklijk Besluit van 20 december 2004

statuten aangepast hebben aan de nieuwe vzw-wet, het volledige verenigingsdossier neergelegd hebben bij griffie van de rechtbank van koophandel en voldoen aan de boekhoudkundige verplichtingen. De vzw's die na die datum werden opgericht passen normaal gezien onmiddellijk de bepalingen van de nieuwe vzw-wet toe.

3.2 Oprichting

De oprichting van een vzw gebeurt aan de hand van een oprichtingsakte. De vorm van de oprichtingsakte is onderhevig aan een aantal regels. Het moet gaan om een geschreven akte, altijd in de taal in overeenstemming met de taalwetgeving die geldt voor het taalgebied waarin de vzw haar zetel heeft gevestigd. Als deze maatregel niet wordt gerespecteerd is de akte volledig nietig.

De oprichtingsakte bevat normaal de volgende onderdelen:

- de datum en de plaats van de vergadering;
- de rechtsvorm van de vzw;
- de statuten of de basisregels voor de vzw;²⁹
- de benoeming, identificatie en de bevoegdheden van de eerste bestuurders en de vertegenwoordigers;
- de volmachten van de oprichters.

Voor het overige wordt aan de stichtende leden een zeer grote vrijheid gelaten om de leidende beginselen van de vzw te organiseren.

Er kan zowel geopteerd worden voor een onderhandse als een notariële akte³⁰. Deze laatst vernoemde akte wordt opgemaakt in één exemplaar en blijft op het notariaat. In het geval van een onderhandse akte gelden er bijkomende regels. Voortaan volstaan er immers twee door alle partijen ondertekende exemplaren³¹, in plaats van "*evenveel originelen als partijen*" zoals werd bepaald door art. 1325 BW. Indien de oprichtingsakte niet in te minste twee originelen werd getekend, kan elke oprichter de nietigheid ervan vorderen. Door deze nietigheid verdwijnt de vzw echter niet, de nietigheid heeft enkel tot

²⁹ zie punt 3.2.2 Statuten

³⁰ Notariële akte is verplicht wanneer een onroerend goed in het vermogen van de vzw wordt gebracht.

³¹ Artikel 2, Wet van 2 mei 2002

gevolg dat de oprichter die de nietigheid heeft gevorderd niet langer gebonden is door de oprichtingsakte. De overige oprichters blijven gebonden.

Het ene origineel moet worden neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel van het betrokken arrondissement. Het andere origineel wordt bewaard door een van de leden of op de zetel van de vzw. Meerdere exemplaren van de onderhandse akte mag altijd, maar is niet verplicht.³²

De neerlegging van de oprichtingsakte is uitermate belangrijk aangezien een vzw pas vanaf dat moment rechtspersoonlijkheid verkrijgt. Dit is ook zo wanneer een vzw wordt opgericht met een notariële akte. Zolang men niet overgaat tot neerlegging van de oprichtingsakte heeft een vzw geen rechtspersoonlijk met alle aansprakelijkheidsgevolgen van dien. De latere publicatie in het Belgisch Staatsblad is voor de verkrijging van de rechtspersoonlijkheid op zich niet meer relevant, wat bij de oude vzw-wetgeving wel zo was.

Volgende stukken moeten bij de oprichting worden neergelegd bij de griffie van de rechtbank van koophandel:

- de getekende oprichtingsakte bevat minimum: de statuten, de benoemingen van de (dagelijkse) bestuurders en -indien aanwezig- van de personen die worden aangeduid ter vertegenwoordiging van de vzw;
- deze kan geheel worden opgenomen in formulier I, luik B;³³
- een kopie van het register van de leden;
- het volledig ingevuld formulier I, dit moet dus in tweevoud worden neergelegd indien ervoor wordt geopteerd om de neerlegging van de oprichtingsakte te doen aan de hand van het formulier I;
- ofwel een cheque ofwel een bewijs van betaling bij overschrijving, bij storting of postwissel van het bedrag ter betaling van de publicatie in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad.

³² D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2003, 150-151

³³ zie bijlage 2

3.3 Statuten

Het belangrijkste deel van de oprichtingsakte bestaat uit de statuten of de basisregels voor de vzw. Deze worden inhoudelijk door de wet geregeld. De statuten hebben dus een bepaalde verplichte minimuminhoud. Artikel 2 van de wet 2 mei 2002 bevat een opsomming van deze wettelijke vermeldingen. De statuten zijn er op gericht informatie te verstrekken aan derden, alsook de organisatie van de vereniging te structureren. Wanneer een van de volgende gegevens ontbreekt, kan de vzw nietig verklaard worden.

Hieronder wordt schematisch de vergelijking weergegeven tussen de nieuwe en oude vzw-wetgeving in verband met de statuteninhoud.

Tabel 2: Vergelijking tussen de nieuwe en de oude vzw-wetgeving ivm statuteninhoud

Wet 2 mei 2002	Wijzigingen t.o.v. wet 27 juni 1921
1° Naam, voornamen, woonplaats, geboortedatum en -plaats van iedere stichter, of ingeval het een rechtspersoon betreft, de naam, de rechtsvorm en het adres van de zetel.	Vroeger moest men geen geboorteplaats en -datum vermelden, wel beroep en nationaliteit. ³⁴
2° Naam en adres van de zetel van de vereniging, alsook de vermelding van het gerechtelijke arrondissement waaronder zij ressorteert.	Voorheen moest het gerechtelijke arrondissement niet vermeld worden.
3° Het minimum aantal leden, dat niet minder mag zijn dan drie.	ongewijzigd
4° De precieze omschrijving van het doel of van de doeleinden waarvoor zij is opgericht.	Dit was veel vager in de oude vzw-wet, nu eist men een precieze omschrijving.
5° De voorwaarden en de formaliteiten betreffende toetreding en uittreding van de leden.	Vroeger vermelden men enkel de inhoudelijke voorwaarden, nu ook de vormvereisten.
6° De bevoegdheden van de algemene vergadering en de wijze van bijeenroeping ervan, alsook de wijze waarop beslissingen aan de leden en aan derden ter kennis worden gebracht.	ongewijzigd

³⁴ enkel bij oprichting

<p>7° a) de wijze van benoeming, ambtsbeëindiging en afzetting van de bestuurders, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college, en de duur van hun mandaat;</p> <p>b) in voorkomend geval, de wijze van benoeming, ambtsbeëindiging en afzetting van de personen gemachtigd de vereniging te vertegenwoordigen, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college;</p> <p>c) in voorkomend geval, de wijze van benoeming, ambtsbeëindiging en afzetting van de personen aan wie het dagelijkse bestuur van de vereniging is opgedragen, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college;</p> <p>d) in voorkomend geval, de wijze van benoeming van commissarissen.</p>	<p>a) het blijft gaan over dezelfde verplichtingen, doch de voorgeschreven details gaan iets verder in hun explicitering van wat verwacht wordt aan informatie</p> <p>b)men vraagt ook deze soort van informatie over de wettelijke vertegenwoordigers</p> <p>c)ook dezelfde informatie over het dagelijkse bestuur</p> <p>d)ook informatie over de commissarissen</p>
<p>8° Het maximumbedrag van de bijdragen of van de stortingen ten laste van de leden.</p>	<p>Ongewijzigd</p>
<p>9° De bestemming van het vermogen van de vereniging ingeval zij wordt ontbonden, welk vermogen tot een belangeloze doelstelling moet worden aangewend.</p>	<p>Ongewijzigd.</p>
<p>10° De duur van de vereniging ingeval zij niet voor onbepaalde tijd is aangegaan.</p>	<p>Dit was vroeger niet verplicht en men ging er van uit dat de vereniging altijd van onbepaalde duur was, tenzij de statuten een beperking in duur voorzien.</p>

Bron: eigen verwerking

De nieuwe vzw-reglementering bepaalt nog steeds dat de opmaak en goedkeuring van de statuten moet gebeuren door de zogenaamde stichtingsvergadering. Deze bestaat uit alle stichters die in de statuten de essentiële elementen opnemen voor de toekomst van de vzw. Zij doen dit via één of meerdere vergaderingen op tijdstippen die zij zelf bepalen.³⁵

Zoals hierboven vermeld in art 2, 2° dient een vzw voortaan haar gerechtelijk arrondissement te vermelden in de statuten in plaats van de zetel van de vereniging. Dit met de bedoeling om aan derden te laten weten waar ze het dossier van de vzw kunnen inkijken. De statuten moeten worden neergelegd bij de griffie van de rechtbank van

³⁵ D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet Quick Reference*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2003, 19

koophandel.³⁶ Maar is deze extra vermelding wel zinvol? Want op de website van het staatsblad kunnen we onder "*territoriale bevoegdheid*" onmiddellijk het gerechtelijk arrondissement aflezen van de gewenste gemeente.

De nationaliteitsvereiste werd geschrapt uit de nieuwe vzw-wetgeving omwille van een veroordeling bij arrest van 29 juni 1999 van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.³⁷

Terwijl vroeger een vage doelomschrijving voldoende was, legt de wetgever nu de verplichting om het doel van de vzw precies te omschrijven. Zo was het vroeger bijvoorbeeld mogelijk voor een vzw om als doelomschrijving in de statuten te vermelden "*socio-culturele aangelegenheden te organiseren*", terwijl de vzw eigenlijk een parenclub was. Deze nieuwe regeling is in leven geroepen om *onechte-vzw's* te identificeren. Het is dan ook wel noodzakelijk dat de overheid het initiatief neemt om de door de vzw's neergelegde dossiers daadwerkelijk te controleren. Enkel zo kan misbruik worden opgespoord. Ook kunnen wij ons afvragen wat het nut is van deze wetswijziging, om meer transparantie te creëren, als de overheid er geen gebruik van maakt om misbruiken tegen te gaan.³⁸

Voorts wordt in art 2, 7° van de nieuwe vzw-wet bepaald dat de bovenstaande vermeldingen niet alleen beschreven moeten worden voor bestuurders, maar ook voor de vertegenwoordigers en het dagelijkse bestuur van de vzw. Deze twee nieuwe organen worden verder in de tekst besproken.

Bepaalde vermeldingen moesten vroeger wel in de statuten opgenomen worden en zijn nu niet meer vereist. Ten eerste de wijze waarop rekening en verantwoording moet worden afgelegd. Deze boekhoudkundige verplichtingen worden nu uitgebreid uiteengezet in artikel 17 van de nieuwe vzw -wet. Bijgevolg is het niet langer nodig daar in de statuten veel aandacht aan te besteden. Ten tweede zijn de regels met betrekking tot statutenwijzigingen nu ook voldoende uitgewerkt in de wet.³⁹

³⁶ Artikel 26 novies Wet van 2 mei 2002

³⁷ K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004, 14

³⁸ H. PRIMIS, *De nieuwe vzw-wet: één jaar later*, Kluwer, Mechelen, 2004, 34-35

³⁹ J. CHRISTAENS, D. LONTINGS, W. ROELS, G. REEKMANS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Antwerpen, 2004, 32

Elke rechtspersoon heeft nood aan organen om de interne werking te kunnen verzekeren, en de rechtspersoon te kunnen vertegenwoordigen in het rechtsverkeer. Dit geldt ook zo voor een vzw. De wetgever stelt een aantal organen verplichtend in, zoals de algemene vergadering en de raad van bestuur, en vermeldt er andere die niet verplicht zijn: het orgaan van dagelijks bestuur en het orgaan van vertegenwoordiging. De statuten kunnen nog altijd andere bijkomende organen inrichten.

3.4 De leden

Ook omtrent het statuut van de leden vonden een aantal wijzigingen plaats. In dit deel wordt meer informatie verschaft over het minimum aantal leden. Vervolgens wordt het onderscheid gemaakt tussen de werkelijke⁴⁰ en de toetredende leden. En tenslotte wordt er een korte evaluatie gegeven over de nieuwe wijzigingen betreffende dit onderwerp.

3.4.1 Het minimum aantal leden

De vzw moet, zoals hierboven vermeld, minimum drie werkelijke leden tellen. Het kan dan gaan om natuurlijke personen of rechtspersonen of een combinatie hiervan. Het minimumaantal leden kan altijd nog verhoogd worden in de statuten.

De vzw die op een bepaald ogenblik minder dan drie werkelijke leden telt, kan overeenkomstig de bepalingen van artikel 18 van de nieuwe vzw-wet worden ontbonden door de rechtbank van eerste aanleg ofwel op verzoek van een lid, ofwel op het verzoek van het Openbaar Ministerie ofwel op het verzoek van ieder belanghebbende derde.

Onder de oude wetgeving werd de stelling verdedigd dat, wanneer het ledenbestand daalde tot één werkelijk lid, de vzw van rechtswege⁴¹ ontbonden was omdat de overeenkomst van vzw niet kan bestaan met slechts één partij. Want voor een overeenkomst zijn minstens twee partijen vereist. Deze stelling geldt niet meer onder de

⁴⁰ Ook wel werkende, effectieve, wettelijke, echte of stemgerechtigde leden genoemd.

⁴¹ dat wil zeggen onmiddellijk zonder enige beslissing van de vzw daartoe of zonder enige beslissing van de rechter daartoe.

huidige wetgeving. Artikel 18 van de nieuwe vzw-wet bepaalt nu immers uitdrukkelijk dat de vzw door de rechter kan worden ontbonden indien de vzw minder dan drie leden telt. Het feit of de vzw op een bepaald ogenblik effectief drie werkelijk leden telt, kan ten alle tijden worden afgeleid uit het op de zetel gehouden ledenregister. Een kopie hiervan ligt ook op de rechtbank van koophandel.

3.4.2 Onderscheid werkelijke en toetrededen leden

Onder de oude vzw-wetgeving bestond enkel het statuut van de zogenaamde echte leden met stemrecht. De leden zonder stemrecht worden in de oude wetgeving niet eens vernoemd, maar men nam wel aan dat ze bestonden als mogelijkheid met de rechten die de statuten of het intern reglement van de vereniging hen toekende. In de nieuwe vzw-wetgeving wordt er een duidelijk onderscheid gemaakt tussen werkelijke en toetrededen leden.

3.4.2.1 Werkelijke leden

De werkelijke leden hebben ten minste de rechten en plichten die in de oude vzw-wet beschreven staan. Zij omvatten onder meer de volgende rechten: het recht van deelname aan en stemrecht op de algemene vergadering⁴², het recht om een algemene vergadering bijeen te roepen⁴³, het recht tot inzage van register der leden en van de boekhoudkundige stukken, notulen, beslissingen van de raad van bestuur en van andere mandatarissen van de vzw⁴⁴, en het recht om beroep in te stellen tegen beslissingen van de vereffenaar(s)⁴⁵. Zij genieten daarenboven ook de rechten die in de statuten aan de werkelijke leden worden toegekend. De statuten kunnen categorieën van leden invoeren die bijzondere rechten hebben of bijzondere rechten aan bepaalde leden toekennen.

Elk lid heeft steeds de vrijheid om uit de vzw te treden.⁴⁶ Een statutaire bepaling die de leden zou verbieden de vereniging te verlaten is dan ook verboden.⁴⁷ De vereniging mag

⁴² Artikel 7 Wet van 2 mei 2002

⁴³ Artikel 5 Wet van 2 mei 2002

⁴⁴ Artikel 10, §1 Wet van 2 mei 2002

⁴⁵ Artikel 19, §1 Wet van 2 mei 2002

⁴⁶ Artikel 12, lid 1, Wet van 2 mei 2002

wel een redelijke opzegtermijn vastleggen in statuten om zo het uittreden te begeleiden. De uittreding van een lid kan niet de ontbinding van de vzw tot gevolg hebben. Het uittredende lid heeft geen enkel recht op een uitkering van het vermogen van de vereniging.

Een kopie van het ledenregister⁴⁸ moet bij de oprichting worden neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel, in het dossier dat wordt bijgehouden voor de vzw. De neerlegging is geen voorafgaande vereiste voor de verwerving van de rechtspersoonlijkheid. Ingeval deze verplichting niet wordt nageleefd, voorziet de wet in de opschorting van enige vordering in rechte die door de vereniging zou zijn ingesteld. Na een wijziging in de samenstelling van het ledenbestand, moet een aangepast register worden neergelegd. Dit moet echter niet na elke wijziging, maar enkel eenmaal per jaar, binnen de maand te rekenen van de verjaardag van de neerlegging van de statuten.⁴⁹

3.4.2.2 Toegetreden leden

Er bestond vroeger reeds geen twijfel over het feit of een vzw naast werkelijke leden ook andere ledencategorieën kon hebben. Deze werden met de meest gevarieerde benamingen aangeduid: toetredende leden, aangesloten leden, ereleden, enz. De oude vzw-wet vermeldde deze overige ledencategorieën niet specifiek.

De toegetreden leden zijn derden die in de werking van de vzw worden betrokken, bijvoorbeeld: de deelnemers van een activiteit, de gebruiker van een dienst of een sponsor. De wet preciseert dat op toegetreden leden de rechten en plichten in de nieuwe vzw-wet niet van toepassing zijn. Hun rechten en plichten worden bepaald door de statuten. De meest voor de hand liggende rechten en plichten die kunnen worden toegekend aan de toegetreden leden, betreffen enerzijds de verplichting om het jaarlijkse lidgeld te betalen, en anderzijds het recht om deel te nemen aan de activiteiten van de vzw respectievelijk te genieten van haar diensten.⁵⁰ Toch is deze vereiste zeer problematisch. Vaak is het immers zo dat de rechten en de plichten van toegetreden

⁴⁷ K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004, 68

⁴⁸ Zie ook 3.7.2 Het verenigingsdossier

⁴⁹ D. VAN GERVEN, *Handboek der Verenigingen*, Biblo, Kalmthout, 2004, 100

⁵⁰ K. BYTTEBIER, E. DE BEATSELIER, E. JANSSEN, R. TAS, D. VAN GERVEN, *Een analyse van de nieuwe vzw-wet*, Maklu, Antwerpen, 2004, 122

leden uitgebreid in een intern reglement of gelijkaardig verenigingsdocument worden omschreven. Als men de tekst van de nieuwe vzw-wet letterlijk neemt, zou dit niet langer mogelijk zijn en zouden deze rechten en plichten *in extenso* in de statuten moeten worden opgenomen. Volgens de Minister van Justitie was dit effectief de bedoeling van de wetgever.⁵¹ Op een parlementaire vraag van de heer Yves Leterme van 24 oktober 2002 antwoordde de Minister als volgt: "*De ratio legis van deze bepaling bestaat erin toe te laten aan de toekomstige toegetreden leden om de reikwijdte alsook de aard van de verbintenissen te kennen die van hem zullen verwacht worden wanneer hij lid wordt van de vereniging. Dat doel kan slechts bereikt worden indien de toekomstige rechten en plichten vermeld worden in de statuten...*".⁵²

Hopelijk zullen de rechtbanken zich tevreden stellen met de vermelding in de statuten van de essentiële rechten en plichten van de toegetreden leden. Zoniet, zal deze bepaling in de praktijk onwerkzaam blijken en zal zij via een reparatiewet aangepast moeten worden. Deze reparatiewet moet bepalen dat enkel de basisrechten en –plichten van de toegetreden leden van de vzw in de statuten moeten worden opgenomen.⁵³

Het is niet verplicht, maar wel aangewezen omwille van organisatorische redenen, om een register van de toegetreden leden bij te houden. De regels van toepassing op dit register, namelijk de inhoud, wie kan het raadplegen en dergelijke, worden nauwkeurig vastgelegd.⁵⁴

3.4.3 Evaluatie

Een duidelijk onderscheid tussen de twee categorieën van leden is een zeer positief punt in de nieuwe wetgeving. Zo weten de leden precies tot welke groep zij behoren, en wat hun rechten en plichten zijn. In de praktijk gaat de vzw een klein deel van zijn leden benoemen als werkelijk lid en de rest als toegetreden lid. Zo moet de vzw enkel de

⁵¹ J. CHRISTAENS, J. LONTINGS, W. ROELS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Mechelen, 2004, 33

⁵² Vr. en Antw. Kamer 2002-03, 24 oktober 2002, 2.461 (Vr. nr.745 Leterme)

⁵³ J. CHRISTAENS, D. LONTINGS, W. ROELS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Mechelen, 2004, 33

⁵⁴ D. VAN GERVEN, *Handboek der Verenigingen*, Biblo, Kalmthout, 2004, 105

werkelijke leden aanschrijven voor de algemene vergadering. Het is dan ook makkelijker om de aanwezigheidsquorum te halen.

De wijzigingen van het ledenregister moeten jaarlijks worden binnengebracht bij de griffie van de rechtbank van koophandel, dit brengt wel extra administratie mee voor de vzw's. Wel bevat het verenigingsdossier altijd accurate informatie in verband met de leden. Maar de vraag is: gaan de vzw's de wijzigingen jaarlijks binnenleveren?

De rechten en plichten van de toegetreden leden moeten vermeld worden in de statuten. In de praktijk is het een zware klus om dit reglement op te stellen. Het zou misschien beter zijn om dit te beschrijven in het huishoudelijke reglement, zodat dit ten alle tijden kan aangepast worden, mits bijvoorbeeld goedkeuring van de raad van bestuur. Onder de oude wetgeving moesten de rechten en plichten van de toegetreden leden niet vermeldt worden in de statuten, dit heeft nooit tot problemen geleid.

3.5 De algemene vergadering

De algemene vergadering is het orgaan bij uitstek dat controle houdt over de vzw en de andere organen. Ze bestaat uit de werkelijke leden, niet de toegetreden leden.⁵⁵ De statuten kunnen ook opleggen dat andere personen worden uitgenodigd, zoals toegetreden leden die zijn gerechtigd om deel te nemen aan de beraadslaging.

In dit deel worden de bevoegdheden van de algemene vergadering besproken, alsook de wijze waarop de algemene vergadering moet worden bijeengeroepen, de soorten algemene vergaderingen, de aanwezigheidsquorum en tenslotte welke beslissingsmeerderheid er noodzakelijk is.

⁵⁵ Artikel 6 Wet van 2 mei 2002

3.5.1 Bevoegdheden

De algemene vergadering had, volgens de wet van 27 juni 1921, vier belangrijke bevoegdheden, namelijk de wijziging van de statuten⁵⁶, de benoeming en afzetting van de bestuurders⁵⁷, de goedkeuring van de rekeningen en van de begroting⁵⁸ en tenslotte de ontbinding van de vzw⁵⁹. De nieuwe vzw-wet breidt deze uit met vier nieuwe bevoegdheden, namelijk de benoeming en afzetting van commissarissen, de bepaling van hun vergoedingen, de kwijting aan de bestuurders en de commissarissen, de uitsluiting van een lid en tenslotte de omzetting van de vzw in vso.

Geen enkel ander orgaan kan in deze bevoegdheden van de algemene vergadering tussenkomen of overnemen. De statuten kunnen de bevoegdheden van de algemene vergadering wel nader afbakenen of tevens andere toekennen.⁶⁰ De overige bevoegdheden, de zogenaamde residuaire⁶¹ bevoegdheden komen nu toe aan het andere orgaan dat verplicht in de vzw aanwezig moet zijn namelijk de raad van bestuur⁶².

3.5.2 Bijeenroeping

Inzake de bijeenroeping van de algemene vergadering vallen twee wijzigingen te melden voor wat betreft de termijnen die in acht genomen moeten worden. Tevens is er een kleine wijziging met betrekking tot de formulering van de inhoud van de agenda bij een geplande statutenwijziging.

De algemene vergadering wordt bijeengeroepen door de raad van bestuur in de gevallen bepaald door de wet of de statuten of wanneer ten minste een vijfde van de leden het vraagt.⁶³ Voorheen bepaalde de wet dat de algemene vergadering diende te worden

⁵⁶ Artikel 4, 1° Wet van 27 juni 1921

⁵⁷ Artikel 4, 2° Wet van 27 juni 1921

⁵⁸ Artikel 13, Wet van 27 juni 1921

⁵⁹ Artikel 4, 4° Wet van 27 juni 1921

⁶⁰ Artikel 4, 9° Wet van 2 mei 2002

⁶¹ Hiermee worden de bevoegdheden bedoeld die niet door de nieuwe vzw-wet of door de statuten expliciet zijn toegekend aan de algemene vergadering.

⁶² K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004, 82

⁶³ Artikel 5 Wet van 2 mei 2002

bijeengeroepen door "de beheerders". Deze wijziging is louter van terminologische aard en verandert ten gronde niets.

Waar de vzw-wet vroeger geen uitdrukkelijke termijn bepaalde voor de bijeenkomst van de algemene vergadering, dienen de leden voortaan ten laatste acht dagen voor de algemene vergadering te worden bijeengeroepen.⁶⁴ De uitnodigingsbrief moet dus ten laatste acht kalenderdagen voor de dag van de algemene vergadering verzonden zijn.⁶⁵ Deze termijn is een absoluut minimum, de statuten kunnen een langere termijn bepalen. Erg wereldschokkend kan deze wijziging niet worden genoemd, aangezien de rechtsleer er reeds van uitging dat acht dagen zowat het minimum was dat moest worden gerespecteerd opdat elk lid zich praktisch kon organiseren en met kennis van zaken op de algemene vergadering aanwezig kon zijn. De wetswijziging heeft als voordeel dat over de duur van deze termijn geen discussie mogelijk is. Deze termijn komt overeen met de termijn die tot voor kort gold voor de oproeping van aandeelhouders op naam in een vennootschap, en heeft de wetgever wellicht geïnspireerd. De termijn voor de vennootschappen werd opgetrokken tot vijftien dagen, omdat men acht dagen te kort vond.

Het is ook gebruikelijk dat de vzw een register bijhoudt waarin de beslissingen van de algemene vergadering worden genoteerd. In de statuten wordt bepaald hoe de leden hiervan kennis kunnen nemen.

3.5.3 De gewone - buitengewone - bijzondere algemene vergadering

De gewone algemene vergadering of jaarvergadering is diegene die jaarlijks wordt gehouden om de rekeningen van het afgelopen boekjaar en de begroting over het lopende boekjaar goed te keuren,⁶⁶ en om desgevallend kwijting te verlenen aan de bestuurders en eventueel de commissaris(sen).⁶⁷

⁶⁴ Artikel 6 lid 1, Wet van 2 mei 2002

⁶⁵ F. HELLEMANS, *De algemene vergadering*, Biblo, Kalmthout, 2001, 397

⁶⁶ Artikel 17, §1, Wet van 2 mei 2002

⁶⁷ Artikel 8, 4°, Wet van 2 mei 2002

De buitengewone vergadering is diegene die wordt bijeengeroepen met het oog op de wijziging van de statuten⁶⁸, een beslissing tot ontbinding/vereffening⁶⁹ of tot omzetting van de vereniging in een vso⁷⁰.

De onderwerpen die besproken worden in de bijzondere algemene vergadering zijn meestal van dringende aard. Ze kunnen meestal niet wachten tot de volgende algemene vergadering. Het kan dan gaan over de benoeming en de afzetting van de bestuurders,⁷¹ de uitsluiting van een lid⁷² en voor alle andere gevallen waarin de statuten dat vereisten⁷³.

3.5.4 Aanwezigheidsquorum

Een aanwezigheidsaantal is een in absolute termen uitgedrukt aantal dat minstens aanwezig of vertegenwoordigd moet zijn, opdat men geldig zou kunnen beraadslagen en stemmen over een dagorderpunt.⁷⁴ Voor de gewone of de bijzondere algemene vergadering geldt – behoudens afwijkende statutaire regeling – geen bijzonder aanwezigheidsquorum. Ongeacht het aantal aanwezige leden kan de algemene vergadering op wettelijk wijze beslissingen nemen.

Voor de buitengewone algemene vergadering geldt echter een aanwezigheidsquorum van twee derde van de leden, die aanwezig of vertegenwoordigd dienen te zijn. Wordt dit quorum niet gehaald, dan kan een tweede algemene vergadering worden bijeengeroepen, waarbij het vereiste aanwezigheidsquorum vervalt.⁷⁵

⁶⁸ Artikel 8, 1°, Wet van 2 mei 2002

⁶⁹ Artikel 8, 6°, Wet van 2 mei 2002

⁷⁰ Artikel 8, 8°, Wet van 2 mei 2002

⁷¹ Artikel 4, 2°, Wet van 2 mei 2002

⁷² Artikel 4, 7°, Wet van 2 mei 2002

⁷³ Artikel 4, 9°, Wet van 2 mei 2002

⁷⁴ D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 401

⁷⁵ K. BYTTEBIER, E. DE BATSELIER, E. JANSSENS, R. TAS, D. VAN GERVEN, *Een analyse van de nieuwe vzw-wet*, Maklu, Antwerpen, 2004, 134

3.5.5 Beslissingsmeerderheid

In de regel worden beslissingen genomen bij gewone meerderheid van de stemmen van de aanwezige leden of hun vertegenwoordigers⁷⁶ waarbij de onthoudingen niet meetellen. De meerderheid betekent dan de helft van de uitgebrachte stemmen plus één of, indien er een oneven aantal uitgebrachte stemmen is, plus een half. Vermits het gaat om uitgebrachte stemmen tellen de onthoudingen niet mee in de bepaling van het totale aantal stemmen ten opzichte waarvan de meerderheid moet worden gehaald en tellen ze ook niet mee voor het bepalen van de meerderheid.⁷⁷

Voorbeeld: Indien vijf leden aanwezig zijn en vijf leden vertegenwoordigd zijn, en deze allen een stem uitbrengen, zijn er 10 uitgebrachte stemmen. Er moeten dus 6 stemmen (de helft plus één) zijn die hetzelfde stemmen om de meerderheid te behalen. Indien echter drie stemmen zich onthouden moeten er vier stemmen (de helft plus een half) hetzelfde zijn om de meerderheid te halen.

In de literatuur vinden we verschillende stellingen over het al dan niet meetellen van de ongeldige stemmen bij de uitgebrachte stemmen. Dit kan de vzw best vast leggen in haar statuten, zodat er meer duidelijkheid heerst.

Daarnaast schrijft de wet enkele bijzondere beslissingsmeerderheden voor inzake een aantal buitengewone agendapunten. Voor een statutenwijziging⁷⁸ en voor de uitsluiting van een werkelijk lid⁷⁹ geldt een meerderheid van twee derde van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Voor de doelomschrijving⁸⁰ en voor de vrijwillige ontbinding van de vzw⁸¹ geldt een meerderheid van vier vijfde van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. De statuten mogen deze meerderheden enkel verstrengen.

⁷⁶ Artikel 7, 1°, Wet van 2 mei 2002

⁷⁷ K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004, 92-93

⁷⁸ Artikel 8, 2, Wet 2 mei 2002

⁷⁹ Artikel 12, 2, Wet 2 mei 2002

⁸⁰ Artikel 8, 3, Wet van 2 mei 2002

⁸¹ Artikel 8, 3 en Artikel 20, Wet van 2 mei 2002

3.5.6 Evaluatie

De bevoegdheden van de algemene vergadering zijn eindelijk duidelijk opgesomd. Terwijl bij de oude vzw-wet de bevoegdheden her en der verspreid lagen over verschillende artikelen.

De oproepingstermijn van acht dagen werd voor de vennootschappen opgetrokken tot vijftien dagen, omdat men deze termijn te kort vond. Deze termijn had ook mogen gelden voor de vzw's, aangezien de algemene vergadering van vele vzw's bestaan uit vrijwilligers. Deze vrijwilligers hebben meestal nog een andere baan en tevens ook nog een sociaal en familiaal leven.

In verband met de berekening van de beslissingsmeerderheid had de wetgever dit specifieker moeten vastleggen. Want er heerst nog steeds onduidelijkheid over het al dan niet meetellen van de ongeldige stemmen bij de uitgebrachte stemmen.

3.6 De bestuursorganen

Onder de oude regelgeving bestond er slechts één orgaan van bestuur namelijk de raad van bestuur. De statuten konden wel bepalen dat de bevoegdheden werden opgedragen aan buitenstaanders of aan bepaalde leden van de vzw, dit kon ook zonder statutaire bepaling. Op deze wijze werd de vzw immers gemakkelijker bestuurbaar. In vele vzw's werd er gewerkt met een dagelijks bestuur. Dit was echter geen orgaan van de vzw. Een delegatie van de bevoegdheid van de raad van bestuur kan, in hoofde van de gedelegeerde, op het vlak van vertegenwoordigingsbevoegdheid enkel leiden tot de kwalificatie lasthebber, gemachtigde, volmachtdrager doch niet tot de kwalificatie orgaan.⁸²

De nieuwe vzw-wet erkent drie bestuursorganen. Elke vzw is verplicht een raad van bestuur aan te stellen en hiervoor moeten de statuten geen extra bepalingen opnemen. De vzw kan nog twee andere bestuursorganen hebben, namelijk het orgaan van dagelijks

⁸² M. DENEFF, *Economische activiteiten van vzw en stichting*, Biblo, Kalmthout, 2004, 357

bestuur en het orgaan van vertegenwoordiging. De vzw is niet verplicht deze organen te organiseren. Indien de vzw de mogelijkheid wil openlaten om deze organen te organiseren, moet er een uitdrukkelijke bepaling hierover worden opgenomen in de statuten.

Hierna worden achtereenvolgens de volgende organen besproken: de raad van bestuur, het orgaan van dagelijks bestuur en het orgaan van vertegenwoordiging.

3.6.1 De raad van bestuur

Vooreerst heeft de nieuwe vzw-wet een wijziging doorgevoerd in verband met de benaming en de terminologie. Zo is 'beheerder' veranderd in 'bestuurder' en is 'raad van beheer' de 'raad van bestuur' geworden. Deze veranderingen brengen geen fundamentele wijzigingen met zich mee, alleen een modernisering.

De raad van bestuur van de vzw bestuurt de vereniging en vertegenwoordigt de vzw in en buiten rechte.

3.6.1.1 Samenstelling

In de raad van bestuur zetelen individuele bestuurders, maar soms ook adviseurs zonder stem. Zowel natuurlijke personen als rechtspersonen, al dan niet lid van de vereniging, kunnen tot bestuurder worden benoemd door de algemene vergadering. Indien een rechtspersoon tot bestuurder wordt aangesteld, zal deze in de uitoefening van zijn bestuursopdracht moeten worden vertegenwoordigd door zijn organen.

De raad van bestuur bestaat nu ten minste uit drie leden⁸³ in plaats van twee⁸⁴. Derhalve is de raad van bestuur bij voorkeur samengesteld uit een onpaar aantal, zodat steeds beslissingen kunnen worden genomen zonder in een staking van stemmen te verzeilen.

⁸³ Artikel 13, 1°, Wet van 2 mei 2002

⁸⁴ Artikel 13, Wet van 27 juni 1921

De statuten kunnen een hoger minimumaantal bestuurders opleggen. Maar het aantal bestuurders moet steeds lager zijn dan het aantal personen dat werkelijk lid is van de vzw⁸⁵. De reden van deze beperking is de vrees dat anders de raad van bestuur zichzelf controleert. Deze beperking is te betreuren; zij brengt niks aan. Of de raad van bestuur uit alle of bijna uit alle leden bestaat, maakt in de praktijk het verschil niet.

Indien de vzw niet meer dan drie werkelijke leden telt, dan bestaat de raad van bestuur slechts uit twee leden⁸⁶. Dit is een verplichting, en geen keuze. Zij is het gevolg van de regel dat het aantal bestuurders steeds lager dan het aantal werkelijke leden moeten zijn. Ook deze regel is te betreuren. Een raad van bestuur bestaande uit slechts twee leden, zal gemakkelijk in een patsituatie⁸⁷ verzeilen wanneer de twee bestuurders het niet eens zijn. Het is daarom aangewezen om ten minste drie bestuurders te hebben zodat er steeds een meerderheid kan worden gevormd. Een alternatief is een bepaling in de statuten waarbij aan één van de twee bestuurders een doorslaggevende stem wordt verleend om patsituaties te vermijden.⁸⁸

Uit studies is af te leiden dat zeven tot zestien bestuurders ideaal is voor grote vzw's. Meer dan zestien bestuurders is meestal verlamdend, minder dan zeven is meestal te zwak en geeft gebrek aan slagkracht.⁸⁹

3.6.1.2 De bestuursbevoegdheden

De statuten bepalen hoe de raad van bestuur zal functioneren: de bevoegdheden, de omvang en de wijze waarop die bevoegdheden worden uitgeoefend. De bevoegdheden bestaan uit: ten eerste het besturen van de vzw, ten tweede het vertegenwoordigen van de vzw bij gerechtelijke en buitengerechtelijke akten en tenslotte het voeren van de bevoegdheden die niet expliciet aan de algemene vergadering zijn toevertrouwd.⁹⁰

⁸⁵ Artikel 13, 1°, Wet van 2 mei 2002

⁸⁶ Artikel 13, 1°, Wet van 2 mei 2002

⁸⁷ Dit is een situatie waar op geen enkele mogelijke manier kan worden uitgekomen; waarin geen enkele oplossing meer mogelijk is.

⁸⁸ D. VAN GERVEN, *Handboek der Verenigingen*, Biblo, Antwerpen, 2004, 136

⁸⁹ M. DENEFF, *Van corporate governance naar non-profit governance: een meer dan nodige stap*, Social Profit Jaarboek, standaard uitgeverij, 2000, 29

⁹⁰ Artikel 13, 2°, Wet van 2 mei 2002

In de nieuwe vzw-wet werd hierbij toegevoegd dat de bevoegdheden kunnen beperkt worden door de statuten. De statuten kunnen bijvoorbeeld bepalen dat voor bepaalde beslissingen de algemene vergadering moet instemmen of dat de raad van bestuur bepaalde beslissingen niet mag nemen. Deze beperkingen gelden enkel intern. Dus zelfs als deze zijn bekendgemaakt in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad, moeten derden hier geen rekening mee houden.⁹¹ Deze bepalingen kunnen hun nut hebben in de interne orde van de vereniging, in het bijzonder op de aansprakelijkheid van de bestuurders ten aanzien van de vereniging. Buitenstaanders die met de vzw handelen zijn enkel verplicht rekening te houden met de algemene bestuursbevoegdheid van de raad van bestuur.

Dezelfde bepaling biedt tevens de mogelijkheid aan de bestuurders om de taken te verdelen. Dat houdt in dat de raad van bestuur aansprakelijk blijft voor alle handelingen gesteld door zijn leden in het kader van zijn algemene bevoegdheid inzake het bestuur van de vereniging, zelfs indien deze bevoegdheid beperkt is of verdeeld is onder zijn leden. De verantwoording van deze niet-tegenwerpbaarheid ligt in de bekommernis bescherming te bieden aan derden die met een of meer bestuurder(s) verbintenissen zouden aangaan zonder noodzakelijkerwijs te weten dat hun bevoegdheden beperkt zijn, in het geval waarin de bestuurders vervolgens op hun verbintenis zouden terugkomen.

De wetgeving is zo opgevat dat alle bevoegdheden die niet expliciet door de wet of door de statuten worden toegekend aan de algemene vergadering worden toegewezen aan de raad van bestuur. In het vakjargon wordt dan gezegd dat de raad van bestuur beschikt over de residuaire bevoegdheid. Hierdoor kan de algemene vergadering zich niet meer mengen in het bestuur van de vzw. Weliswaar zal de algemene vergadering de grenzen van het bestuur vastleggen door de goedkeuring van de begroting voor het komende boekjaar dat de raad van bestuur jaarlijks moet opmaken. Nochtans kan de raad van bestuur buiten de begroting gaan, maar dan moet hij zich verantwoorden op de algemene vergadering waarop de jaarrekening van het betrokken boekjaar wordt toegelicht. De raad van bestuur treedt meestal op als een collegiaal orgaan. Dus wordt er beslist bij meerderheid behoudens andersluidende bepalingen in de statuten.⁹²

⁹¹ Artikel 13, lid 3, wet van 2 mei 2002

⁹² D. VAN GERVEN, *Handboek der Verenigingen*, Biblo, Antwerpen, 2004, 134

3.6.1.3 Bijeenroeping

De raad van bestuur heeft de keuze om gezamenlijk, alleen of als college op te treden. In de praktijk wordt de raad van bestuur meestal als college samengeroepen, dit houdt in dat minstens de helft aanwezig of vertegenwoordigd moet zijn. De wet bepaalt niks omtrent de bijeenroeping. Dit was ook al geval onder de oude wetgeving. De regeling van de manier van samenroepen vindt men normaal terug in de statuten en verder, gedetailleerd in het huishoudelijk reglement. Indien de statuten hierover niets bepalen, laat de rechtsleer zonder problemen toe, dat, op basis van de rechtsbevoegdheid van de raad van bestuur, de raad van bestuur deze elementen opneemt in een reglement van inwendige orde voor zichzelf.⁹³

Indien evenwel de statuten niets bepalen en het huishoudelijk reglement ook niets bepaalt⁹⁴, kunnen de volgende regels als krijtlijn helpen⁹⁵. De bijeenroeping heeft plaats telkens als het belang van de vzw dit eist, of als een bestuurder er om vraagt aan de voorzitter van de raad van bestuur, of minstens één maal per jaar, voor de voorbereiding van de algemene vergadering of in een goed georganiseerde verenigingen, op een op voorhand afgesproken aantal concrete data, die in het begin van het werkjaar op basis van de agenda van alle leden van de raad wordt vastgelegd. De vorm van bijeenroeping is redelijk vrij. Ze kan mondeling of schriftelijk of per elektronische drager. In principe komt de raad van bestuur samen op de plaats van de maatschappelijke zetel van de vzw. Dit kan ook op andere plaatsen, zoals de exploitatiezetel van de vzw, een daarvoor afgehuurde ruimte, seminariecentrum, enz.⁹⁶

3.6.1.4 Volmacht

De vzw-wet bepaalt niks expliciet over volmacht geven. De regeling van de manier waarop volmacht kan worden gegeven, vindt men normaal terug in de statuten of het

⁹³ D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 486

⁹⁴ De algemene vergadering en de raad van bestuur hebben, wat betreft de samenroepingsregels voor de raad van bestuur, hun verantwoordelijkheid niet genomen.

⁹⁵ Deze regels zijn geen wet, enkel richtlijnen vanuit de algemene regels.

⁹⁶ D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 486-488

huishoudelijk reglement. Indien de statuten en het huishoudelijk reglement hierover niks bepalen,⁹⁷ kunnen de volgende regels helpen. Een bestuurder moet in principe in persoon deelnemen aan de raden van bestuur. De bestuurder kan dus in principe geen volmacht geven, zelfs niet aan een andere bestuurder,⁹⁸ laat staan aan een derde⁹⁹.

3.6.1.5 Aanwezigheidsquorum en beslissingsmeerderheid

Zowel in de oude als in de nieuwe wetgeving wordt over de aanwezigheidsquorum niks expliciet bepaald. De bestuurders kunnen hun bevoegdheid alleen, gezamenlijk of als college uitoefenen.

Alleen wil zeggen dat elke bestuurder bepaalde of alle bevoegdheden van de raad van bestuur op zichzelf kan uitoefenen. Hij hoeft hierover niet te overleggen met andere bestuurders, evenmin is het akkoord van andere bestuurders hiervoor vereist. Het gevaar van deze mogelijkheid bestaat erin dat er tegenstrijdige beslissingen worden genomen. Deze mogelijkheid komt weinig voor in de praktijk.

Gezamenlijk wil zeggen dat de bestuurders bepaalde of alle bevoegdheden slechts kunnen uitoefenen samen met één of meerdere andere bestuurders. Om bepaalde beslissingen te nemen is er dus het akkoord van één of meer bestuurders nodig.¹⁰⁰

Als we de raad van bestuur betitelen als een college, moet het samenkomen, beraadslagen en beslissen met minstens de helft van de leden ofwel aanwezig, ofwel geldig vertegenwoordigd.¹⁰¹ Concreet betekent dit dat de raad slechts geldig samenkomt, beraadslaagt en beslist mits de helft plus één van de bestuurders geldig aanwezig of vertegenwoordigd is.¹⁰²

⁹⁷ De algemene vergadering en de raad van bestuur hebben, wat betreft de vertegenwoordigingsregels voor de raad van bestuur, hun verantwoordelijkheid niet genomen.

⁹⁸ Dit kan wel als de statuten het expliciet voorzien.

⁹⁹ K. BYTTEBIER, E. DE BATSELIER, E. JANNSENS, *Een analyse van de nieuwe vzw-wet*, Maklu, Antwerpen, 2004, 74

¹⁰⁰ S. MATHEÏ, *De vzw stap voor stap*, Lexalis, Brussel, 2005, 188

¹⁰¹ Zie hiervoor eerder, *Vertegenwoordiging op de raad van bestuur*.

¹⁰² D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 494

3.6.2 Het orgaan van dagelijks bestuur

Het dagelijkse bestuur van de vzw en de vertegenwoordiging van de vzw wat het bestuur aangaat, kunnen voortaan op de wijze bepaald in de statuten worden opgedragen aan één of meer personen. De personen die deel uitmaken van het orgaan van dagelijks bestuur kunnen werkelijk lid, bestuurder of derde zijn. De statuten bepalen of deze personen alleen, gezamenlijk of als college optreden.¹⁰³

Wat onder het begrip "*dagelijks bestuur*" moet worden verstaan, wordt door de nieuwe vzw-wet niet gedefinieerd. Ook het vennootschapsrecht bevat hierover geen specifieke bepalingen. Men mag echter aannemen dat de door de rechtspraak in vennootschapszaken vooropgestelde omschrijving ook geldt voor vzw's. Tot het dagelijks bestuur behoren dan "*handelingen of verrichtingen... welke door het dagelijks leven van de vennootschap worden vereist of die welke zowel wegens hun gering belang als wegens de noodzakelijkheid van een snelle oplossing de tussenkomst van de raad van bestuur zelf niet rechtvaardigen*".¹⁰⁴

In de praktijk zal het dagelijks bestuur van een vzw, bijvoorbeeld, de vorm aannemen van een statutaire clausele waarbij het dagelijks bestuur door de raad van bestuur kan worden opgedragen aan een bestuurder, gekoppeld aan een éénhandtekeningsclausule voor wat de vertegenwoordiging met betrekking tot het dagelijks bestuur betreft. Het orgaan van dagelijks bestuur wordt toevertrouwd aan wie vaak "*afgevaardigd bestuurder*" of "*gedelegeerd bestuurder*" wordt genoemd.¹⁰⁵

3.6.3 Het orgaan van vertegenwoordiging

Een rechtspersoon kan uit haar aard niet zelf daadwerkelijk optreden in het rechtsverkeer. Hiertoe moet zij noodzakelijk beroep doen op fysieke personen die haar vertegenwoordigen. Rechtspersoonlijkheid en vertegenwoordiging zijn onafscheidbaar

¹⁰³ Artikel 13 bis, Wet van 2 mei 2002

¹⁰⁴ J. CHRISTAENS, D. LONTINGS, W. ROELS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Mechelen, 2004, 39

¹⁰⁵ J. CHRISTAENS, D. LONTINGS, W. ROELS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Mechelen, 2004, 39

verbonden. Vertegenwoordiging is de juridische figuur waarbij de rechtshandelingen die door een vertegenwoordiger worden gesteld in naam en voor rekening van de vertegenwoordigde aan die vertegenwoordigde rechtstreeks worden aangerekend.¹⁰⁶

De raad van bestuur vertegenwoordigt de vzw normaal gesproken in het juridische verkeer.¹⁰⁷ De statuten kunnen deze vertegenwoordigingsbevoegdheid ook bij een specifiek orgaan leggen, namelijk het orgaan van vertegenwoordiging¹⁰⁸. De bevoegdheden van het orgaan van vertegenwoordiging wordt bepaald in de statuten¹⁰⁹ en kunnen worden opgedragen aan één of meer personen. Deze personen kunnen werkelijk lid, bestuurder of derde zijn. De statuten bepalen of deze personen alleen, gezamenlijk of als college optreden.¹¹⁰

Ook deze regeling is nieuw en werd geïnspireerd door het vennootschapsrecht. Zij maakt een einde aan het vroegere vertegenwoordigingssysteem voor vzw's dat berustte op een contract van lastgeving. Dit betekent concreet dat een vzw niet langer de onbevoegdheid van personen, die namens haar handelen, kan invoeren om zich te onttrekken aan haar verbintenissen, indien die personen het orgaan van vertegenwoordiging van de vzw uitmaken en hun benoeming conform de nieuwe vzw-wet werd gepubliceerd.¹¹¹ Bij een bvba zijn het één of meerdere zaakvoerders en bij de nv één of meerdere bestuurders die als vertegenwoordigers kunnen worden aangesteld.

Naast de vertegenwoordiging door de raad van bestuur of door het orgaan van vertegenwoordiging, kan de vzw ook vertegenwoordigd worden door middel van de meerhandtekeningsclausule of aparte volmachten.

¹⁰⁶ R. VAN DEN BERGH, E.DIRIX, H. VANHEES, *Handels- en economisch recht in hoofdlijnen*, Intersentia, Antwerpen, 2002, 81

¹⁰⁷ Artikel 13, 2 Wet van 2 mei 2002

¹⁰⁸ Artikel 13, 4, Wet van 2 mei 2002

¹⁰⁹ Artikel 2, 7 b) Wet van 2 mei 2002

¹¹⁰ Artikel 13bis, Wet van 2 mei 2002

¹¹¹ J. CHRISTAENS, D. LONTINGS, W. ROELS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Mechelen, 2004, 39

3.6.4 Evaluatie

De nieuwe wetgeving is veel positiever ten opzichte van de oude wetgeving in verband met de bepalingen van de raad van bestuur. Zij geeft meer duidelijkheid over problemen die zich kunnen voordoen. De nieuwe wetgeving is veel transparanter. Toch is het eigenaardig dat de wetgever nog altijd niks vermeldt over de bijeenroeping van de raad van bestuur. De wet zou kunnen opleggen dat de vzw verplichte vermeldingen omtrent bijeenroeping moet opnemen in de statuten. Maar als alles zou worden vastgelegd in een wet dan is er misschien te veel regelgeving. Dit zou de vrijheid en de eenvoudigheid van de vzw kunnen beperken.

In de gehele vzw-wetgeving is niks terug te vinden over de toepassing van het begrip dagelijks bestuur. We vinden geen omschrijving terug en ook de verantwoordelijkheden worden nergens besproken.

Ook wie nu juist bevoegd is om de personen van het dagelijks bestuur te benoemen of te ontslaan, wordt nog steeds niet vermeld in de nieuwe vzw-wet. Omdat het dagelijks bestuur beschouwd wordt als een onderdeel van het globale bestuursorgaan en valt onder de residuaire bevoegdheid, wordt deze benoeming in de praktijk gedaan door de raad van bestuur. De wetgever zou dit kunnen vastleggen in de wet, zo wordt het geheel duidelijker.

3.7 Administratie en Formaliteiten

3.7.1 Inhoud

Er zijn heel wat formaliteiten die veranderd zijn in de nieuwe vzw-wetgeving. Samengevat komen ze neer op vier grote punten. Ten eerste moeten de leden niet langer zelf instaan voor de nodige bekendmakingen in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad. De griffie draagt de verantwoordelijkheid hiervan. De stukken die moeten worden bekendgemaakt moeten niet volledig worden gepubliceerd, enkel bij uittreksel. Dit uittreksel bevat onder meer: de statuten, de akte betreffende de bestuurders, de

personen die het orgaan vertegenwoordiging vormen en van de personen belast met het dagelijkse bestuur.¹¹² Ten derde komt er een te raadplegen en bij te houden dossier op de zetel van de vereniging.¹¹³ Ten laatste wordt de inhoud scherper en meer omljnd.

3.7.2 Het verenigingsdossier

Naar analogie met het vennootschapsdossier heeft de wetgever in de nieuwe vzw-wet bepaald dat voor elke vzw dergelijk dossier, het verenigingsdossier, zal worden aangemaakt. Dit verenigingsdossier zal worden bijgehouden door de dienst van de griffie van de rechtbank van koophandel.

De oude vzw-wet verplichtte de vzw's enkel om een lijst, waarin alle leden van de vereniging naar alfabetische volgorde waren vermeld, neer te leggen op de griffie van de rechtbank van koophandel. De nieuwe vzw-wet,¹¹⁴ daarentegen, bepaald zeer nauwkeurig welke stukken moeten behoren tot het verenigingsdossier. Het betreft de volgende stukken:

- 1° de statuten;
- 2° de akten betreffende de benoeming of de ambtsbeëindiging (1) van de bestuurders, (2) van de personen aan wie het dagelijkse bestuur is opgedragen, (3) de gemachtigden om de vereniging te vertegenwoordigen en (4) de commissarissen;¹¹⁵
- 3° ledenregister;
- 4° de beslissingen betreffende (1) de nietigheid of ontbinding van de vzw, (2) de vereffening, (3) de benoeming en de ambtsbeëindiging van de vereffenaars;
- 5° de jaarrekening van de vereniging opgemaakt overeenkomstig de daarvoor geldende regels;
- 6° de wijzigingen in de in 1°, 2°, 4° en 5° bedoelde akten, stukken en beslissingen;
- 7° de gecoördineerde tekst van de statuten na de wijzigingen ervan.

¹¹² Artikel 26novies, §2, Wet van 27 juni 1921

¹¹³ Zie 3.7.2 Het verenigingsdossier

¹¹⁴ Artikel 26novies, Wet van 2 mei 2002

¹¹⁵ Voor de personen 2, 3 en 4 moet deze akte alleen worden opgenomen indien deze functie ook daadwerkelijk wordt uitgeoefend in de vzw.

Om rechtspersoonlijkheid te verkrijgen is het niet noodzakelijk om alle stukken onmiddellijk neer te leggen op de rechtbank van koophandel.

3.7.3 Evaluatie

De wetgever heeft duidelijk de vzw's dichter bij de vennootschappen willen brengen door de verplichting van het verenigingsdossier. Wanneer derden nu het verenigingsdossier gaan inkijken hebben zij een mooi overzicht van de belangrijkste gegevens van de vzw. Wel brengt dit voor de vzw een aantal extra kosten mee. Een wijziging van de statuten, raad van bestuur, dagelijks bestuur of het orgaan van vertegenwoordiging kosten elk 103,70 euro¹¹⁶, ook een ontbinding of neerlegging van een ledenregister worden aangerekend tegen deze kosten.¹¹⁷

Nog een positief gegeven is dat de rechtspersoonlijkheid gekoppeld wordt aan de neerlegging ter griffie en niet meer aan de publicatie in het Belgische Staatsblad. De vzw bekommt nu sneller haar rechtspersoonlijkheid, want dergelijke publicatie kan in sommige gevallen een maand op zich laten wachten.

3.8 De ontbinding, nietigheid en vereffening van de vzw

3.8.1 Inleiding

Bij de mogelijkheid of een vzw failliet verklaard kan worden, kan er een onderscheid gemaakt worden tussen de vals gekwalificeerde en de vals gebruikte vzw.

Een vals gekwalificeerde vzw heeft als doel in haar statuten: het stellen van daden van koophandel of het verrijken van zichzelf of van haar leden. De vzw is ongeldig en kan nietig verklaard worden voor de burgerlijke rechtbank. De rechtbank kan hierbij overgaan tot een herkwalificatie als vennootschap, met name tot de (commerciële)

¹¹⁶ www.staatsblad.be, 85,70 euro + 21% B.T.W. = 103,70 euro. In 2005 was dit bedrag 101,16 euro.

¹¹⁷ www.just.fgov.be

maatschap. Bij gebrek aan rechtspersoonlijkheid kan de maatschap niet failliet verklaard worden, enkel de vennoten van de maatschap kunnen in de hoedanigheid van handelaar individueel failliet verklaard worden.

Een vals gebruikte vzw kan omschreven worden als een vzw die in strijd is met haar geldige statuten, hoofdzakelijk handelsbedrijvigheid uitoefent of haar inkomsten gebruikt voor andere doeleinden dan die waarvoor ze is opgericht. Zulke vzw kan ontbonden worden.¹¹⁸ De daden van koophandel kunnen worden aangerekend aan de beheerders van de vzw. Wanneer dit meerdere personen zijn, kan de vzw als maatschap worden geherkwalificeerd. Dus de vennoten van de maatschap kunnen individueel failliet verklaard worden.¹¹⁹

3.8.2 De ontbinding

De ontbinding van de vzw betekent het begin van het definitieve einde van de vzw. De ontbinding leidt immers uiteindelijk tot het verdwijnen van de vzw als een apart rechtssubject of, met andere woorden, tot de verdwijning van de rechtspersoonlijkheid.¹²⁰

Rond de ontbinding bevat de verenigingswetgeving wel een aantal regels binnen de wet zelf. Algemeen kunnen we drie soorten ontbinding onderscheiden: de vrijwillige, de gerechtelijke ontbinding en de ontbinding wegens rechtswege.

3.8.2.1 De vrijwillige ontbinding

De vrijwillige ontbinding vindt plaats wanneer de vzw wordt ontbonden, om diverse redenen, op vrijwillige basis. Deze ontbinding vindt bijvoorbeeld plaats wanneer de doelen van de vereniging zijn bereikt of wanneer de vzw geen financiering meer vindt. Deze beslissing komt exclusief toe aan de algemene vergadering en moet worden gepubliceerd in het Belgische Staatsblad. Vroeger was er bij de vrijwillige ontbinding een

¹¹⁸ Artikel 18, Wet van 2 mei 2002

¹¹⁹ Ballon, e.a., Themis: Handels- en economisch recht, Die Keure, Brugge, 2006

¹²⁰ K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004, 193

homologie door de rechtbank van eerste aanleg¹²¹ vereist, maar deze werd echter afgeschaft door de nieuwe vzw-wet. Ook vereist de beslissing tot ontbinding voortaan een bijzondere meerderheid van 80% in plaats van 75% van de aanwezige of vertegenwoordigde stemmen.¹²²

3.8.2.2 De gerechtelijke ontbinding

De vzw kan ook gerechtelijk ontbonden worden. Dit betekent dat ieder lid van de vzw, iedere belanghebbende en het Openbare Ministerie in een aantal gevallen aan de rechter kunnen vragen om de vzw te ontbinden. Volgens de Wet van 27 juni 1921 spreekt men van een gerechtelijke ontbinding als één van de drie volgende bindingsgronden aanwezig zijn. Ten eerste kan het zijn dat een vzw niet instaat is om haar verbintenissen na te komen. Het kan ook zijn dat de inkomsten of het vermogen van een vzw wordt aangewend voor andere doeleinden dan die waarvoor ze is opgericht. Ten laatste spreekt men ook van een gerechtelijke ontbinding als de statuten, de wet of de openbare orde ernstig geschonden worden.¹²³

Deze redenen waarom een rechtbank kan beslissen tot ontbinding zijn in de nieuwe vzw-wet uitgebreid met twee nieuwe elementen. Zo kan de rechter voortaan ook beslissen om tot ontbinding over te gaan wanneer de vzw gedurende drie opeenvolgende boekjaren niet voldeed aan de verplichting om de jaarrekeningen neer te leggen of wanneer de vzw niet meer het wettelijke aantal vereiste leden telt¹²⁴. De vordering met betrekking tot het nalaten van de jaarrekeningen kan ten vroegste worden ingesteld na verloop van dertien maanden na de afsluiting van het derde boekjaar waarvoor geen jaarrekening is neergelegd en de vzw kan dit nog afwenden door een effectieve neerlegging voor afsluiting van de debatten.

¹²¹ Artikel 8, 4 in fine en Artikel 20, Wet van 27 juni 1921

¹²² Artikel 8, 3° en artikel 20, Wet van 2 mei 2002

¹²³ Artikel 18, Wet van 2 mei 2002

¹²⁴ Artikel 18, Wet van 2 mei 2002

3.8.2.3 De ontbinding van rechtswege

De ontbinding van rechtswege kan voorkomen op basis van bepalingen in de wet of bepalingen in de statuten. De wettelijke ontbindingsredenen van vennootschappen kunnen we niet doortrekken naar de vzw's¹²⁵. Toch vinden we in de wet enkele gronden terug waarop de vzw automatisch ontbonden wordt. Dit geval is mogelijk wanneer de vzw structureel maar één werkelijk lid meer telt en zeker als de vzw geen werkelijke leden meer telt. Ook het tenietgaan van de zaak¹²⁶ zou volgens sommige rechtsleer aanleiding geven tot de ontbinding, maar de rechtsleer ziet niet goed in wat er als voorwerp zou kunnen tenietgaan bij vzw's¹²⁷.

Ook kunnen de leden bepalingen in de statuten opnemen waarbij de vzw van rechtswege ontbonden wordt. Voorbeelden hiervan zijn: de ontbinding na het verstrijken van een bepaalde duur, na het vervullen van een voorwaarde of een bepaald werk.

3.8.3 De nietigheid

In de nieuwe vzw-wet is de nietigheid van vzw's expliciet geregeld, terwijl in de oude wetgeving hierover niks terug te vinden was. De nietigheid van een vzw kan enkel nog in de drie volgende gevallen worden uitgesproken. Ten eerste de naam, het adres van de zetel en het gerechtelijke arrondissement waar de vzw haar zetel heeft worden niet vermeld in de statuten¹²⁸. Ook wanneer de statuten geen precieze omschrijving geven van het doel van de vzw. Ten laatste wanneer het statutaire doel strijdig is met de wet of met de openbare orde.

¹²⁵ Artikel 29, Wetboek Vennootschappen

¹²⁶ Gebaseerd op Artikel 1302, Burgerlijk Wetboek

¹²⁷ D. VAN GERVEN, *Handboek verenigingen*, biblo, Antwerpen, 2002, 280 en 333

¹²⁸ Artikel 3 bis, Wet van 2 mei 2002

3.8.4 De vereffening

De vzw houdt op te bestaan bij ontbinding en nietigheid, maar ze blijft wel als rechtspersoon verder bestaan, maar dan enkel voor de vereffeningswerkzaamheden. Dus de rechtspersoonlijkheid verdwijnt pas na de vereffening. De algemene vergadering of de rechtbank moet de vereffenaar(s) aanduiden. Dit kan zowel een natuurlijk als een rechtspersoon zijn. De vereffenaar neemt het volledige bestuur van de vzw over. Zijn doel is de vzw te sluiten door de vereffening van de passiva en activa. Hierbij tracht hij zowel aan de rechten van de schuldeisers te voldoen als de optimalisatie van de vereffening te bekomen. In de statuten moet opgave worden gedaan van de bestemming van de activa die volgen uit de vereffening van een vzw. Het moet voor een belangeloos doel worden aangewend.¹²⁹

Daarnaast moet de beslissing tot ontbinding bekendgemaakt worden door neerlegging in het verenigingsdossier op de griffie¹³⁰. De ontbinding zal dan door de griffie binnen de maand¹³¹ worden bekendgemaakt in het Belgische Staatsblad¹³² met de vermelding van het lichaam dat tot ontbinding heeft beslist (algemene vergadering of rechtbank), het bestemde netto-actief en de datum van de ontbinding¹³³. Ook de sluiting van de vereffening moet op dezelfde wijze worden bekendgemaakt.

3.8.5 Evaluatie

De aanvulling van de redenen om tot een gerechtelijke ontbinding over te gaan is positief. Deze procedure is ingevoerd om zo slapende vzw's, vzw's die niet meer actief zijn, te kunnen ontbinden. Nu kan het Openbaar Ministerie in een aantal gevallen de gerechtelijke ontbinding vorderen, bijvoorbeeld wanneer de inkomsten of het vermogen van een vzw wordt aangewend voor andere doeleinden dan die waarvoor ze is opgericht. Maar vindt hierop in de praktijk ook werkelijk een controle plaats?

¹²⁹ D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 1113 e.v.

¹³⁰ Artikel 23, 2, Wet van 2 mei 2002

¹³¹ Artikel 26 novies, §2, 3, Wet van 2 mei 2002

¹³² Artikel 26 novies, §2, 1, Wet van 2 mei 2002

¹³³ Artikel 26 novies, §2, 2, 3°, wet van 2 mei 2002

De expliciete wettelijke beschrijving van de nietigheid schept meer duidelijkheid. Een opmerking hierbij is wel de wet zegt dat de nietigheid kan plaatsvinden wanneer het doel niet precies omschreven is. Maar wie of wanneer controleert deze doelomschrijving? Welk nut heeft deze regelgeving als er geen controle op is?

Wanneer er een vereffenaar wordt aangesteld, moet deze zorgen dat het netto-actief – dit is wat overblijft nadat alle schulden en vereffeningkosten zijn betaald - wordt toegewezen aan het belangeloos doel, dat in de statuten vermeld staat. In de wet wordt nergens een omschrijving gegeven van wat er wordt verstaan onder "*belangeloos doel*"? Wil dit alleen zeggen dat het niet mag uitgekeerd worden aan de leden? Is dit voor de vzw's duidelijk? Wie voert hierop een controle?

We kunnen concluderen dat er rond deze materie nog veel vragen blijven.

4 Het boekhoudkundige kader

Veruit de meest spectaculaire en ingrijpende verandering in de nieuwe vzw-wet betreft de verplichting voor vzw's om een gereguleerde boekhouding te voeren en een jaarrekening op te stellen en bekend te maken. Deze verplichting vormt zoals gezegd één van de speerpunten van de wetswijziging, waardoor uitwerking wordt gegeven aan de hoger geschetste doelstelling van het verhogen van de transparantie. Zij geldt principieel voor alle vzw's, ongeacht hun omvang, met dien verstande dat de intensiteit van de opgelegde verplichtingen wel afhankelijk is van de grootte van de vzw.

In dit hoofdstuk wordt er eerst een kort overzicht gegeven van de boekhoudkundige bepalingen onder de oude vzw-wet. Dit om later de wijzigingen en de redenen hiervoor beter te begrijpen. In de nieuwe vzw-wetgeving wordt er voor het eerst een onderscheid gemaakt tussen de kleine, grote en zeer grote vzw's. Deze criteria worden uitvoerig besproken in het tweede deel van dit hoofdstuk. Vervolgens wordt er een overzicht gegeven van de gemeenschappelijke boekhoudkundige bepalingen. En tenslotte worden de specifieke boekhoudkundige verplichtingen besproken voor zowel de kleine, grote als zeer grote vzw's.

4.1 De boekhoudkundige bepalingen vóór de nieuwe vzw-wet

De boekhoudkundige verplichtingen voor de nieuwe vzw-wetgeving werden teruggevonden in vier verschillende wetten.

Als eerste werd er in de wet van 27 juni 1921 zelf slechts op enkele plaatsen iets teruggevonden. Artikel 2 schreef voor dat de wijze van rekening en verantwoording moest vermeld worden in de statuten van de vzw. Deze wet schreef tevens voor dat de raad van beheer de opdracht had om de rekeningen en begrotingen op te maken.¹³⁴ De goedkeuring hiervan kwam toe aan de algemene vergadering.¹³⁵

¹³⁴ Artikel 13, Wet van 27 juni 1921

¹³⁵ Artikel 4, Wet van 27 juli 1921

Ten tweede werden er ook boekhoudkundige verplichtingen aan de vzw's opgelegd vanuit de btw-wetgeving. Dit verplicht hen immers om een boekhouding te voeren die bepaalde controles mogelijk maakten. De vzw diende vanuit deze wetgeving minstens een boek van uitgaande en van inkomende facturen, een ontvangstenboek en een tabel der investeringen bij te houden. Tevens moesten zij over een register 'rekeningen van klanten' beschikken om een regelmatige btw-listing te kunnen opstellen alsook een financieel dagboek bij houden.

Bij de directe belastingen, zowel vanuit de rechtspersonenbelasting als de vennootschapsbelasting, vroeg men de vzw's om een inkomsten- en uitgavenboekhouding en een kasopvolging.

Tenslotte waren er nog wetten die bepaalde boekhoudkundige verplichtingen oplegden aan specifieke sectoren, zoals de private ziekenhuizen, rusthuizen, hogescholen en medische-pedagogische instellingen. Deze boekhoudkundige verplichtingen moeten de subsidiërende overheid toelaten controle uit te oefenen op het gebruik van de toegekende subsidies.¹³⁶

De weinig boekhoudkundige verplichtingen droegen bij tot de populariteit van de vzw. Toch moeten we hierbij opmerken dat de economische geloofwaardigheid van een vzw gering was. Wanneer een vzw beroep deed op externe financieringsbronnen, waren de financiers in de eerste plaats geïnteresseerd in het feit of de ontleners hun verplichtingen zou kunnen nakomen. Het is dan voor een bank zeer moeilijk om de geloofwaardigheid en kredietwaardigheid van de vzw in te schatten als deze geen dubbele boekhouding kan voorleggen.

4.2 Het onderscheid tussen kleine, grote en zeer grote vzw's

Wat de omvang van deze nieuwe boekhoudkundige verplichtingen betreft, wordt een onderscheid gemaakt tussen kleine, grote en zeer grote vzw's.

¹³⁶ S. Tuytten, *Almanak: rechtspersonenbelasting*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2004, 13

Of een vzw groot of klein is, wordt uitgemaakt aan de hand van drie criteria, volgens hetzelfde systeem dat wordt gehanteerd om uit te maken of een handelsvennootschap groot of klein is.¹³⁷ Het betreft met name het aantal werknemers, de behaalde ontvangsten en het balanstotaal. Wanneer ten minste twee van de hierna vermelde drempels worden gehaald, wordt een vzw als groot beschouwd. Deze drempels zijn de volgende:

1. het equivalent, gemiddeld over het jaar, van vijf voltijdse werknemers ingeschreven in het personeelsregister;
2. 250.000 EUR jaarlijkse ontvangsten, uitzonderlijke ontvangsten en de belasting over de toegevoegde waarde niet meegerekend;
3. een balanstotaal van 1.000.000 EUR.¹³⁸

Hieruit mag blijken dat vele vzw's beneden de drempels zullen blijven en dus in aanmerking komen voor de afgezwakte boekhoudverplichtingen die gelden voor kleine vzw's.

Tot de zeer grote vzw's behoren alle verenigingen waar het aantal tewerkgestelde werknemers, gemiddeld over het jaar, het equivalent van 100 voltijdse werknemers te boven gaat. Artikel 17, §5 van de Wet van 2 mei 2002 stelt dat verenigingen die twee van de onderstaande drie criteria overschrijden eveneens zeer grote vzw's zijn. De criteria zijn:

1. het equivalent, gemiddeld over het jaar, van 50 voltijdse werknemers ingeschreven in het personeelsregister;
2. 6.250.000 euro aan jaarlijkse ontvangsten, uitzonderlijke ontvangsten en de belasting over de toegevoegde waarde niet meegerekend;
3. een balanstotaal van 3.125.000 euro.

Afhankelijk van de categorie waartoe een vzw behoort, zal ze specifieke boekhoudregels moeten volgen.

¹³⁷ Artikel 15 Wetboek Vennootschappen

¹³⁸ Artikel 17, §3, Wet van 2 mei 2002

4.3 Gemeenschappelijke regels voor kleine, grote en zeer grote vzw's

Gemeenschappelijk voor alle vzw's is de verplichting om de jaarrekening en de begroting binnen de zes maanden na afsluiting van het boekjaar voor te leggen aan de algemene vergadering.¹³⁹ Grote en zeer grote vzw's dienen hun jaarrekening naar het voorbeeld van de vennootschappen neer te leggen bij de balanscentrale van de Nationale Bank van België, die dan een kopie van deze jaarrekening doorstuurt naar de griffie voor toevoeging aan het verenigingsdossier.¹⁴⁰ De kleine vzw's dienen enkel de goedgekeurde jaarrekening neer te leggen op de griffie van de rechtbank van koophandel. Iedereen kan op de griffie kosteloos inzage krijgen van de jaarrekening en er tevens een kopie van krijgen mits betaling van de griffiekosten.

De verder te bespreken regels inzake het voeren van een boekhouding en het opstellen van een jaarrekening zijn niet van toepassing op verenigingen die wegens de aard van hun hoofdactiviteit reeds onderworpen zijn aan bijzondere boekhoud- en jaarrekeningregels, voor zover deze minstens gelijkwaardig zijn aan diegene vervat in de nieuwe vzw-wet. Daarbij werd onder meer gedacht aan ziekenhuizen, sociale verzekeringskassen voor zelfstandigen en interbedrijfsgeneeskundige diensten.¹⁴¹

4.4 De boekhoudkundige bepalingen voor kleine vzw's

De wet van 2 mei 2002 heeft gezorgd voor wijzigingen in de boekhoudkundige administratie voor kleine vzw's. Naast het houden van een dagboek van ontvangsten en uitgaven volgens een verplicht minimummodel, moeten de kleine vzw's vanaf 1 januari 2006 ook een 'staat van ontvangsten en uitgaven' evenals een 'staat van vermogen, met toelichting' opstellen. In de volgende paragrafen worden deze begrippen verder toegelicht.

¹³⁹ Artikel 17, §1, Wet van 2 mei 2002

¹⁴⁰ Artikel 17, §6, Wet van 2 mei 2002

¹⁴¹ K. BYTTEBIER, E. DE BATSELIER, E. JANSSENS, R. TAS, D. VAN GERVEN, *Een analyse van de nieuwe vzw-wet*, Maklu, Antwerpen, 2004, 145

4.4.1 De vereenvoudigde boekhouding

Kleine vzw's mogen een vereenvoudigde boekhouding voeren "die ten minste betrekking heeft op de mutaties in contant geld of op de rekeningen".¹⁴² Deze verplichtingen werden verder uitgewerkt in het Koninklijk Besluit van 26 juni 2003 betreffende de vereenvoudigde boekhouding van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, stichtingen en internationale verenigingen zonder winstoogmerk. Uit het K.B. blijkt dat de gevoerde boekhouding moet leiden tot een jaarlijkse staat van de ontvangsten en uitgaven. In het vakjargon spreekt men daarom vaak over een 'liquiditeitsboekhouding' of een 'kasboekhouding'.¹⁴³

Een vereenvoudigde boekhouding kan niet vergeleken worden met een volledige dubbele boekhouding zoals is omschreven in de boekhoudwetgeving. De kleine vzw's hebben de keuze uit deze twee boekhoudsystemen. Wanneer zij kiezen voor het voeren van een dubbele boekhouding, moeten zij gedurende minstens drie opeenvolgende boekjaren zulke boekhouding voeren.

Ten aanzien van de vroegere situatie dient aangestipt te worden dat deze regelgeving specifiek is. De vorm en de inhoud van de vereenvoudigde boekhouding worden opgelegd en moet gevoerd worden volgens een opgelegd model.¹⁴⁴ De vzw mag zowel een elektronische als een papieren boekhouding voeren.¹⁴⁵ In de volgende paragrafen bespreken we de drie verplichte onderdelen van de boekhouding van kleine vzw's: het dagboek, de jaarrekening en de inventaris.

4.4.2 Het dagboek

De wetgever heeft voorzien dat de verrichtingen, zoals hierboven vermeld, moeten worden ingeschreven in een ongesplitst dagboek volgens het model dat toegevoegd is aan het K.B. van 26 juni 2003. De wetgever heeft hierbij voorzien in een 'dagboek van ontvangsten'¹⁴⁶ en een 'dagboek van uitgaven'¹⁴⁷, wat in werkelijkheid twee dagboeken

¹⁴² Artikel 17, §2, Wet van 2 mei 2002

¹⁴³ E. DE LEMBRE, S. MERCIER, M. VANDER LINDEN, *Praktisch Boekhouden*, Kluwer, Brussel, 2004

¹⁴⁴ S. TUYTTEN, *Begroting als beleidsinstrument*, Kluwer, Mechelen, 2004

¹⁴⁵ <http://www.belcomelegal.com/content/view/39/2/>, geraadpleegd op 22 mei 2006.

¹⁴⁶ Zie bijlage 3

zijn. Met de term 'ongesplitst dagboek' bedoelt men dat deze twee dagboeken in feite één geheel vormen.¹⁴⁸

Artikel 2 van het K.B. van 26 juni 2003 vermeldt eveneens dat de verrichtingen zonder vertraging, getrouw, volledig en naar tijdsorde ingeschreven moeten worden. Alle verrichtingen moeten ook chronologisch ingeschreven worden¹⁴⁹. Deze volgorde wordt bepaald op basis van de datum van de ontvangst of uitgave. Voor contante betalingen betekent dit de dag van de verrichting. Voor een bankverrichting, de datum waarop de verrichting is uitgevoerd door de bank of voor uitgeschreven cheques en overschrijvingen, de datum waarop deze stukken zijn uitgegeven. Het speelt hierbij geen enkele rol of de betaling betrekking heeft op vorderingen of schulden die ontstaan zijn in een vorige boekhoudkundige periode. Dit heeft tot gevolg dat de vereenvoudigde boekhouding nooit een duidelijk beeld biedt van het resultaat.¹⁵⁰

Het model van het ongesplitste dagboek is een minimummodel. Dit betekent dat de vereniging dit dagboek kan uitbreiden en aanpassen om beter te beantwoorden aan de aard, de activiteit, de behoeften en de eisen van de vereniging. Een verdere uitsplitsing van rubrieken in het dagboek is alleszins verplicht voor vzw's die een btw-nummer hebben.¹⁵¹

4.4.3 De jaarrekening

De jaarrekening die na afsluiting van het boekjaar dient te worden opgemaakt, bestaat uit de staat van ontvangsten en uitgaven en de toelichting, die een staat van vermogen omvat.¹⁵²

De staat van ontvangsten en uitgaven is de tegenhanger van de 'resultatenrekening' uit het gemeen boekhoudrecht. Deze staat vloeit rechtstreeks voort uit het dagboek, en omvat de jaartotalen van de daarin vermelde rubrieken, zonder enige onderlinge

¹⁴⁷ Zie bijlage 4

¹⁴⁸ R. VAN HECKE, I. DEMEYERE, *ABC van de vzw: de vzw in pocket*, Fiscaal informatief, Wevelgem, 2004

¹⁴⁹ Artikel 3, §3 Koninklijk Besluit van 26 juni 2003

¹⁵⁰ S. TUYTTEN, *Begroting als beleidsinstrument*, Kluwer, Mechelen, 2004

¹⁵¹ S. TUYTTEN, *De boekhouding*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2004, 58

¹⁵² Zie bijlage 5

compensatie. Deze staat dient te worden opgemaakt in overeenstemming met het minimale schema.¹⁵³

Het tweede deel van de jaarrekening is de toelichting. Volgens artikel 13 van het K.B. van 26 juni 2003 is de toelichting samengesteld uit de waarderingsregels voor het opstellen van de inventaris, de melding van aanpassing van de waarderingsregels en het effect van de wijziging, een staat van vermogen van de vereniging, bijkomende inlichtingen en de belangrijkste rechten en verplichtingen.

4.4.4 De inventaris

De nieuwe vzw-wet verplicht kleine vzw's om éénmaal per jaar een inventaris op te stellen.¹⁵⁴ De datum van opstelling is vrij te kiezen. Dit zal meestal de einddatum van het boekjaar zijn, het moment waarom het vermogen van de vereniging wordt opgesteld.

De inventaris bevat alle bezittingen. Waarderen betekent de bezitting een waarde toekennen, waartegen het wordt opgenomen in de inventaris. Hierbij moet de vzw rekening houden met slijtage en kan zij afschrijvingen toepassen.¹⁵⁵ Deze waarderingsregels moeten verplicht opgenomen worden in de toelichting van de jaarrekening. Voor de waardering van de vorderingen zullen de verenigingen moeten nagaan in welke mate de vorderingen inbaar zijn. In de praktijk is de waardering een probleem. Vele vzw's vragen zich af hoeveel de bezittingen nu precies waard zijn. Ook de schulden, rechten en verplichtingen¹⁵⁶ moeten opgenomen worden in de inventaris.¹⁵⁷

Het opstellen van een inventaris is niet onbelangrijk voor een vereniging. Om een zicht te krijgen op de effectieve geldstromen van de vereniging is het registreren van de ontvangsten en uitgaven belangrijk. Toch heeft de registratie geen zicht op de werkelijke bezittingen van de vzw, op de vorderingen waarover ze beschikken en op de schulden die ze nog moeten betalen. De reden hiervoor is, dat de vereenvoudigde boekhouding een

¹⁵³ Artikel 12, K.B. van 26 juni 2003

¹⁵⁴ Artikel 5, K.B. van 26 juni 2003
van 26 juni 2003

¹⁵⁵ R. VAN HECKE, I. DEMEYERE, *ABC van de vzw: de vzw in pocket*, Fiscaal informatief, Wevelgem, 2004

¹⁵⁶ Zie bijlage 6

¹⁵⁷ E. DE LEMBRE, S. MERCIER, M. VANDER LINDEN, *Praktisch Boekhouden*, Kluwer, Brussel, 2004

kasboekhouding is waarin enkel de ontvangsten en uitgaven worden geregistreerd en waaruit niet automatisch een vermogensstaat kan worden afgeleid. Om dit tekort op te vangen heeft de wetgever de vzw's verplicht om een inventaris op te stellen. Het opmaken van een inventaris is voor de meeste verenigingen een jaarlijkse weerkerende zware klus. Omdat alle bezittingen geteld en genoteerd moeten worden. Deze kleine vzw's zouden dan misschien beter het principe van dubbel boekhouden toepassen, waarbij er automatisch een vermogensstaat wordt opgemaakt.¹⁵⁸

4.5 De boekhoudkundige bepalingen voor grote en zeer grote vzw's

De wetgever is van oordeel dat een vereenvoudigde boekhouding, gevoerd door kleine vzw's, niet volstaat voor grotere organisaties. Aan de grote vzw's legt de nieuwe vzw-wet de verplichting op een boekhouding te voeren volgens de wet van 17 juni 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen. Dit betekent dat de boekhouding en de jaarrekening opgesteld moeten worden in overeenstemming met de regels van het dubbel boekhouden.¹⁵⁹

Volgens Tuytten¹⁶⁰ zal deze nieuwe wetgeving voor heel wat organisaties, die reeds een systeem van 'dubbel boekhouden' hanteren, belangrijke gevolgen hebben. Daar men vroeger het systeem van dubbel boekhouden mocht interpreteren, zijn vzw's van 1 januari 2006 verplicht om strikt de wettelijke boekhoudkundige bepalingen toe te passen. De bedoeling van het systeem van dubbel boekhouden is het geven van een duidelijk beeld over de financiële toestand van een vereniging op een bepaald ogenblik.

De wetgever heeft ervoor gekozen de wet van 17 juni 1975 te nemen als basis voor de boekhouding van grote vzw's. Aangezien een vereniging niet volledig overeenstemt met een onderneming, heeft de wetgever toch enkele aanpassingen moeten doorvoeren. De aangepaste regels, opgenomen in het Koninklijke Besluit van 19 december 2003, betreffen:

¹⁵⁸ R. VAN HECKE, I. DEMEYERE, *ABC van de vzw: de vzw in pocket*, Fiscaal informatief, Wevelgem, 2004

¹⁵⁹ S. TUYTTEN, *Begroting als beleidsinstrument*, Kluwer, Mechelen 2004, 45

¹⁶⁰ S. TUYTTEN, *De boekhouding*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2004, 85

- het boeken van schenkingen en legaten¹⁶¹;
- een minimumindeling van het algemeen rekeningstelsel¹⁶²;
- de waarderingsregels inzake schenkingen en legaten¹⁶³;
- de vorm en inhoud van de jaarrekening¹⁶⁴;

Artikel 17, §1 van de wet van 2 mei 2002 verplicht grote vzw's om jaarlijks een jaarrekening en een begroting op te stellen. De jaarrekening van de grote vzw's bestaat uit een balans, de resultatenrekening en een toelichting. Het is de taak van de raad van bestuur om jaarlijks de jaarrekening op te stellen volgens het verkorte of volledige schema dat is opgenomen in het K.B. van 19 december 2003.¹⁶⁵ Zeer grote vzw's, moeten hun jaarrekening opmaken volgens het volledige schema.

Daarenboven zijn zij verplicht om hun jaarrekening neer te leggen bij de balanscentrale van de Nationale Bank van België. De kost van deze neerlegging bedraagt 129,28 euro¹⁶⁶ en bestaat uit: de openbaarmakingskosten verschuldigd aan de Nationale Bank van België, de bijdrage in de werkingskosten van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen en de btw op het eerste bedrag. De Balanscentrale int de volledige som en stort daarna aan de verschillende instanties hun aandeel door. De betaling kan op twee manieren gebeuren. Ten eerste kan men betalen met Bancontact/Mister Cash-kaart of in contanten, als de jaarrekening aan de loketten van de Balanscentrale wordt aangeboden. Het is niet mogelijk om aan de loketten te betalen met een krediet- of protonkaart. De tweede betalingsmanier is met een gewaarborgde cheque, op naam van de Nationale Bank, die bij elke neergelegde jaarrekening wordt gevoegd.¹⁶⁷

Het grote verschil tussen de grote en de zeer grote vzw is de aanstelling van een commissaris. Zeer grote vzw's moeten volgens artikel 17, §5 van de nieuwe vzw-wet hun financiële toestand en hun jaarrekening laten controleren door één of meer commissarissen. De algemene vergadering is bevoegd voor de benoeming van de commissarissen.

¹⁶¹ Artikel 2, K.B. 19 december 2003

¹⁶² Artikel 3 en 4, K.B. 19 december 2003

¹⁶³ Artikel 8, K.B. 19 december 2003

¹⁶⁴ Artikel 9, 10 en 11, K.B. 19 december 2003

¹⁶⁵ E. DE LEMBRE, S. MERCIER, M. VANDER LINDEN, *Praktisch Boekhouden*, Kluwer, Brussel 2004

¹⁶⁶ www.nbb.be, Dit zijn de kosten voor 2006.

¹⁶⁷ www.bnb.be

Oorspronkelijk was in de wetgeving niets terug te vinden over het aanstellen van commissarissen. Sommige vzw's hadden reeds een commissaris omdat dit voorzien was in hun statuten of omdat de aanstelling ervan opgelegd werd door de toezichthoudende en/of subsidiërende overheid. Met de huidige vzw-wet is het duidelijk dat enkel de zeer grote vzw's verplicht zijn om een commissaris aan te stellen.¹⁶⁸ De titel van commissaris kan enkel gedragen worden door leden van het Instituut van de bedrijfsrevisoren.

4.6 Evaluatie

Onderstaande tabel geeft een korte schematische weergave van de boekhoudkundige verplichtingen die hierboven uitvoerig besproken zijn.

Tabel 3: De boekhoudkundige verplichtingen in functie van het type vzw.

Verplichting	Kleine vzw	Grote vzw	Zeer Grote vzw
Eenvoudige boekhouding	Ja	-	-
Boekhouding volgens de regels van dubbel boekhouden	-	Ja	Ja
Eenvoudige jaarrekening	Ja	-	-
Jaarrekening cf. vennootschappen	-	Ja	Ja
Neerlegging jaarrekening griffie	Ja	Ja ¹⁶⁹	Ja ¹⁷⁰
Neerlegging jaarrekening bij Nationale Bank	-	Ja	Ja
Commissaris	-	-	Ja

Bron: D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005, 799

Al we de gehele boekhoudwetgeving op zich evalueren, kunnen we zowel voor- als nadelen aanhalen. De weinige boekhoudverplichtingen van de oude vzw-wet waren

¹⁶⁸ P. HOEDT, *Oprichting en bestuur van een vzw*, Garant, Leuven 2003

¹⁶⁹ De Nationale Bank van België doet dat voor hen.

¹⁷⁰ De Nationale Bank van België doet dat voor hen.

gekend door alle vzw's. Vele vzw's zullen dan ook de nodige aanpassingen moeten doen op boekhoudkundig vlak. Deze veranderingen brengen misschien ook extra kosten met zich mee? Dit zal dan ook uitvoerig onderzocht worden in de praktijkstudie.

Tevens vragen deze boekhoudkundige verplichtingen om de nodige financiële achtergrond. De meeste kleine vzw's bestaan uit vrijwilligers en zij beschikken niet altijd over de nodige boekhoudkundige kennis. Het is dan ook een hele klus om de technische informatie en begrippen te leren kennen en te begrijpen. Om de boekhouding naar behoren te voeren zullen zij veel opzoekwerk moeten verrichten, cursussen moeten volgen, raad moeten vragen aan experts of de boekhouding uitbesteden aan anderen.

Wel kunnen we stellen dat nu elke vzw precies weet aan welke boekhoudkundige verplichtingen zij moeten voldoen. Zo is de verenging meer controleerbaar en duidelijker voor de fiscus, voor de kredietverstrekkers of andere belanghebbenden. De kredietwaardigheid en de geloofbaarheid van vzw's zijn sterk gestegen.

5 Het Fiscale kader

5.1 Inleiding

De vzw krijgt tijdens haar bestaan af te rekenen met diverse fiscale verplichtingen, onder meer de verplichting tot het voldoen van de taks tot vergoeding der successierechten, de eventuele btw-plicht, de onderwerping aan de rechtspersonenbelasting, het betalen van registratierechten bij het stellen van bepaalde handelingen en het betalen van successierechten bij het verkrijgen van legaten, het vereffenen van de belasting op spelen en weddenschappen, van het vergunningsrecht, enz.

In dit hoofdstuk bespreken we de drie belangrijkste belastingen in verband met vzw's. Ten eerste bepalen we wanneer de vzw wordt toegewezen aan de rechtspersonenbelasting en wanneer aan de vennootschapsbelasting. Vervolgens bespreken we de belasting over de toegevoegde waarde (btw) voor vzw's. En als laatste komt de taks tot vergoeding van de successierechten aanbod.

5.2 Rechtspersonenbelasting versus vennootschapsbelasting

In deze paragraaf wordt als eerste getracht om het wettelijke kader van de rechtspersonenbelasting te omschrijven. Vervolgens dat van de vennootschapsbelasting.

Een vereniging zonder winstoogmerk is in beginsel onderworpen aan de rechtspersonenbelasting. Het is namelijk zeer voordelig om onder deze belasting te vallen, aangezien niet alle inkomsten belast worden. Het boekhoudkundige resultaat vormt niet de belastbare basis. In de regel zijn de aan de rechtspersonenbelasting onderworpen rechtspersonen uitsluitend belastingplichtig naar hun inkomsten die aan de roerende en de onroerende voorheffing zijn onderworpen.¹⁷¹ Wel wordt er belast op onroerende en roerende inkomsten en op enkele diverse inkomsten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat sommige handelsondernemingen zich uitgeven als vzw, om zo toch onder de

¹⁷¹ D. DE BOCK, H. VAN IMPE, E. VAN IMPE, *Leidraad voor vzw's: de fiscaliteit*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2006, 85

rechtspersonenbelasting te vallen. In de vennootschapsbelasting wordt er belast op het inkomen na aftrek van de kosten.

5.2.1 Wettelijk kader van de rechtspersonenbelasting

De rechtspersonenbelasting en de vennootschapsbelasting bevatten samen alle in België aan de inkomstenbelasting onderworpen rechtspersonen.¹⁷² Als een rechtspersoon niet kwalificeert als een vennootschap in de fiscaalrechterlijke betekenis, valt zij met betrekking tot de belastbaarheid van haar inkomsten in het toepassingsgebied van de rechtspersonenbelasting.

Wat betreft het fiscale stelsel van een vzw geldt als uitgangspunt dat een vzw normaalgezien niet onder de vennootschapsbelasting valt, maar wel onder de rechtspersonenbelasting. Dit kunnen we immers opmaken uit artikel 220, 3° uit het Wetboek Inkomstenbelasting (W.I.B.).

“Aan de rechtspersonenbelasting zijn onderworpen ... de rechtspersonen die in België hun maatschappelijke zetel, hun voornaamste inrichting of hun zetel van bestuur of beheer hebben en geen onderneming exploiteren of zich niet met verrichtingen van winstgevende aard bezighouden (...).”

Deze rechtspersonen kunnen we indelen in drie categorieën.

Ten eerste zijn er de Belgische rechtspersonen die geen onderneming exploiteren of zich niet met verrichtingen van winstgevende aard bezighouden. Onder het begrip *“exploitatie van een onderneming”* wordt een nijverheids-, handels- of landbouwonderneming exploiteren verstaan, waarvan de winst onderworpen is aan de personenbelasting, indien de onderneming werd gevoerd door een natuurlijke persoon of door een vennootschap, vereniging, enz., zonder rechtspersoonlijkheid. *“Verrichtingen van winstgevende aard”* worden omschreven als verrichtingen van nijverheids-, handels- of landbouwkundige aard, de herhaling van deze verrichtingen en de verrichtingen waarbij de nijverheids- of

¹⁷² Artikel 1, Wetboek Inkomstenbelasting

handelsmethoden worden gebruikt. Winstoogmerk is hierbij geen vereiste, dat wil zeggen dat het niet de bedoeling moet zijn om de winst onder leden te verdelen.¹⁷³

De tweede categorie bestaat uit de rechtspersonen die wel effectief een onderneming exploiteren of zich bezighouden met verrichtingen van winstgevende aard, maar die voldoen aan deze drie criteria's.

- De winstgevende activiteiten zijn onderschikt of bijkomstig ten opzichte van de hoofdactiviteit. Het bijkomstige karakter wordt bepaald op basis van twee criteria's: het verwantheids criterium en het kwantitatieve criterium. Het verwantheids criterium bepaalt dat er een verband moet bestaan tussen de niet-commerciële hoofdactiviteit en de commerciële nevenactiviteit. Dit betekent dat de nevenactiviteit ofwel voortvloeit uit de hoofdactiviteit of dat de hoofdactiviteit nauwelijks of niet zonder de commerciële nevenactiviteit kan worden beoefend. Het kwantitatieve criterium bepaalt dat de commerciële nevenactiviteit beperkt moet zijn in omvang ten opzichte van de hoofdactiviteit. Belangrijk hierbij is de verhouding ingezette personen en gebruikte materialen tussen de commerciële nevenactiviteit en de hoofdactiviteit.¹⁷⁴
- Het gaat om alleenstaande en uitzonderlijke winstgevende verrichtingen, waarvan niet kan worden gezegd dat ze zo vaak worden herhaald dat ze een "bezigheid" vormen. Voorbeelden hiervan zijn: het organiseren van een tombola, fuiven, enz.
- De verrichtingen worden niet volgens nijverheids- of handelsmethoden gevoerd. Hiermee bedoelt men de methoden die gehanteerd worden door industriële of handelsondernemingen. Dit beoordeelt men aan de hand van feitelijke gegevens zoals de wijze van reclamevoering, verkoop- en distributiemethodes, aard van het cliënteel.¹⁷⁵

De derde categorie bestaat uit rechtspersonen die activiteiten uitoefenen die vallen onder de bevoorrechte gebieden zoals omschreven in artikel 181 of 182 van het W.I.B. 1992. De gebieden van artikel 181 bestaan uit onder andere: organisatie handelsbeurzen of

¹⁷³ J. CHRISTAENS, D. LONTINGS, W. ROELS, G. REEKMANS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Antwerpen, 2004, 32

¹⁷⁴ D. DESCHRIJVER, *VZW en belastingen*, biblo, Kalmthout, 2005, 90-92

¹⁷⁵ D. DE BOCK, H. VAN IMPE, E. VAN IMPE, *De fiscaliteit*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2006, 43, 48

tentoonstellingen, gezondheidszorg, gezinshulp, onderwijs, enz. Artikel 182 W.I.B bevat bijvoorbeeld verenigingen die fondsen beheren in uitvoering van de sociale wetgeving (bijvoorbeeld: sociale secretariaten of erkende verenigingen voor gezins- en bejaardenhulp).

5.2.2 Wettelijk kader van de vennootschapsbelasting

Van zodra een vzw niet de voorwaarden vervult om onderworpen te zijn aan de rechtspersonenbelasting, is zij volledig belastbaar in de vennootschapsbelasting. Het is niet mogelijk om voor bepaalde werkzaamheden te worden belast in de rechtspersonenbelasting en voor andere werkzaamheden te worden belast in de vennootschapsbelasting.

Dus we kunnen stellen dat wanneer een vzw *zich met exploitatie bezighoudt*, ze onderworpen is aan de vennootschapsbelasting. Dit dient te begrepen worden als *“als zich bezighouden met enig nijverheids-, handels- of landbouwbedrijf waarvan de winst een als dusdanig aan de onderworpen bedrijfsinkomsten zou vormen indien dat bedrijf werd gevoerd door een natuurlijk persoon of door een vennootschap, vereniging, enz. zonder rechtspersoonlijkheid”*.

De bedrijvigheid van een vzw zal slechts zelden geheel als een exploitatie in die zin kunnen worden beschouwd. Toch is dit in bijzondere gevallen denkbaar. Een voorbeeld hiervan is een vzw die als hoofdbedrijvigheid heeft het exploiteren van een cafetaria. In een arrest van 6 december 1979 beslist het Hof van Beroep te Bergen terecht dat zij onderworpen is aan de vennootschapsbelastingen. Een ander voorbeeld was een vzw met als hoofdactiviteit het verstrekken van logies en maaltijden (tegen betaling) aan bejaarden; aan medische of andere verzorging werd er nauwelijks gedaan.¹⁷⁶

¹⁷⁶ S. TUYTTEN, *Almanak: rechtspersonenbelasting. Uw gids voor een feilloze vzw-aangifte*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2004, 31

5.3 Belasting op de toegevoegde waarde

De btw is een belasting op goederen en diensten die uiteindelijk door de eindverbruiker wordt gedragen. Stapsgewijs wordt de belasting geïnd, namelijk bij elke transactie in het productie- en distributieproces door de btw-belastingplichtige. Doordat in elke schakel van het productie- en distributieproces de belasting, welke betaald is op de inputs kan worden afgetrokken, wordt enkel de toegevoegde waarde in die schaal belast. De btw is een proportionele belasting op de verkoopprijs exclusief btw. De toegepaste tarieven kunnen verschillen naargelang de aard van het belaste goed of van de belaste dienst. Een vzw kan zowel "belastingplichtige" als "eindverbruiker" zijn.¹⁷⁷

De kernvraag is hier te weten wanneer de vzw "btw-belastingplichtige" is. Hiervoor bekijken we de btw-wetgeving. In de vzw-wetgeving is hierover niks terug te vinden. Artikel 4, §1 Wetboek BTW stelt dat als btw-belastingsplichtige moet aangemerkt worden:

"Eenieder die in de uitoefening van een economische activiteit geregeld en zelfstandig, met of zonder winstoogmerk, hoofdzakelijk of aanvullend, leveringen van goederen en diensten verricht die in het wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde zijn omschreven, ongeacht op welke plaats de economische activiteit wordt uitgeoefend."

Vervolgens worden de onderlijnde begrippen uit bovenstaand artikel verduidelijkt. Het begrip "eenieder" is zeer ruim gesteld, zowel natuurlijke personen als rechtspersonen vallen hieronder. Dus we kunnen stellen dat ook vzw's onder de btw-wetgeving vallen. Met "geregeld" bedoelt men dat er herhaaldelijk activiteiten worden uitgeoefend. De tussenpozen worden niet gedefinieerd. Ook voert een vzw deze "zelfstandig" uit, aangezien de vzw een juridische entiteit op zichzelf is en dus niet ondergeschikt is aan een arbeidsovereenkomst. Met "met of zonder winstoogmerk" bedoelt men dat het niet uitmaakt of men winst nastreeft of niet. De activiteiten mogen hoofdzakelijk of aanvullend worden uitgeoefend dit wil zeggen dat een vzw ook btw-plichtige kan zijn omwille van haar commerciële nevenactiviteiten.

¹⁷⁷ S. MATHEÏ, *De vzw stap voor stap*, Lexalis, Brussel, 2005, 346

Enkele belastbare diensten die tot belastingplicht aanleiding geven, zijn de volgende: (a) het verhuren van stoelen, tafels, bestek, enz.; (b) het verkopen van folders en brochures door een vzw die het toerisme wil bevorderen; (c) het publiceren van een tijdschrift, waarin in hoofdzaak voor derden reclame wordt gemaakt; (d) de organisatie's van niet-openbare radio's; (e) de verkoop van abonnementen door een vzw- voetbalclub, over het gehele bedrag en niet enkel per sportwedstrijd, enz.

Vzw's kunnen op twee manieren vrijgesteld zijn van btw.

Ten eerste op basis van artikel 44 van de btw-wetgeving. Deze vrijstellingen zijn zowel gebaseerd op de aard van de dienst (of levering) als op de hoedanigheid van de verrichter ervan. Het doel hiervan is de kost van de btw voor de eindgebruiker te verminderen, door deze kost wel te leggen op de persoon die de dienst verricht, welke laatste persoon dan wel de aan deze dienst toe te wijzen voorbelasting niet meer kan aftrekken¹⁷⁸. De belangrijkste vrijstellingen van dit artikel kunnen we onder verdelen in drie categorieën. Ten eerste de diensten en leveringen van goederen in ziekenhuizen, psychiatrische instellingen, enz. Ten tweede het verstrekken van onderwijs en de daarmee samenhangende levering van goederen en verrichten van diensten. Tenslotte het verstrekken van goederen en diensten onder bepaalde voorwaarden in jeugdinstanties, sportinrichtingen, bibliotheken, inzake lesgevers, musea, enz.¹⁷⁹

Ten tweede kan een vzw, die als btw-belastingplichtige geregistreerd is, vrijgesteld worden van de btw. Wanneer de omzet van dergelijke vzw op jaarbasis kleiner is dan 5.580 euro, heeft de vereniging de mogelijkheid om bij het desbetreffende controlekantoor te opteren voor de vrijstellingsregeling.¹⁸⁰ Dit houdt in dat als de vzw op zeker ogenblik, in de loop van het boekjaar, toch de grens van 5.580 euro overschrijdt, zij vanaf dat ogenblik verplicht is om btw-aangiftes in te dienen. Het gevolg van deze twee vrijstellingen houdt in dat de vzw geen btw mag aanrekenen bij hun leveringen van goederen en diensten, en ook hun betaalde btw niet mogen aftrekken.¹⁸¹

Verricht een vzw zowel activiteiten die vrijgesteld zijn van btw, als activiteiten die niet vrijgesteld zijn van btw, dan is de vzw gedeeltelijk btw-plichtig en moet een aangifte

¹⁷⁸ D. DESCHRIJVER, *vzw en belasting*, biblo, Kalmthout, 2005, 285

¹⁷⁹ S. MATHEÏ, *De vzw stap voor stap*, Lexalis, Brussel, 2005, 351

¹⁸⁰ Artikel 56, § 2, lid 1, Wetboek BTW

¹⁸¹ K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004, 183

worden ingediend voor de activiteiten waarvoor de vzw niet vrijgesteld is. Dan is men een gemengde belastingplichtige.

Het toe te passen tarief van de btw hangt af van de aard van de levering van het goed of van de verrichte dienst. Vanaf 1 januari 1996 bedraagt het gewone tarief 21%¹⁸². De andere tarieven zijn 6%, van toepassing op leveringen van goederen en diensten door instellingen met sociaal oogmerk, en 12%, voor sociale huisvesting en diensten verstrekt door radio- en televisieorganisaties.¹⁸³ Voor vzw's zijn als zodanig geen bijzondere tarieven voorhanden.

5.4 Taks tot vergoeding der successierechten

De vzw's zijn, vanaf 1 januari volgend op de datum van oprichting, onderworpen aan een jaarlijkse taks tot vergoeding van de successierechten.¹⁸⁴ Deze belasting wordt ook wel de patrimoniumtaks genoemd. De taks tot vergoeding van de successierechten is een belasting die verschuldigd is op het geheel van de bezittingen van de vzw¹⁸⁵ en bedraagt 0,17%¹⁸⁶.

Bepaalde bezittingen worden echter niet meegerekend in deze taks. Het betreft:

- de nog verschuldigde en niet gekapitaliseerde interesten, rentetermijnen, huur- en pachtgelden en, meer in het algemeen, burgerlijke vruchten van welke aard ook, alsmede jaarlijkse bijdrage en inschrijvingsgelden;
- de al dan niet genoten natuurlijke vruchten;
- de liquiditeiten en het bedrijfskapitaal bestemd om gedurende het jaar verbruikt te worden voor de activiteit van de vzw;
- de in het buitenland gelegen onroerende goederen;
- de effecten uitgegeven door handelsvennootschappen waarvan de vereniging of stichting als bezitter-emittent wordt aangemerkt.

¹⁸² Artikel 1,3° K.B. 20 oktober 1995

¹⁸³ Artikel 1, 1° en 2° K.B. nr.20 van 20 juli 1970

¹⁸⁴ Artikel 147 en 148, Wetboek Successierechten

¹⁸⁵ Artikel 150, lid 2, Wetboek Successierechten

¹⁸⁶ Artikel 152, lid 1, Wetboek Successierechten

Wanneer het geheel van de bezittingen van de vzw een waarde heeft minder dan 25.000 euro dan is deze vzw vrijgesteld van deze taks.¹⁸⁷

De goederen worden in de aangifte vermeld tegen hun verkoopwaarde. Onder de verkoopwaarde wordt volgens de minister van Financiën verstaan: "*de prijs die bij aanbidding ter verkoop op de voor het goed meest geschikte wijze, na de beste voorbereiding en na voldoende publiciteit, op de dag van de waardering, door de meest biedende gegadigde zou zijn besteed*".¹⁸⁸

Aangezien deze verkoopwaarde moeilijk te bepalen is, kunnen de vzw's een voorafgaande schatting aanvragen. De aanvraag tot schatting moet gebeuren tussen 1 januari, tijdstip waarop de waarde van de goederen moet worden bepaald, en 31 maart, uiterste datum om de aangifte in te dienen, van het aanslagjaar. De vraag moet worden gericht aan het kantoor van de Administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen dat bevoegd is voor de successierechten en waar de aangifte moet worden ingediend. De ontvanger, mag op zijn beurt ook een schatting vorderen als hij niet akkoord gaat met de door de vzw aangegeven verkoopswaarde.¹⁸⁹

Tenslotte kan er opgemerkt worden dat de nieuwe boekhoudkundige regel tot het verplicht opstellen van een inventaris een extra controle geeft aan de fiscus. De inventaris geeft namelijk de bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van de vzw weer.

5.5 Evaluatie

Onder de huidige wetgeving is het niet mogelijk om voor bepaalde werkzaamheden te worden belast in de rechtspersonenbelasting en voor andere werkzaamheden te worden belast in de vennootschapsbelasting. Het is misschien toch aangewezen om in de toekomst te denken aan een gemengde fiscaliteit. Waarbij vzw's die gemengde activiteiten hebben, deels vallen onder de vennootschapsbelasting en deels onder de rechtspersonenbelasting. Een andere mogelijkheid is de afschaffing van de twee soorten

¹⁸⁷ Artikel 148 bis, Wetboek Successierechten

¹⁸⁸ Vraag en antwoord, Senaat, 1983-1984, nr.21, 792

¹⁸⁹ D. DE BOCK, H. VAN IMPE, E. VAN IMPE, *De fiscaliteit*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2006, 266

van belasting op de inkomsten van rechtspersonen. Dus dat alle rechtspersonen vallen onder de vennootschapsbelasting met een vrijstelling in geval van besteding voor de verwezenlijking van "*niet-lucratieve of niet economische doelstellingen*".¹⁹⁰

¹⁹⁰ M. DENEFF, *Economische activiteiten van vzw en stichting*, Biblo, Kalmthout, 2004, 224-225

6 De VZW in de praktijk

6.1 Inleiding

Verenigingen zijn een intermediair tussen burgers en overheid, een rol die echter nog steeds wordt miskend. Deze organisaties zijn actief op bijna elk gebied van de sociale activiteit. Zij dragen bij aan het scheppen van werkgelegenheid, het actieve burgerschap en de democratie. Tevens bieden ze een ruim aantal diensten aan, spelen ze een belangrijke rol bij sportactiviteiten en verdedigen de belangen van de burger bij diverse overheidsinstanties. Ze zijn ook heel actief op het vlak van bevordering en verdediging van de rechten van de mens en leveren een essentiële bijdrage tot het ontwikkelingsgebied.

Er is jammer genoeg een nijpend gebrek aan informatie over het verenigingswezen. Slechts op drie plaatsen vinden we cijfermateriaal in verband met vzw's terug. Ten eerste in "*De private non-profit sector in België*" een studie uitgevoerd in het kader van de John Hopkins Comparative Nonprofit Sector project. Deze cijfers dateren van 1995. Recenter (2001) cijfermateriaal vinden we terug in een studie van de Koning Boudewijnstichting "*Het verenigingsleven in België*". En tenslotte op de site van het Nationaal Instituut voor Statistiek vinden we cijfers van 1998. Dus we kunnen toch wel stellen dat het om verouderd cijfermateriaal gaat. Sinds de nieuwe vzw-wetgeving zijn er nog geen statistische gegevens beschikbaar.

Dit gebrek aan informatie is niet alleen het gevolg van het feit dat academici en beleidsmakers zich tot voor kort niet voor de sector interesseerden, maar hangt ook samen met het ontbreken van een geschikt kader voor het verrichten van een steekproef.

Deze praktijkstudie bestaat uit twee delen: de vragenlijsten¹⁹¹ en de interviews¹⁹². Ten eerste werd er een onderzoek gedaan aan de hand van vragenlijsten. Hierbij werd besloten om enkel de vzw's in de gemeente Mol te ondervragen. Mol is de grootste

¹⁹¹ Zie bijlage 8

¹⁹² Zie bijlage 9 en 10

gemeente van België qua oppervlakte en telt 32.500 inwoners.¹⁹³ De gehanteerde methode bestond in het verspreiden van vragenlijsten onder de verenigingen via hun opgegeven contactpersonen. De enquête werd verricht tussen februari en april 2005. In totaal zijn er 237 vragenlijsten verstuurd. Ongeveer 118 verenigingen hebben gereageerd, waaronder 37 vzw's¹⁹⁴. De meeste verenigingen van de gemeente Mol zijn klein¹⁹⁵ en hebben vaak niet meer dan een handvol actieve aanhangers. De grote en zeer grote vzw's hebben meestal hun hoofdkantoor in de grotere steden zoals Brussel of Antwerpen. Als gevolg hiervan, bevat de steekproef een onevenredig groot aantal kleine vzw's (80%).

Ten tweede werden er interviews afgenomen van andere partijen, die vaak met vzw's te maken hebben. Dit om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de wereld van de vzw's. Zo werden er interviews afgenomen van twee financiële instellingen, namelijk Fortis en ING, en van de griffie van de rechtbank van koophandel. Graag hadden we het rijtje nog afgesloten met een interview van het Ministerie van Financiën, met name de controle der belastingen. Maar zij zijn nog bezig met de controle van boekhouding van het jaar 2004, toen moesten vzw's nog niet voldoen aan de nieuwe boekhoudkundige verplichtingen. Dus over de invloed van de nieuwe vzw-wetgeving op hun controles hadden zij nog niks ondervonden.

Gezien de gebruikte methode, moet het onderzoek louter als een verkenning worden opgevat en dienen de resultaten met voorzichtigheid te worden behandeld. In de volgende paragraaf zal ik mijn relevante bevindingen in verband met dit onderzoek toelichten.

¹⁹³ www.gemeentemol.be

¹⁹⁴ Zie bijlage 7, Deze 37 ondervraagde vzw's bestaan uit 30 kleine vzw's, 1 grote en 6 zeer grote vzw's. Omdat de respondenten uit een laag aantal grote en zeer grote vzw's bestaat, worden ze, verder in dit hoofdstuk, samen onder de noemer grote vzw's vernoemd.

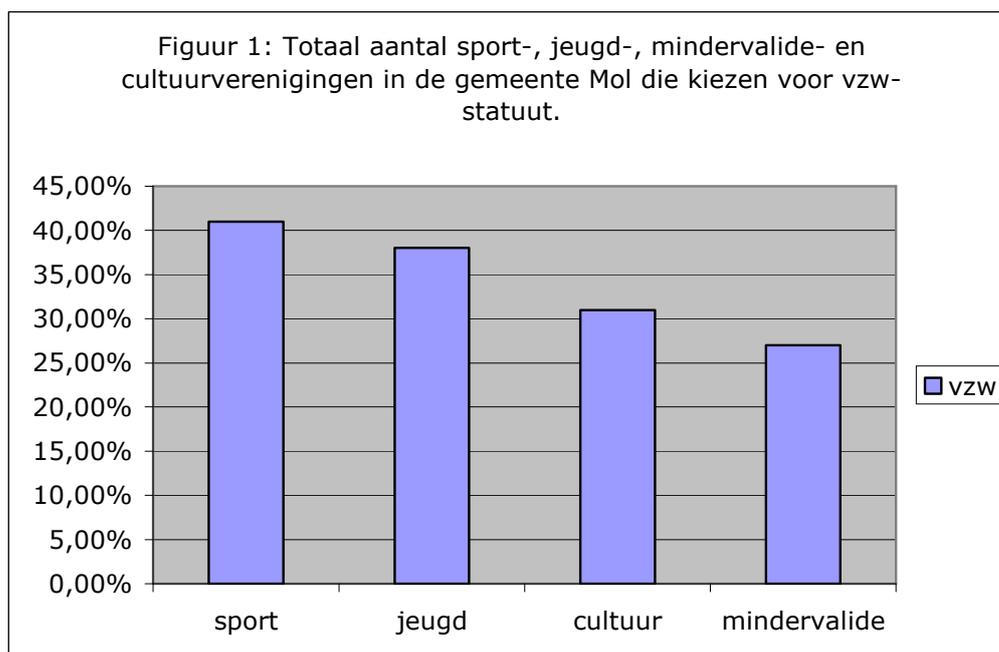
¹⁹⁵ We bedoelen hier "klein" op basis van de boekhoudkundige criteria's.

6.2 Bevindingen van de praktijkstudie

6.2.1 Keuze en motivatie

In deze paragraaf worden drie bevindingen van de praktijkstudie besproken. Ten eerste wordt er vermeld hoeveel verenigingen nu werkelijk kiezen voor een vzw-statuuut. Zij worden weergegeven per soort van activiteit van de vereniging. In de dan volgende alinea wordt de motivatie van deze keuze besproken, dus anders gezegd de voordelen van een vzw. En tenslotte wordt er een opsomming gegeven van de voornaamste nadelen, aangehaald door de ondervraagde vzw's.

De gemeente Mol telt een groot aantal verenigingen, maar ze kiezen niet allemaal voor een vzw. Op de gemeentelijke website kan men 236 verenigingen terugvinden, deze kregen allen een vragenlijst toegestuurd. Uit de resultaten blijkt dat 41% van de sportverenigingen kiest voor het statuut van een vzw, 38% van de jeugdverenigingen, 27% van de mindervalideverenigingen en 31% van de cultuurverenigingen. Zowel bij de senioren als bij de jeugd treffen we verenigingen aan die behoren tot een grotere koepelorganisatie. Deze koepelorganisatie is dan wel een vzw maar de lokale afdelingen zelf zijn een feitelijke vereniging. In ons onderzoek was dit het geval voor de KWB, KVLV, en chiro. Alle seniorenverenigingen van de gemeente Mol zijn feitelijke verenigingen.

Bron: eigen verwerking

Als we aan de vzw's vragen waarom zij voor dit organisatiemodel gekozen hebben, antwoordt bijna de helft hierop omwille van de "rechtspersoonlijkheid" en de hierbij horende beperkte aansprakelijkheid. "De gemeente of overheid heeft ons dit opgelegd" antwoordt 18% van de vzw's. Een voorbeeld hiervan zijn de kloostergemeenschappen die vanaf 1921 verplicht werden om zich om te vormen tot een vzw. Maar ook voetbalclubs die erfpacht wilden worden door de gemeente verplicht. Sommige koepelorganisaties zoals: de Vlaamse reddingsliga of de Vlaamse atletiekliga legden ook deze verplichting op. Dit was in 10% van de vzw's het geval. De reden: "Omdat de activiteiten niet winstgevend zijn" werd door nog eens 10% van de vzw's als antwoord gegeven. Tenslotte gaf 20% nog andere redenen aan zoals: "geen idee", "meest voor de hand liggende vorm", "overgenomen van de vorige bestuurders".

Tabel 4: Motivatie en percentage voor de keuze van vzw.

Motivatie voor keuze vzw	Percentage van de ondervraagde vzw's
rechtspersoonlijkheid + beperkte aansprakelijkheid	42
verplichting van gemeente of overheid	18
verplichting van koepelorganisatie	10

niet-winstgevende activiteiten	10
andere redenen zoals: geen idee, meest voor de hand liggende vorm of overgenomen van de vorige bestuurders	20

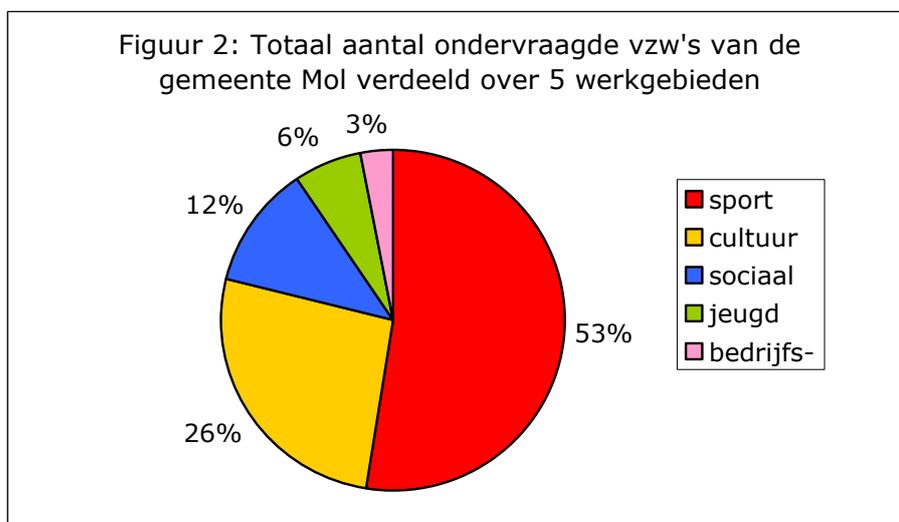
Bron: eigen verwerking

Toch zijn er volgens de ondervraagde vzw's een aantal nadelen. De omvangrijke administratie en het papierwerk worden als belangrijkste nadelen beschouwd. Hierbij verwijzen veel kleine vzw's naar de nieuwe boekhoudkundige verplichtingen, die vaak hun petje te boven gaan. Ook de publicaties in het Belgische Staatsblad van wijzigingen, bijvoorbeeld een wijziging van de raad van bestuur en de hiermee gepaard gaande kosten, is een doorn in het oog van vele bestuurders. Andere nadelen blijken nog te zijn: gebonden zijn aan de algemene vergadering en de bestuursvergadering en het hele pakket van andere wettelijke verplichtingen.

6.2.2 Werkgebied

In deze alinea worden de ondervraagde vzw's ondergebracht in verschillende werkgebieden. De onderstaande grafiek geeft hier een duidelijk schema van. De verschillende werkgebieden waartoe de vzw's behoren zijn: sportverenigingen, cultuurverenigingen, sociale dienstverlening, jeugdverenigingen en bedrijfsverenigingen.

Om een idee te krijgen van de variatie van activiteiten, brengen we de ondervraagde vzw's onder in een aantal werkgebieden. 50% kunnen we klasseren onder sportverenigingen, 25% onder cultuurverenigingen, 11% onder sociale dienstverlening, 6% onder jeugdverenigingen en 3% onder bedrijfsverenigingen (figuur 2).

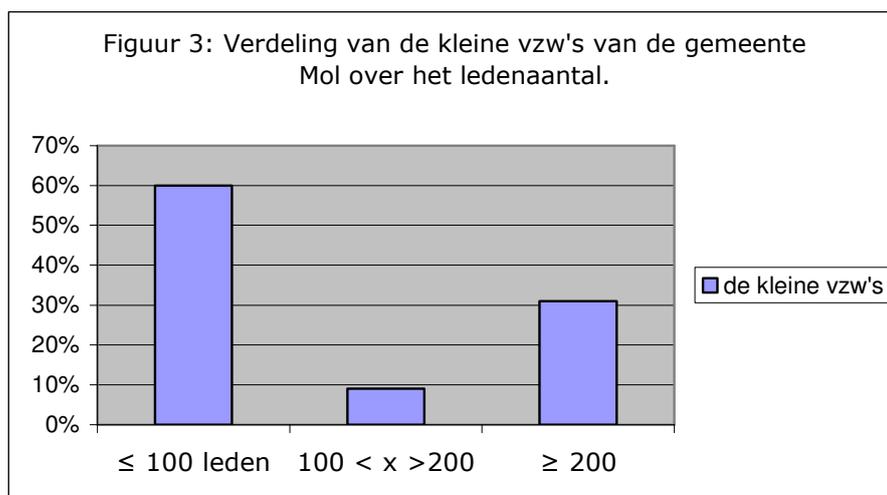

Bron: eigen verwerking

Toch kunnen we stellen dat het niet gemakkelijk was om deze onder te brengen in de verschillende werkgebieden. Vele verenigingen hebben een multifunctioneel karakter. In die zin zijn ze slechts zelden uitsluitend op een bepaald gebied actief. Zo zal een vereniging die zich bijvoorbeeld inzet voor gehandicapten, zich niet alleen bezighouden met rechtstreekse gevolgen van een bepaalde handicap, maar vaak ook met de behoefte aan informatie en advies van haar cliënten en met de hele problematiek die hen aanbelangt en vooral met hun rechten als burger.

6.2.3 Aantal leden

Omtrent het ledenaantal werden er ook enkele conclusies geformuleerd. Ten eerste werden de kleine vzw's geklasseerd op basis van hun ledenaantal. Op figuur 3 zien we dat ongeveer 60% van de kleine vzw's minder dan 100 leden telt. Bij 31% van de kleine vzw's komt meer dan 200 leden voor. Ten tweede werd vastgesteld dat 30% van de kleine vzw's ons geen antwoord kon geven op de vraag naar het aantal werkelijke en toegetreden leden. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat ze het verschil tussen beiden niet kennen. Het gemiddeld aantal werkelijke leden bij de kleine vzw's is 44 en het gemiddeld aantal toegetreden leden is 183.

Bron: eigen verwerking

Omdat er maar zeven zeer grote vzw's hun vragenlijst hebben ingevuld, is het moeilijk om hieruit conclusies te trekken. Het aantal werkelijke leden gaat van 4 tot 151 leden.

6.2.4 Werkgelegenheid

In deze paragraaf wordt de werkgelegenheid in de ondervraagde vzw's besproken. Ten eerste wordt het verschil duidelijk gemaakt tussen vrijwilligerswerk en beroepsarbeid. Ten tweede wordt het aantal personeelsleden en vrijwilligers van de kleine en grote vzw's besproken. En tenslotte wordt de nieuwe wet in verband met vrijwilligerswerk aangehaald.

De vzw's kunnen beroep doen op twee soorten arbeid: de beroepsarbeid en het vrijwilligerswerk. In onderstaande tabel worden deze verschillen eens op een rijtje gezet.

Tabel 5: De verschillen tussen vrijwilligerswerk en beroepsarbeid.¹⁹⁶

Vrijwilligerswerk	Beroepsarbeid
een activiteit	een activiteit
met onverplicht karakter	verricht op de arbeidsmarkt
ten behoeve van één of meerdere	met als doel een inkomen te verwerven

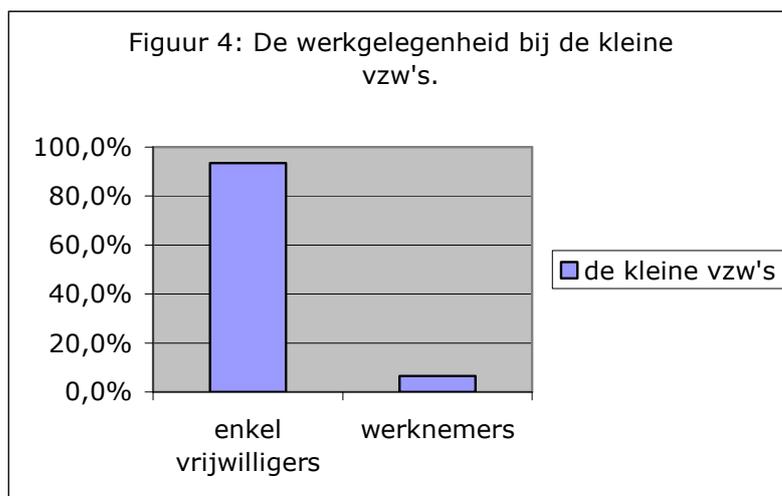
¹⁹⁶ www.viavzw.be

anderen of de samenleving	
die onbezoldigd	in georganiseerd verband
in min of meer georganiseerd verband	door een natuurlijk persoon
door een natuurlijk persoon wordt verricht	in een bepaalde hoedanigheid (werknemer,...)

Bron: www.viavzw.be

De personeelssterkte van de vzw's loopt heel sterk uiteen: van nul tot vele duizenden. De meeste vzw's zijn immers kleine bedrijven en hebben maar een handvol werknemers. Slechts enkele organisaties zijn groot genoeg om een aanzienlijk aantal personeelsleden in dienst te hebben.

Het aantal werknemers vormt het grote verschilpunt tussen kleine en grote vzw's. Ongeveer 93.5% van de kleine vzw's hebben geen betaald personeel. Terwijl van de zeven grote ondervraagde vzw's zes ervan werknemers in dienst hebben. Dit is toch een opmerkelijk verschil. Een beschermde werkplaats heeft het grootste aantal werknemers in dienst, namelijk 1300.

Bron: eigen verwerking

Een andere zeer belangrijke vorm van ondersteuning voor verenigingen zijn uiteraard de vrijwilligers. Alle kleine vzw's verklaarden met vrijwilligers te werken. De nieuwe wet in verband met vrijwilligers¹⁹⁷ treedt in werking op 1 augustus 2006. Deze wet bevat vier grote pijlers: de definitie en het toepassingsgebied, de aansprakelijkheid en

¹⁹⁷ De wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, B.S. 29 augustus 2005.

verzekeringen, de regeling van onkostenvergoedingen en de cumulatie van vrijwilligerswerk.

In deze nieuwe vrijwilligerswet zijn er twee belangrijke verbeteringen. Ten eerste het principe dat de organisatie aansprakelijk is, tenzij bij bedrog, zware fout of bij een veel voorkomende lichte fout van vrijwilliger. Deze regeling is identiek aan de regeling van werknemer ten opzichte van werkgever. Ten tweede de verplichting voor verenigingen om een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid te nemen.¹⁹⁸

6.2.5 Financiële middelen

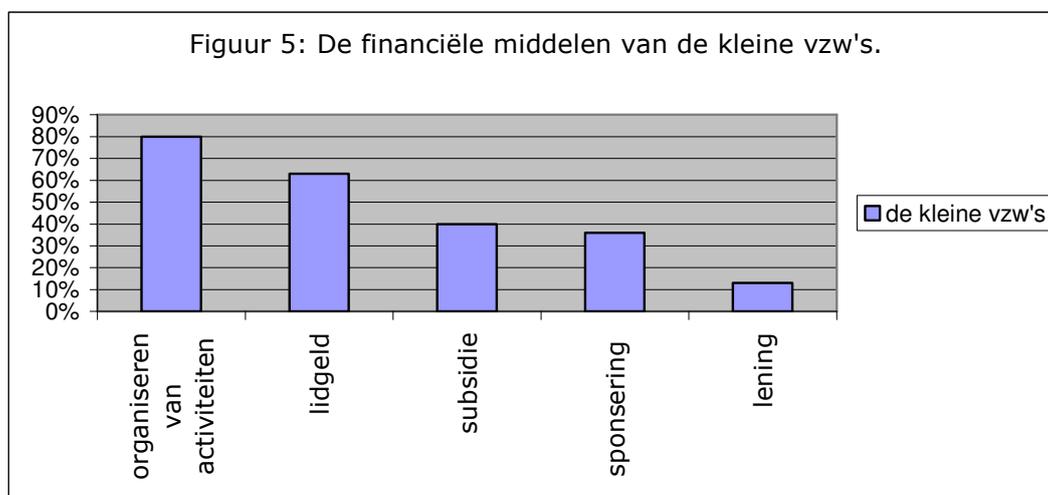
De financiële middelen van een vzw kunnen komen uit eigen middelen of uit externe bronnen. Deze twee bronnen worden vervolgens besproken. Telkens wordt er aangehaald welk percentage van kleine vzw's hier beroep op doet. Tenslotte verteld de laatste alinea ons iets over de financiële middelen van de grote vzw's.

Heel veel verenigingen zijn in enige mate afhankelijk van de een of andere vorm van subsidie. Subsidie die meestal door de overheid verstrekt wordt, maar in sommige gevallen ook door privé schenkers. Veel andere verenigingen kunnen zichzelf vrijwel geheel onderhouden en verkrijgen hun inkomsten uit contributies of door verkoop van diensten en andere producten. Om een idee te krijgen van de wijze waarop vzw's hun uitgaven financieren, vroegen we de vzw's in onze steekproef aan te geven vanwaar hun financiële middelen komen.

Als we enkel naar de "eigen middelen" kijken van de kleine vzw's uit de steekproef, zien we dat 80% van de vzw's hun inkomsten halen uit het organiseren van activiteiten, zoals: het organiseren van een wafelverkoop, wedstrijden, zetterprijskampen, enz. Bij 63% van de kleine vzw's betalen de leden een bijdrage. Andere eigen middelen waar enkele vzw's beroep op doen zijn: verkoop van goederen en diensten, uitbating café, verhuur van kantine, enz.

¹⁹⁸ www.viavzw.be

Bij de beschouwing van de externe bronnen, verklaarden 40% van de kleine vzw's een subsidie te krijgen en 36% verklaarde bijkomstige inkomsten te verkrijgen uit sponsering. Enkel vier kleine vzw's van onze steekproef hebben ooit een lening aangegaan, waaronder drie sportclubs en één lokale radio. De toenmalige Generale Bank, nu Fortis, verstrekte de lening aan drie van deze vzw's en één bij de toenmalige kredietbank, nu KBC. Deze werden allen aangewend voor de bouw of verbouwing van hun sportlokaal, kantine of studio. In twee gevallen werd er gevraagd naar een borg. Bij de ene stond de gemeente borg, bij de andere stonden de leden zelf borg.

Bron: eigen verwerking

Bij de grote vzw's stellen we vast dat de financiële middelen verspreid liggen over de verschillende bronnen: lidgeld, organisatie activiteiten, verkoop van goederen en diensten, sponsering en subsidies. Twee van de zes grote vzw's in onze steekproef hebben ooit een lening aangegaan. Slechts bij één werd er een borg gevraagd, die werd gegeven door een ondersteunende vzw.

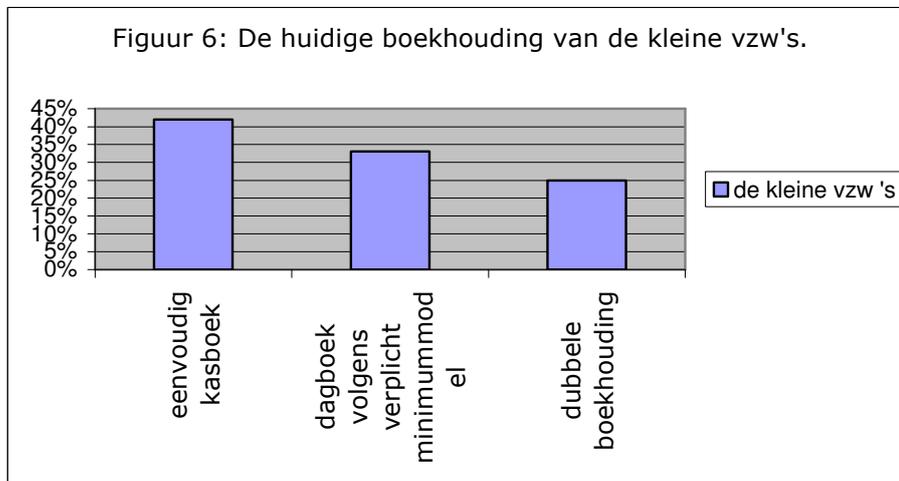
6.2.6 Boekhouding

Omtrent de boekhouding bespreken we drie onderwerpen. Ten eerste wordt er weergegeven hoe de vzw's hun boekhouding voerden onder de oude vzw-wetgeving. Ten tweede hoe ze het nu voeren onder de nieuwe wetgeving. En tenslotte wordt er ook

gekeken naar wie de boekhouding voert, een intern of extern persoon. Deze drie punten worden zowel besproken voor de kleine als grote vzw's.

Onder de oude vzw-wetgeving voerden ongeveer 74% van de ondervraagde kleine vzw's hun boekhouding via een eenvoudig kasboek. Hiermee wordt bedoeld de inkomsten en uitgaven met een korte beschrijving van de transactie, niet het wettelijk opgelegd model. De overige kleine vzw's voerden een dubbele boekhouding.

De nieuwe wet van 2 mei 2002 heeft voor de kleine vzw's op boekhoudkundig vlak toch een aantal wijzigingen meegebracht. Zo moeten de kleine vzw's een dagboek van ontvangsten en uitgaven houden volgens een verplicht minimummodel. Uit het onderzoek is gebleken dat slechts 33% van de kleine vzw's uit de gemeente Mol een dergelijk dagboek bijhouden. Hiervan hebben 34% een speciaal boekhoudprogramma aangekocht. 25% van de kleine vzw's verklaart een dubbele boekhouding te voeren, waarvan sommigen dit al deden voor de nieuwe wetgeving, maar ook denken sommigen dat dit volgens de nieuwe wet verplicht is. De rest van de kleine vzw's, zo'n 42%, voeren hun boekhouding met een kasboek, zoals zij dat deden voor de nieuwe wetgeving.

Bron: eigen verwerking

In het totaal beweerde 58% van de kleine vzw's dat ze geen boekhoudkundige wijzigingen hebben moeten doorvoeren. Als we kijken naar wie de boekhouding voert, verklaart 94% dat het gebeurt door een interne persoon, dit is dan voornamelijk de secretaris of penningmeester. Slechts 6% doet beroep op een externe boekhouder.

Voor de grote en zeer grote vzw's betekent de nieuwe wetgeving dat de boekhouding en de jaarrekening opgesteld moeten worden in overeenstemming met de regels van het dubbel boekhouden. Vroeger mocht men het systeem van dubbel boekhouden zelf interpreteren, nu zijn vzw's vanaf 1 januari 2006 verplicht om strikt de wettelijke boekhoudkundige bepalingen toe te passen. Uit het onderzoek bleek dat sommige grote en zeer grote vzw's al voor de nieuwe wetgeving een dubbele boekhouding voerden en sommigen een staat van inkomsten en uitgaven. Nu voeren ze allemaal een dubbele boekhouding die voldoet aan de wettelijke bepalingen. Slechts één zeer grote vzw doet beroep op een extern boekhoudkantoor.

6.2.7 Statutenwijziging – downloaden documenten - Doelomschrijving

In deze paragraaf bespreken we eerst de bevindingen inzake statutenwijziging. Hierbij wordt er nagegaan hoeveel percent van de vzw's hun statuten al heeft laten wijzigen. En door wie zij dat hebben laten doen, een intern of extern persoon. Ten tweede wordt de mening van de vzw gevraagd omtrent het downloaden van documenten via internet. En tenslotte wordt er nagegaan welke vzw's een wijziging van hun doel hebben doorgevoerd.

6.2.7.1 Statutenwijziging

Zoals we in hoofdstuk 2 besproken hebben, legt de nieuwe vzw-wet een aantal nieuwe wettelijke verplichte vermeldingen op die zeker in de statuten moeten staan. De belangrijkste verandering op dit vlak is de vermelding van de bevoegdheden en de wijze van benoeming en ambtsbeëindiging van de bestuurders. De vzw moet het volledig verenigingsdossier neerleggen op de griffie van de rechtbank van koophandel en dit ten laatste op 31 december 2005.

Opmerkelijk was toch wel dat 17% van de ondervraagde kleine vzw's hun statuten nog steeds niet gewijzigd hebben. Hierbij stellen sommige vzw's zichzelf de vraag of ze nog een vzw willen blijven. Anderen, daarentegen weten dan weer niet wat ze moeten wijzigen. Alle grote vzw's echter waren wel in orde met de statutenwijzigingen.

Als we gaan kijken naar wie die statutenwijziging heeft uitgewerkt, dan zien we dat bij de kleine vzw's ongeveer 70% dit zelf heeft gedaan. Vele onder hen verklaren dat zij hier veel tijd hebben ingestoken en veel opzoekingswerk voor hebben moeten doen. Voor diegenen die dit hebben laten doen door een externe persoon, koos 30% voor het Vlaams Studie- en Documentatiecentrum voor vzw's (VSDC) en 30% voor de hulp van een advocaat. Hier hangt dan ook een prijskaartje aanvast, het VSDC vraagt ongeveer 300 euro, een advocaat ongeveer 700 euro. Ook bij de grote vzw's koos de meerderheid, zo'n 70%, voor de statuten zelf te wijzigen. De rest liet het doen door het Vlaams Studie- en Documentatiecentrum voor vzw's. De publicatie van de statutenwijziging in het Belgische Staatsblad kost 103,70 euro¹⁹⁹ inclusief btw.

6.2.7.2 Downloaden documenten

Om deze statutenwijziging door te voeren dient de vzw de nieuwe formulieren in verband met de statuten te downloaden van de site van het staatsblad. Deze moeten dan ook elektronisch ingevuld worden. Wij vroegen de vzw's naar deze werking via internet. De grote meerderheid (55%) verklaarde dat het een grote vooruitgang was, dat het prima en vlot werkte. Daarnaast was er 25% van de vzw's die het invullen van deze formulieren een moeilijke klus vonden. De vervolgbladen waren volgens hen niet gebruiksvriendelijk en het heeft hen dan ook veel tijd gekost om alles in orde te krijgen. Tevens vroegen zij zich wat als men niet over een computer of internet beschikt? De rest verklaarde dat ze met deze procedure geen ervaring hadden.

6.2.7.3 Doelomschrijving

Een van de wijzigingen in de statuten is dat een vage doelomschrijving voor de wetgever niet meer voldoende is. Het doel moet nu precies omschreven worden. Deze nieuwe regeling is in leven geroepen om onechte-vzw's te kunnen identificeren. In ons onderzoek zagen we dat van alle 37 vzw's er slechts twee kleine vzw's waren die hun doel preciezer hebben geformuleerd. Een lokale radio heeft zijn doel uitgebreid met

¹⁹⁹ www.staatsblad.be, Dit is het tarief voor 2006.

uitzendingen via internet. En een karateclub die een duidelijkere omschrijving heeft gegeven van de wijze waarop de karatesport wordt beoefend.

6.2.8 Opinie nieuwe vzw-wet

In de enquête werd er ook gevraagd naar hun opinie over de nieuwe vzw-wetgeving. Eerst worden de voordelen en vervolgens de nadelen besproken van deze wetswijzigingen, die de ondervraagde vzw's hebben aangehaald. Tenslotte wordt er gekeken of er sinds de nieuwe vzw-wet meer vzw's zijn ontbonden of opgericht. En wat hun motieven hiervoor waren.

Uit het onderzoek konden we afleiden dat de meeste vzw's vinden dat de nieuwe vzw-wet een grotere transparantie met zich meebrengt, vooral voor de grote vzw's. Zij hopen dat de vzw's zo beter gecontroleerd kunnen worden en dat de wildgroei onder de vzw's wordt aangepakt. De vraag hierbij is hoe en door wie deze vzw's worden gecontroleerd.

We merken wel heel goed dat de kleine vzw's zeer ontevreden zijn over de extra administratie en papierwerk. Zij vragen zich daarbij af waartoe dit allemaal zal leiden. Het is voor hen een zeer ingewikkeld gebeuren en veel vrijwilligers willen dit extra werk niet leveren of willen deze verantwoordelijk niet op zich nemen. Deze mensen hebben vaak geen juridische of boekhoudkundige kennis, zij willen enkel hun hobby beoefenen. Dit alles brengt een hoop opzoekingswerk, stress en kosten met zich mee.

Door deze nieuwe reglementering laten sommige vzw's ons weten dat ze zullen overstappen naar een feitelijke vereniging. Ze zijn niet van plan om deze extra administratie er bij te nemen. Sinds de ingang van de nieuwe wetgeving zijn er in de gemeente Mol 16 vzw's ontbonden. Enkele feitelijke verenigingen waarmee ik sprak vertelden dat ze de omvorming naar vzw niet meer zagen zitten wegens de verplichte administratie en boekhouding. Zij vonden dit niet nodig wegens hun beperkt aantal activiteiten en leden. Om toch hun aansprakelijkheid en risico's te beperken gingen zij aparte verzekeringen aan. Toch zijn er sinds de nieuwe vzw-wetgeving 12 vzw's meer opgericht dan dat er zijn ontbonden.

6.2.9 Nieuwe voorstellen

In dit laatste deel bespreken we drie nieuwe voorstellen, die door de ondervraagde vzw's werden vermeld. Het eerste voorstel was om naast de drie bestaande categorieën van vzw's nog een vierde te plaatsen. Ten tweede was er de vraag naar duidelijke en meer informatie van de overheid. Het laatste voorstel had betrekking op de vrijwilligersvergoeding.

De vzw's willen wel dat er een zekere regelgeving blijft, vooral voor de grote en zeer grote vzw's. Doch de administratie moet beperkt blijven. Enkele stellen voor om naast de kleine, grote en zeer grote vzw's, een vierde categorie te plaatsen, namelijk de zeer kleine vzw. Een voorstel was dat deze dan een omzet zou moeten hebben kleiner of gelijk aan 25000 euro en maximaal 1 voltijds personeelslid. Zij vinden dat de wetgever er vanuit moet gaan dat deze groep nauwelijks of geen boekhoudkundige kennis heeft en dat het inhuren van deze kennis voor hen onbetaalbaar is. Zij vragen voor deze categorie een minimum aan administratie en boekhouding. Een suggestie was tevens om de belastingaangifte te laten wegvallen voor deze categorie, omdat ze amper weten hoe ze dit moeten invullen en dit te laten vervangen door een eenvoudig document met duidelijke richtlijnen, zodat de overheid de financiële toestand van hen kan controleren.

De gebrekkige informatie vanuit de overheid wordt tevens aangekaart. Degelijke brochures over de boekhouding, statutenwijziging enz. zijn meer dan welkom. De boodschap hierbij voor de overheid is duidelijk: houd het simpel voor de kleine vzw's.

Tenslotte wordt er gepleit voor een verhoging van de vrijwilligersvergoedingen. Zij willen deze mensen een eerlijke vergoeding kunnen geven voor al hun geleverde prestaties. De huidige wetgeving stelt dat de vereniging een forfaitaire onkostenvergoeding mag uitkeren die onderworpen is aan een driedubbele maximumgrens: maximum 24,79 euro per dag, maximum 600 euro per kwartaal en maximum 991,57 euro per jaar. De geïndexeerde bedragen voor 2006 bedragen: maximum 27,92 euro per dag, 675,72 euro per kwartaal en 1116,71 euro per jaar.

6.3 Interviews

In het tweede luik van de praktijkstudie worden de interviews samengevat van de twee spelers die vaak in contact komen met vzw's. Het eerste interview wordt afgenomen van financiële instellingen. Zij komen vaak in contact met vzw's wanneer deze een rekening courant willen openen of een lening willen aangaan. Het tweede interview vond plaats met de griffie van de rechtbank van koophandel. Het verenigingdossier wordt hier bijgehouden en beheerd.

6.3.1 Interview Banken: Dexia en ING

Er werden interviews afgenomen van twee financiële instellingen om zo een overzicht te krijgen van welke stappen de bank toepast bij een kredietaanvraag van een vzw. Verder worden de voorwaarden aangehaald die nodig zijn voor de opening van een rekening courant en voor beleggingen. Om voldoende informatie te vergaren en om te kunnen vergelijken, werden er interviews afgenomen bij twee financiële instellingen. Voor Dexia stond de heer Peter Van Steenkisten ons te woord en voor ING was dit Mevrouw Nadine Cerckel.

6.3.1.1 Kredietaanvraag

Wanneer een vzw een lening wil aangaan bij een financiële instelling, wordt er een dossier "*kredietaanvraag*" opgemaakt. Deze aanvraag bestaat uit een aantal stappen.

Ten eerste worden de algemene gegevens van de vzw genoteerd en gecontroleerd via de statuten. Onder de algemene gegevens verstaat de kredietverstrekker: de naam, de gemeenschappelijke zetel, datum van oprichting, identificatienummer van de klant, rekeningnummer, nationaal btw-nummer en het maatschappelijke doel.

Ten tweede worden er gegevens genoteerd in verband met de personen die verbonden zijn met de kredietaanvrager. Dit kunnen natuurlijke personen zijn, die een sleutelfunctie

hebben binnen de vzw en/of rechtstreeks betrokken zijn bij de kredietaanvraag. Het kunnen natuurlijk ook vennootschappen, verenigingen of openbare besturen zijn die betrokken zijn bij de kredietaanvraag. Van beide soorten worden een aantal gegevens genoteerd onder andere: naam, adres, geboortedatum, beroep, de juridische vorm, link met kredietaanvrager, het al dan niet klant zijn bij de kredietverstrekker en hun commercieel belang of motieven.

Vervolgens gaat de kredietverstrekker een gedetailleerde omschrijving vragen van de activiteiten. Algemeen gaat men informatie inwinnen over de voornaamste activiteiten, de inkomstenbronnen, de recente evolutie, de perspectieven in verband met de bestaande en nieuwe activiteiten, de erkenning van overheidswege, de voornaamste concurrenten, cliënten en leveranciers, de reputatie en potentieel van de klant en vragen zij ook enige toelichting bij de jaarrekening.

Deze informatie kan nog verder variëren naargelang de aard van de activiteiten van de vzw. Aan een cultuurvereniging kan als bijkomstige informatie gevraagd worden: het bedrag van de jaarlijkse werkingssubsidie, het bedrag van eventuele projectsubsidies, het aantal personeelsleden en een al of niet erkenning van de Vlaamse Gemeenschap. Bij een sportclub kan men dan weer vragen naar het aantal ploegen, het ledenaantal van de voorbije drie jaar en naar de afdeling waarin de eerste ploeg actief is.

Om al deze gegevens te kunnen staven, wordt het dossier aangevuld met een aantal documenten. De statuten worden opgevraagd samen met de samenstelling van de raad van bestuur en de handtekeningbevoegdheden. Vervolgens worden de jaarrekeningen en financiële rapporteringen van de laatste drie jaren aan het dossier toegevoegd. Ook wordt er gevraagd naar de budgetplanning of de begroting, als die ten minste wordt opgesteld. Tenslotte vraagt de bank ook nog naar een bewijs van de eigen middelen.

Wanneer de vzw het krediet nodig acht voor een nieuwe activiteit, dan wordt er bijkomstig gevraagd naar een financieel plan. Dit is een besproken, geschreven en becijferd document en het geeft een beeld van de toekomstige evoluties van de nieuwe activiteiten.

Ook naargelang het doel van het krediet worden er soms bijkomende documenten verzocht. Bij de aankoop van een gebouw of terrein, zal er gevraagd worden naar het

onderhandse verkoopcompromis, het schattingsverslag en de eventuele toezegging van de investeringssubsidie. De bank zal vragen naar de factuur of de bestelbon bij de aankoop van materialen. Als de vzw een kredietaanvraag doet voor de bouw of verbouwing van lokalen, dan zal de bank hen verzoeken om de volgende documenten voor te leggen: bouwvergunning en bouwplannen, het schattingsverslag, het vast en sluitend bestek van de architect, inclusief btw en erelonen, de timing van de werken, bewijs van de toezegging van de investeringssubsidies en het ontwerp van de erfpachtovereenkomst of recht van opstal.

Een kort verslag over de bancaire relaties van de vzw wordt opgemaakt en toegevoegd aan het dossier. De bank beschrijft welke financiële perspectieven zij ziet met de klant op vlak van financiële bewegingen en beleggingen. De kredietverstrekker gaat ook na wie de concurrentie is in het huidige dossier en of de vzw bestaande kredieten heeft bij de financiële instelling, bij verbonden ondernemingen of bij andere banken.

De laatste stap van de kredietaanvraag bestaat uit het advies van de financiële instelling. De bankier gaat een verslag opmaken met daarin de positieve en negatieve punten van de vzw. Deze worden afgewogen ten opzichte van elkaar. Uiteindelijk zal men dan beslissen om het krediet al dan niet toe te staan en aan welke voorwaarden.

Dus de kredietaanvraag voor vzw's kan samengevat worden in zes grote punten. Ten eerste de identificatie en algemene gegevens van de kredietaanvrager. Ten tweede wordt er informatie gevraagd van de verbonden personen van de kredietaanvrager. Vervolgens maakt men een gedetailleerde omschrijving van de activiteiten. Verder wenst de bank het dossier bij aan te vullen met de nodige bewijsstukken. Deze kunnen variëren naargelang het doel van het krediet. Ook de bancaire relaties worden omschreven. Als laatste wordt het commerciële advies opgemaakt.

De kredietwaardigheid van een vzw wordt nagegaan aan de hand van de boekhouding. Een kleine vzw kan dan enkel een kasboekhouding voorleggen, dat nu wel via het verplichte minimummodel moet worden bijgehouden. Vroeger konden de vzw's de kasboekhouding voeren naar eigen interpretatie. De grote vzw's leggen hun dubbele boekhouding voor. De bank gaat dan zelf een aantal berekeningen en schattingen maken, om te weten of de cijfers in boekhouding realistisch zijn.

Wanneer de bank niet voldoende houvast heeft over de financiële situatie, kan zij een bijkomende borg vragen. Het kan zijn dat de gemeente borg wil staan, maar het gebeurt ook dat leden persoonlijk borg staan voor hun vereniging. Dan gaat men de vermogenstoestand van het lid grondig na. Dit is meestal het geval bij verenigingen waar die persoon zich levenslang voor wil inzetten.

Een vzw is een rechtspersoon en kan dus beroepskredieten aangaan. Een lening voor particulieren noemt men een consumentenkrediet. Het verschil hierbij is dat de duurtijd zelf te bepalen is bij een beroepskrediet, terwijl men bij een consumentenkrediet uit een aantal vastliggende termijnen moet kiezen. De termijn van een lening kan aangepast worden naargelang het bedrag en de bestemming. Meestal duurt de lening zo lang als de levensduur van het goed dat ermee wordt aangekocht. Een krediet voor een auto wordt bijvoorbeeld terugbetaald over maximum 5 jaar.

6.3.1.2 Rekening courant – beleggingen

De meeste vzw's beschikken over een rekening courant bij een financiële instelling. Men kan zoveel bankrekeningen openen als men zelf wil, maar de vzw moet minimum twee personen opgeven die handtekeningbevoegdheid hebben. De bank vraagt voor de opening van de rekening courant de statuten en de identiteitskaarten van de personen die toegang krijgen tot de bankrekening. Men kan een bankkaart verkrijgen per persoon die toegang heeft tot de rekening, hierop heeft de bank weinig controle, aangezien de bankkaart onderling doorgegeven kan worden.

Vele financiële instellingen promoten ook de beleggingen voor de vzw's. Deze kunnen investeren in dezelfde beleggingen als particulieren. Maar in de statuten van de vzw moet wel instaan dat ze mogen beleggen. Meestal zijn dit grote vzw's die hun geldoverschotten voor korte termijn willen beleggen.

6.3.2 Interview griffie van de rechtbank van koophandel Turnhout

Het tweede interview werd afgenomen van de griffie van de rechtbank van koophandel. Omdat het eerst deel van de praktijk zich beperkt tot de vzw's van de gemeente Mol, werd het interview afgenomen van de griffie van de rechtbank van koophandel van het arrondissement Turnhout.

Een nieuwe maatregel van de wetgever is de centralisatie van alle gegevens in één dossier. Dit dossier moet elke vereniging aanleggen bij de griffie van de rechtbank van koophandel. De griffie beheert de dossiers van ongeveer 4000 vzw's die behoren tot het arrondissement Turnhout. Door de nieuwe vzw-wet moest er een wijziging van de statuten doorgevoerd worden. De verantwoordelijkheid voor de neerlegging ervan berust bij de vzw zelf en binnen de vzw op het niveau van de raad van bestuur. Toch zagen we ook in ons praktijkonderzoek dat verscheidene vzw's dit nog niet gedaan hebben. Op het niveau van het gehele arrondissement, zou ongeveer 10%²⁰⁰ de wijziging in verband met de statuten nog niet hebben doorgevoerd. Hiervoor krijgen zij echter geen sanctie, ze worden zelfs niet aangeschreven of verwittigd. Wel kan dit zorgen voor problemen met bijvoorbeeld verzekeringsmaatschappijen, banken, en dergelijke, omdat de vzw's wettelijk niet meer in orde zijn.

Wanneer de vzw dan toch haar statuten wijzigt, gebeurt het regelmatig dat de griffie de statuten moet terugsturen wegens fouten. De twee meest voorkomende fouten in de statuten zijn volgens de griffie: fouten tegen de terminologie, bijvoorbeeld raad van beheer in plaats van raad van bestuur en het arrondissement vergeten te vermelden. Bij moeilijkheden of vragen over de documenten kunnen de verenigingen immers altijd terecht bij de medewerkers van de griffie. Zij proberen een zo goed mogelijke helpdesk te zijn voor de vzw's bij al deze nieuwe administratie. Zelf vindt de griffie de nieuwe formulieren veel te onduidelijk en gebruiksonvriendelijk. Een vereenvoudiging zou hier wel op zijn plaats zijn. Veel vzw's vullen de verkeerde luiken van het formulier in.

In hoofdstuk 2 werd besproken dat de nieuwe vzw-wet stelt dat een vage doelomschrijving vervangen moet worden door een precieze omschrijving. Omdat de griffie enkel de vorm van de statuten mag controleren en niet de inhoud, wordt hierop

²⁰⁰ Is een ruwe schatting van de griffie.

geen enkele controle uitgeoefend. De vraag is dan waarom deze nieuwe wetgeving er is als er toch geen controle op wordt gehouden.

De nieuwe statuten moeten worden gedownload via internet, geregeld ontvangt de griffie bestuursleden die geen internet of computer hebben. Er wordt dan gevraagd om andere leden, vrienden of familieleden in te schakelen om de statuten mee te helpen invullen. Er zijn zelfs vzw's die niet op de hoogte zijn van de nieuwe vzw-wet. De griffie vindt dat de overheid vzw's beter had moeten inlichten via een campagne met informatiefolders rond de nieuwe wetgeving. Doordat de vzw's niet goed zijn ingelicht, vragen zij de griffie om hulp, dit brengt extra veel werk met zich mee.

Derden kunnen het dossier inkijken en er kopies van krijgen indien nodig, tegen 0,75 euro per kopie. De griffie vertelde dat het zelden voorkomt dat derden de dossiers komen inkijken. Meestal raadplegen de leden zelf hun dossier en dit vooral bij conflicten.

De griffie is volop bezig aan de classificatie van alle vzw's van het arrondissement. De vzw's worden ingedeeld op basis van hun ondernemingsnummer. Per vzw wordt een fiche opgemaakt. Deze bevat de voornaamste gegevens van een vzw, zoals: naam, adres, gemeente en een lijst van al hun neerleggingen. De gegevens worden manueel ingevoerd. Merkwaardig was dat de griffie vzw's ontdekte die twee ondernemingsnummers hadden. Dit kwam doordat zij omwille van een naamsverandering nieuwe statuten opstelden. Zo ontvingen zij een nieuw ondernemingsnummer. En de oude vzw werd nooit ontbonden.

De dossiers van de vzw's worden door de griffie beheerd en voor inzage bijgehouden. Geen enkele instantie van de overheid vraagt deze dossiers op. De griffie heeft de opdracht gekregen om het ficesysteem, dat een driejarenplan is, op punt te stellen tegen eind 2006. Van deze gegevens kunnen dan statistieken gemaakt worden. De griffie stelt zich terecht de vraag wie deze statistieken ooit gaat bekijken?

6.4 Besluit

Als we de bevindingen van de praktijkstudie samenvatten komen we tot de volgende belangrijkste conclusies. Ten eerste kunnen we stellen dat slechts 35% van alle verenigingen van de gemeente Mol kiezen voor een vzw-statuut. De ondervraagde vzw's gaven "*volkomen rechtspersoonlijkheid*" op als het belangrijkste voordeel. De omvangrijke administratie en papierwerk werden aangehaald als grootste nadelen. Ten tweede kwamen we ook tot de vaststelling dat 93.5% van de kleine vzw's geen werknemers in dienst hebben. Zes van de zeven grote en zeer grote vzw's van de gemeente Mol hebben betaald personeel. Vervolgens kunnen we concluderen dat 42% van de ondervraagde kleine vzw's de dag van vandaag niet voldoen aan de wettelijke boekhoudkundige verplichtingen. Deze boekhouding wordt in 94% van de gevallen gevoerd door een intern persoon. De grote en zeer grote vzw's zijn op boekhoudkundig vlak allemaal wettelijk in orde. Verder verklaarde 17% van de ondervraagde kleine vzw's dat ze nog geen statutenwijziging hebben doorgevoerd. En tenslotte werden er drie nieuwe voorstellen gedaan: het creëren van een vierde categorie van vzw's, met een minimum aan boekhouding en administratie, duidelijke en meer informatie van de overheid en een verhoging van de vrijwilligersvergoeding.

7 De vereniging en stichting over de grenzen heen.

7.1 Inleiding

Ook in het buitenland wordt er vaak gebruikt gemaakt van de vrijheid om verenigingen op te richten. Op elk denkbaar terrein zijn zij aanwezig: politiek, geloof, sport, muziek, toneel, milieu, enz. Een andere vaak gebruikte rechtsvorm is de stichting, omdat ook deze vorm in aanmerking komt voor de niet-commerciële doeleinden. Vooral in Nederland maakt men hier veel gebruik van.

In het algemeen kan worden gesteld dat waar rechtstelsels een onderscheid maken tussen publiek- en privaatrecht, verenigingen en stichtingen tot het privaatrecht behoren. Niet alle lidstaten geven een expliciete definitie van verenigingen en stichtingen. Verenigingen kunnen worden gezien als groepen particulieren die zijn samengekomen voor een niet-winstgevend doel van algemeen belang. Stichtingen zijn daarentegen belast met het beheer van activa in de vorm van een schenking of een regelmatige, vaste bron van inkomsten bestemd voor doelen van algemeen belang. Een belangrijk verschil tussen vereniging en stichting is dat de vereniging leden telt, terwijl de stichting een ledenverbod stelt.²⁰¹

In dit derde en laatste hoofdstuk wordt er een overzicht gegeven van het juridische kader van de verenigingen en stichtingen in een aantal Europese lidstaten. De landen die worden vergeleken en die vervolgens aanbod komen zijn: Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland. We gaan zowel de verenigingen als de stichtingen bekijken en dit op gebied van hun rechtspositie en hun verantwoording en toezicht.

²⁰¹J.J.A. HAMERS, C.A. SCHWARZ, *Vereniging en stichting*, Boom juridische uitgevers, Den Haag, 2003, 35 en 73

7.2 Verenigingen in een aantal Europese landen

7.2.1 De rechtspositie

In onderstaand schema wordt een vergelijking gegeven tussen de rechtspositie van verenigingen in Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland. We gaan een antwoord zoeken op de volgende zes vragen. Is het recht van vereniging vastgelegd in de grondwet? Wat is de wettelijke definitie van vereniging? Hoeveel oprichters legt de wet minimaal op? Hoeveel soorten verenigingen zijn er? Welke soorten verenigingen verkrijgen rechtspersoonlijkheid? Mogen de verenigingen commerciële activiteiten uitoefenen?

Tabel 6: Rechtspositie van verenigingen in Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland

	Denemarken	Duitsland	Frankrijk	Nederland
Recht op vereniging in Grondwet?	Ja	Ja	Ja	Ja
Definitie Vereniging	Geen wettelijke definitie	Geen wettelijke definitie	Overeenkomst waarbij twee of meerdere personen duurzaam hun kennis en activiteiten samenbrengen ten behoeve van een ander doel dan het verdelen van winst	Een rechtspersoon die uit leden bestaat en die is gericht op een ander specifiek doel dan dat waarvoor coöperaties en onderlinge maatschappijen zijn opgericht.
Minimum aantal oprichters	Niet vastgelegd	2 (bij registratie statuten min 7)	2	2
Soorten verenigingen	één	Twee soorten: de vereniging met / zonder winstoogmerk	Twee soorten: de erkende en niet - erkende vereniging	Drie soorten: vereniging opgericht bij onderhandse akte, bij notariële akte en de Staatloze vereniging

Verkrijging rechts-persoonlijkheid	Ja, wanneer de leden dit wensen.	Bij inschrijving in verenigingen-register	Niet-erkende vereniging: niet van toepassing. Erkende vereniging: verklaring bij prefectuur en publicatie.	Vereniging opgericht bij notariële akte: volledige rechts-persoonlijkheid. Andere verenigingen: beperkte rechts-persoonlijkheid.
Commerciële activiteiten?	Ja, maar hetzelfde belast als activiteiten van commerciële ondernemingen.	Ja, maar slechts ondergeschikte rol bij verenigingen zonder winstoogmerk.	Ja, maar er mag geen winst gemaakt worden.	Ja, maar geen verdeling van winst onder de leden.

Bron: eigen verwerking

7.2.2 Verantwoording en toezicht

De boekhoudkundige verplichtingen en de controle hierop worden besproken in deze paragraaf. De landen die vervolgens aanbod komen zijn: Denemarken, Duitsland, Frankrijk en tenslotte Nederland.

In Denemarken is er niets vastgelegd voor niet-geregistreerde verenigingen. Geregistreerde verenigingen moeten naar algemene normen aanvaardbare rekeningen voorleggen en deze door een of meer accountants laten controleren en ondertekenen. Binnen zes maanden na afloop van de boekhoudkundige periode moeten de jaarrekeningen naar het verenigingenregister worden gestuurd. Wanneer de vereniging bij de opstelling van de jaarrekeningen over middelen ter waarde van meer dan 380.000 euro beschikt, moet ten minste één van de accountants een registeraccountant zijn. In het laatste geval moet een volledige audit worden uitgevoerd en met de vereniging de accountant haar volledige medewerking verlenen. Bij niet-naleving van de eisen inzake register of management accounting kan een boete worden opgelegd.

Als verantwoording moeten de verenigingen in Duitsland jaarlijks een winst-verliesrekening overleggen. Deze plicht geldt ten aanzien van de leden en de belastingdienst. Wanneer de vereniging een economische activiteit uitoefent, moet zij

krachtens het handelsrecht net als ondernemingen een boekhouding voeren. Telkens moeten twee verschillende rekeningen worden gepresenteerd: een voor de belastbare activiteiten en een voor de niet-belastbare activiteiten. Het bestuur is aan de algemene vergadering verantwoording verschuldigd met betrekking tot het op correcte wijze bijhouden van de rekeningen. De statuten kunnen voorzien in een toezichthoudend orgaan en de bevoegdheden ervan vaststellen. Als een dergelijk toezichthoudend orgaan (Aufsichtrat) wordt ingesteld, zijn de bepalingen die voor de raad van bestuur en de algemene vergadering gelden, niet van toepassing. Het fiscale toezicht op de verenigingen, inclusief de procedure van erkenning en geregelde verificatie van het niet-winstgevende karakter, behoort tot de bevoegdheid van de belastinginspectie.²⁰²

Rond verantwoording en toezicht staat er in de Franse wet weinig beschreven. Alleen verenigingen die gesubsidieerd worden door lokale instanties en verenigingen die economische activiteiten uitoefenen die bepaalde drempels overschrijven zijn wettelijk verplicht om rekeningen in een gestandaardiseerde vorm voor te leggen.

De Nederlandse wet stelt dat het bestuur binnen de zes maanden na afloop van het boekjaar de jaarrekening moet voorstellen. Het legt de balans en de winst- en verliesrekening met een toelichting ter goedkeuring aan de vergadering voor. Deze stukken worden ondertekend door de bestuurders en commissarissen. Het interne toezicht wordt beschreven in de statuten. Zo kan zij bepalen dat de vereniging een raad van commissarissen heeft. Ontbreekt een dergelijke raad en ook een accountant, die de getrouwheid van de jaarstukken bevestigt, dan benoemt de algemene vergadering jaarlijks een commissaris van ten minste twee leden die geen deel van het bestuur mogen uitmaken. Er is geen verplichting tot publicatie van de jaarrekeningen.²⁰³

²⁰² Art.27, derde lid en art. 666 Burgerlijk Wetboek

²⁰³ http://europa.eu.int/comm/enterprise/library/lib-social_economy/orgfd_nl.pdf

7.3 Stichtingen in een aantal Europese landen

7.3.1 De rechtspositie

We gaan ook voor Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland een tabel opmaken met de belangrijkste kenmerken van stichtingen in verband met de rechtspositie. We gaan de verschillen bekijken inzake oprichting, definitie stichtingen en de verkrijging van de rechtspersoonlijkheid.

Tabel 8: Rechtspositie van stichtingen in Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland

	Denemarken	Duitsland	Frankrijk	Nederland
Oprichting	Startkapitaal = 25.000 euro (kleiner bedrag mag, wanneer het bedrag toereikend is voor de doelen)	Oprichtingsakte = beschrijving doel, middelen en bestuurs-orgaan.	Stichting van openbaar nut: goedkeuring nodig Minister van Binnenlandse Zaken en Raad van State. Beschermd Stichting: binnen stichting van openbaar nut.(zeldzaam) Bedrijfsstichting: goedkeuring van overheid nodig.	Een notariële akte, die de statuten bevat. De statuten moet worden ingeschreven in stichtenregister.
Definitie	Geen wettelijke definitie	Vermogen waaraan rechts-persoonlijkheid is verbonden	Onherroepelijke bestemming van goederen, rechten of middelen ten behoeve van een doelstelling van algemeen belang en zonder winstoogmerk.	Bij rechtshandeling opgerichte rechtspersoon zonder leden die beoogt met behulp van een daartoe bestemd vermogen

				een in de statuten neergelegd doelstelling te bereiken.
Verkrijging van rechtspersoonlijkheid	Inschrijving in stichtingen-register	Goedkeuring door de bevoegde instantie.	Goedkeuring door Raad van State + publicatie in Journal Officiel	Bij notariële akte

Bron: eigen verwerking

7.3.2 Verantwoording en toezicht

In Denemarken loopt de verantwoording en het toezicht grotendeels hetzelfde bij de stichtingen als bij de geregistreerde verenigingen. Maar bovendien kan een bevoegd overheidsorgaan bestuursleden uit hun functie ontheffen, als zij daden hebben begaan waardoor zij hun positie onwaardig zijn, als zij niet overeenkomstig de statuten handelen. Ook kunnen zij nieuwe bestuursleden aanwijzen. Zonder toestemming van het bevoegde overheidsorgaan kan de meerderheid van het bestuur niet bestaan uit oprichters en hun familieleden. Ook wanneer de stichting is opgericht door een onderneming, kan diegene die meer dan de helft van het stemgerechtigd kapitaal bezit, niet samen met de oprichter en diens familieleden de meerderheid van het bestuur vormen zonder toestemming van het bevoegde overheidsorgaan.

Elk jaar moet het bestuursorgaan van een Duitse stichting een inventaris, een balans en een jaarrekening opstellen, alsmede een verslag over de werkzaamheden en het financieel beheer van de stichting. Het moet ook kwijting verkrijgen voor de begrotingsontvangsten en -uitgaven van het afgelopen jaar. Al deze stukken moeten aan de overheid worden toegestuurd. Bovendien is onder bepaalde voorwaarde een externe controle verplicht. Tenslotte moet het bestuursorgaan ook de begroting voor het volgende jaar opstellen en deze tijdens de drie maanden voor het einde van ieder boekjaar bij de overheid indienen.

Het toezicht door een hogere autoriteit is bedoeld om de Duits stichting te helpen bij de uitoefening van haar recht te bestaan. Het is ook bedoeld om ervoor te zorgen dat de

oprichting en het functioneren van de stichting wettelijk verlopen. Voor stichtingen die onder de bevoegdheid van de regering vallen, wordt het toezicht uitgeoefend door een overheidslichaam. Dit overheidslichaam is verantwoordelijk voor de verificatie van de rekeningen.

In Frankrijk en Nederland gelden dezelfde regels, in verband met verantwoording en toezicht, voor de stichtingen als voor de verenigingen.²⁰⁴

²⁰⁴ http://europa.eu.int/comm/enterprise/library/lib-social_economy/orgfd_nl.pdf

8 Conclusies

Door het schrijven van deze eindverhandeling heb ik kunnen constateren dat de vzw's aan heel wat nieuwe verplichtingen moeten voldoen om wettelijke in orde te zijn. Zo hebben ze niet alleen verplichtingen tijdens de oprichting, maar moeten ze tevens jaarlijks een groot aantal formaliteiten vervullen.

Hieronder zal ter afsluiting van mijn eindverhandeling als eerste een beknopt overzicht gegeven worden van de belangrijkste vernieuwingen aan de vzw-wet. Vervolgens zullen de pro's en contra's hiervan op een rijtje worden gezet, met een terugblik op de moeilijkheden die werden aangehaald in de praktijkstudie. Tenslotte is het de bedoeling om eventuele richtlijnen en suggesties te doen naar de toekomst toe.

8.1 De belangrijkste wijzigingen door de nieuwe vzw-wet

In deze paragraaf worden de belangrijkste wijzigingen door de nieuwe vzw-wet van 2 mei 2002 nog eens opgesomd en samengevat.

Ten eerste heeft de wet bepaalde vermeldingen in de statuten toegevoegd en afgeschaft. De belangrijkste toevoegingen zijn: de vermelding van het gerechtelijke arrondissement, precieze doelomschrijving, informatie over de vertegenwoordigers, dagelijkse bestuur en de commissarissen en de vermelding van de duur van de vereniging. De nationaliteitsvereiste is afgeschaft. De bestaande vzw's hebben hierdoor een statutenwijziging moeten doorvoeren en deze moeten neerleggen bij de griffie van de rechtbank van koophandel, tegen een kost van 103,70 euro.

Ten tweede zijn er nieuwe regels in verband met de werking van de vzw. Zo moeten de leden van de algemene vergadering ten laatste acht dagen voor de algemene vergadering worden bijeengeroepen. Voor de doelomschrijving en de vrijwillige ontbinding van de vzw geldt een meerderheid van vier vijfde van de stemmen.

Een derde belangrijke verandering van de nieuwe vzw-wetgeving is het verenigingsdossier. Op de griffie van de rechtbank van koophandel, van het betreffende

arrondissement, wordt er per vereniging een dossier bijgehouden. Dit dossier bevat de statuten, de akten betreffende de benoeming van bestuurders, de personen van het dagelijks bestuur en de personen die de vereniging kunnen vertegenwoordigen. Tevens dient men jaarlijks het ledenregister neer te leggen. De jaarrekening en de beslissingen betreffende ontbinding, nietigheid en de vereffening worden toegevoegd aan het verenigingsdossier.

Verder heeft de regeling voor de openbaarmaking van de stukken van de vzw een aantal wijzigingen ondergaan. De leden van de vzw moeten niet langer zelf instaan voor de nodige bekendmakingen in het Belgische Staatsblad. Deze taak is toevertrouwd aan de griffie van de rechtbank van koophandel. Wel moeten de leden hiervoor speciale formulieren downloaden van de site van het Staatsblad, en elektronisch invullen.

Tenslotte kunnen we stellen dat de wetgever op boekhoudkundig vlak een aantal belangrijke wijzigingen heeft aangebracht. De nieuwe vzw-wet schrijft nu expliciet voor hoe de boekhouding van de vzw gevoerd moet worden. In tegenstelling tot de oude wetgeving die hierover geen regeling bevatte. De wetgever heeft nu het onderscheid gemaakt tussen een kleine, grote of zeer grote vzw aan de hand van de ontvangsten, voltijdse werknemers en het balanstotaal. Voor de kleine vzw's werd bepaald dat zij een dagboek moeten bijhouden van de ontvangsten en uitgaven volgens een verplicht minimummodel. Daarnaast zijn zij ook verplicht om een staat van vermogen en een inventaris op te maken. De grote en zeer grote vzw's zijn verplicht een dubbele boekhouding te voeren. Jaarlijks zijn alle vzw's verplicht om een jaarrekening neer te leggen, de kleine vzw's bij de griffie van de rechtbank van koophandel en de grote en zeer grote vzw's bij de Nationale Bank van België.

8.2 De belangrijkste impulsen en obstakels van de nieuwe vzw-wet

Doorheen deze eindverhandeling werden de wijzigingen geëvalueerd. De nieuwe wetgeving bracht zowel impulsen als obstakels met zich mee. Hiervan wordt in dit deel een kort overzicht gegeven.

De belangrijkste **impulsen** voor de vzw's van de nieuwe vzw-wet:

- Een duidelijk onderscheid tussen de twee categorieën van leden is een zeer positief punt in de nieuwe wetgeving. Zo weten de leden precies tot welke groep zij behoren, en wat hun rechten en plichten zijn.
- Een modernisering is teweeg gebracht door aanpassing van de terminologie en de verplichting tot het downloaden van formulieren via het internet.
- Een grotere toegang tot de gegevens van vzw's werd bekomen door de verplichting van het verenigingsdossier. Alle gegevens in verband met vzw worden gecentraliseerd in dit dossier en wordt beheerd door de griffie van de rechtbank van koophandel.
- Het erkennen van het orgaan van dagelijks bestuur en het orgaan van vertegenwoordiging zorgen voor meer duidelijkheid en transparantie.
- Een betere controle op de vzw's is mogelijk door de nieuwe opgelegde boekhoudkundige verplichtingen. Hierdoor krijgen vzw's het moeilijker om een zwarte kas aan te leggen.
- De wetgever heeft de boekhouding van de vzw's dichter bij die van de vennootschappen gebracht. Hierdoor hebben de vzw's meer kredietwaardigheid en geloofwaardigheid gekregen ten opzichte van kredietverstrekkers en derden.
- De rechter kan voortaan beslissen om tot ontbinding over te gaan wanneer de vzw gedurende drie opeenvolgende boekjaren niet voldoet aan de verplichting om de jaarrekening neer te leggen. Hiermee wordt de strijd aangegaan met de slapende vzw's.
- De nieuwe boekhoudkundige regel tot het verplicht opstellen van een inventaris geeft een extra controle aan de fiscus. De inventaris geeft namelijk de bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van de vzw weer.

De belangrijkste **obstakels** voor de vzw's van de nieuwe vzw-wet:

- Door de nieuwe wetgeving hebben de vzw's een statutenwijziging moeten uitvoeren. Uit de praktijkstudie blijkt dat de vzw's hier veel tijd, energie en onderzoekswerk hebben ingestoken. De publicatie hiervan in het Belgische Staatsblad brengt tevens extra kosten met zich mee.
- Verder toont de praktijkstudie aan dat de vzw's problemen hebben bij het invullen van de elektronische formulieren. De formulieren worden beschouwd als gebruiksvriendelijk en is voor sommige vzw's een zware klus. Er werd geen alternatief geboden voor vzw's die niet beschikken over een computer of internet.
- De wijzigingen van het ledenregister, raad van bestuur, het orgaan van dagelijks bestuur of het orgaan van vertegenwoordiging moeten worden binnengebracht bij de griffie van de rechtbank van koophandel, dit brengt wel extra administratie en kosten mee voor de vzw's.
- De wet had voor de vzw's een periode van twee jaar voorzien om zich aan te passen. In de praktijk blijkt deze overgangperiode te kort. Want uit het praktijkonderzoek kunnen we concluderen dat meer dan de helft van de vzw's zich nog niet hebben aangepast aan de nieuwe boekhoudkundige verplichtingen.
- Een belangrijk obstakel was de informatieverstrekking van de overheid. Zelfs de griffie van de rechtbank van koophandel vermeldde dit als één van de redenen waarom vele vzw's nog niet wettelijk in orde zijn. De overheid had meer informatie naar de vzw's moeten sturen zoals: brochures, seminars, een leidraad voor de in orde te zijn met de nieuwe wetgeving.
- De vzw's moeten onder de nieuwe wetgeving een boekhouding voeren volgens opgelegde regels, een jaarrekening opstellen, een vermogensstaat opmaken en ook nog informatie-elementen neerleggen bij de griffie van de rechtbank van koophandel. Deze extra administratie en papierwerk is vooral zwaar voor kleine vzw's, vzw's zonder echt financiële activa of vzw's die niet over de nodige geldmiddelen beschikken om een boekhouder te betalen. Een aantal verenigingen

uit de praktijkstudie verklaarden dat ze omwille van deze reden zich hebben laten omvormen tot een feitelijke vereniging.

- Door al deze nieuwe juridische en boekhoudkundige bepalingen is tevens de aansprakelijkheid van de bestuurders vergroot. De aansprakelijkheid van de bestuurders komt in deze eindverhandeling niet aanbod, dit zou ons te ver brengen. De algemene regel is dat de vzw aansprakelijk wordt gesteld en niet de leden of de bestuurders. De leden kunnen in de drie volgende gevallen wel persoonlijk aansprakelijk gesteld worden: bij handelingen die zich hebben voorgedaan voor de oprichting van de vzw, wanneer zij vzw-gegevens niet vermelden op vzw documenten of wanneer zij bepaalde gegevens niet vermelden op vzw documenten bij vereffening van de vzw.

8.3 Suggesties en mogelijke richtlijnen voor de toekomst

- Er heerst nog steeds onduidelijkheid over de berekening van de beslissingsmeerderheid van de algemene vergadering. Moeten de ongeldige stemmen bij de uitgebrachte stemmen geteld worden? Het opnemen van een verdere specificatie van deze berekening zou een verbetering zijn van de vzw-wet.
- In de gehele vzw-wetgeving is niks terug te vinden over de toepassing van het begrip dagelijks bestuur. We vinden geen omschrijving terug en ook de verantwoordelijkheden worden nergens besproken. Een mogelijke suggestie zou zijn om dit in de vzw-wet vast te leggen. Een vermelding van wie nu juist bevoegd is om de personen van het dagelijks bestuur te benoemen of te ontslaan zou tevens een goede aanvulling zijn aan de vzw-wet.
- Wanneer er een vereffenaar wordt aangesteld, moet deze zorgen dat het netto-actief wordt toegewezen aan het belangeloos doel, dat in de statuten vermeld staat. In de wet wordt nergens een omschrijving gegeven van wat er wordt verstaan onder "*belangeloos doel*"? Ook hier zou meer duidelijkheid welkom zijn.

- In de wet komen we vaak het woord "leden" tegen, maar wat wordt hier nu juist onderverstaan? Bedoelt de wetgever de werkelijke of de toegetreden leden? Aangezien de wet voor het eerst een onderscheid maakt tussen deze twee, zou het misschien ook raadzaam zijn om duidelijke aan te geven in de wet welke categorie van leden men juist bedoelt.
- Aangezien de wetgever toch een modernisering beoogde, zou men op gebied van mogelijkheden tot betaling ook enkele uitbreidingen mogen doen. Zo zou het handig zijn als men bij griffie van de rechtbank van koophandel tevens zou kunnen betalen met een krediet- of protonkaart of een Mistercash/bancontact. Nu is de betaling van de publicatiekosten enkel mogelijk via een cheque of postassignatie op naam van het Belgisch Staatsblad. Tevens is een betaling per postwissel, per bankoverschrijving of met een storting mogelijk.²⁰⁵ .
- Wanneer men aan vzw's denkt, denkt men dikwijls aan vrijwilligers. Is het dan niet vreemd dat in de hele vzw-wet niks terug te vinden is over de regeling in verband met vrijwilligers? Een uitbreiding van de wet met de basisregels omtrent vrijwilligers zou niet misstaan.
- Uit de praktijkstudie is gebleken dat toch veel vzw's moeilijkheden ondervinden bij het invullen van de elektronische formulieren. Een suggestie hierbij is om het formulier zo eenvoudig mogelijk op te stellen. Het Nederlandse model zou hier een voorbeeld voor kunnen zijn.
- In de toekomst kan er tevens gedacht worden aan een gemengde fiscaliteit. Waarbij vzw's die gemengde activiteiten hebben, deels vallen onder de vennootschapsbelasting en deels onder de rechtspersonenbelasting. Een andere mogelijkheid is de afschaffing van de twee soorten van belasting op de inkomsten van rechtspersonen. Dus dat alle rechtspersonen vallen onder de vennootschapsbelasting met een vrijstelling in geval van besteding voor de verwezenlijking van "*niet-lucratieve of niet economische doelstellingen*".

²⁰⁵ K.B. van 12 juli 2004, B.S.22 juli 2004

8.4 Methodologische kritieken

Bij de nabeschuwing van dit onderzoek kunnen enkele methodologische kritieken aangehaald worden:

- Om een meer veralgemeend besluit te kunnen vormen over de impact van de wet van 2 mei 2002 op het gehele vzw-landschap, was de mening van meerdere vzw's beter geweest.

- Een vragenlijst met antwoordmogelijkheden was een andere mogelijke onderzoeksmethode geweest. Omdat een enquête met open vragen soms met zich meebrengt dat personen er zich van af maken met een zeer kort antwoord als "ja" of "nee". En zo niet echt de vraag beantwoorden.

Bibliografie

Wetgeving

- Wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, *B.S.* 11 december 2002

- Koninklijk Besluit van 26 juni 2003 betreffende de vereenvoudigde boekhouding van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, stichtingen en internationale verenigingen zonder winstoogmerk, *B.S.* 11 juli 2003 (tweede editie)

- Koninklijk Besluit van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk en van private stichtingen, *B.S.* 27 juni 2003

- Koninklijk Besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, *B.S.* 30 december 2003

- Wet van 16 januari 2003 tot de oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *B.S.*, 5 februari 2003

- Programmawet van 22 december 2003, *B.S.*, 31 december 2003

- Programmawet van 9 juli 2004, *B.S.* 5 februari 2003

- K.B. van 2 april 2003 tot vaststelling van de termijnen voor de inwerkingtreding van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, zoals gewijzigd bij de wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder

winstoogmerk en de stichtingen en bij de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *B.S.*, 6 juni 2003.

- K.B. van 15 mei 2003 tot bepaling van de inwerkingtreding van sommige bepalingen van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *B.S.*, 19 mei 2003.
- K.B. van 12 juli 2004 tot wijziging van het K.B. van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk en private stichtingen, *B.S.*, 22 juli 2004.
- K.B. van 8 oktober 2004 tot uitvoering van artikel 19*bis*, derde lid van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, *B.S.*, 26 oktober 2004.
- Wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, *B.S.* 28 augustus 2005

Boeken en artikels

- BALLON, e.a., Themis: *Handels- en economisch recht*, Die Keure, Brugge, 2006
- J. BOES, D. COECKELBERGH, E. DE LEMBRE, *1921-1996: 75 jaar Belgisch VZW recht*, Procura, Brussel, 1996
- T.BREESCH, D. COECKELBERGH, *De vennootschap met sociaal oogmerk, Juridische, fiscale en managementaspecten, Reeks: Non-profit, recht en management*, Procura, Mys en Breesch, Gent, 1995

- J. CHRISTAENS, D. LONTINGS, G. REEKMANS, W. ROELS, *De nieuwe VZW, een hele onderneming*, Kluwer, Antwerpen, 2004
- D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2003
- D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005
- D. COECKELBERGH, *Praktijkboek vzw's: het referentiewerk over de nieuwe vzw-wet Quick Reference*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2003
- D. COECKELBERGH, *De vzw-wet in een Europees perspectief in de volgende eeuw*, Larcier, Brussel, 2000,
- D. DE BOCK, H. VAN IMPE, E. VAN IMPE, *Leidraad voor vzw's: de fiscaliteit*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2006
- E. DE LEMBRE, *Inleiding tot het boekhouden: Inleiding tot het boekhouden aangepast aan het nieuwe boekhoudrecht*, Ced. Samsom, Brussel, 1984
- E. DE LEMBRE, S. MERCIER, M. VANDER LINDEN, *Praktisch Boekhouden*, Kluwer, Brussel, 2004
- I. DEMEYERE R. VAN HECKE, *ABC van de vzw: de vzw in pocket*, Fiscaal informatief, Wevelgem, 2003
- M. DENEFF, *Economische activiteiten van vzw en stichting*, Biblio, Kalmthout, 2004
- M. DENEFF, *Van corporate governance naar non-profit governance: een meer dan nodige stap*, Social Profit Jaarboek, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2000
- M. DENEFF, *Verenigingen en stichtingen "nieuwe stijl". De wet van 2 mei 2002: repareren, kopiëren en innoveren*, Nieuw juridisch Weekblad, 2003, nr.1, 1026

- M.DENEF, J. DE LEENHEER, D. DESCHRIJVER, *Vzw en stichting*, Die Keure, Brugge, 2005
- D. DESCHRIJVER, *VZW en belastingen: het fiscaal statuut van de Belgische vereniging zonder winstoogmerk (VZW), de private stichting, de stichting van openbaar nut, de internationale vereniging zonder winstoogmerk (IVWZ), de buitenlandse vereniging, de buitenlandse stichting, de beroepsvereniging en de vennootschap met een sociaal oogmerk (VSO)* , biblo, Kalmthout, 2005
- F. DEWALLENS, W. KENNES, R. TORFS, *Vzw-statuten: nieuwe voorstellen voor doeltreffende statuten van een vereniging zonder winstoogmerk, met modellen van bijzondere statutaire clausules*, Biblo, Kalmthout, 1993
- E. DIRIX, R. VAN DEN BERGH, H. VANHEES, *Handels- en economisch recht in hoofdlijnen*, Intersentia, Antwerpen, 2002
- P.ERNST, *Misbruik van de rechtsvorm van een vzw – Beschouwingen over de rechtspersoonlijkheid, winstoogmerk, de commercialiteit en het vermogen van een vzw.*, T.P.R., 1995
- J.J.A. HAMERS, C.A. SCHWARZ, *Vereniging en stichting*, Boom juridische uitgevers, Den Haag, 2003
- F. HELLEMANS, *De algemenevergadering*, Biblo, Kalmthout, 2001
- P. HOEDT, *Oprichting en bestuur van een vzw*, Garant, Leuven 2003
- E. JANSSEN, R. TAS, D. VAN GERVEN, K. BYTTEBIER, E. DE BEATSELIER, *Een analyse van de nieuwe vzw-wet*, Maklu, Antwerpen, 2004
- S. MATHEÏ, *De vzw stap voor stap*, Lexalis, Brussel, 2005
- H. PRIMIS, *De nieuwe vzw-wet, één jaar later*, Kluwer, Mechelen, 2004

- H. PRIMS, *De nieuwe vzw-wet: wet betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen*, Kluwer, Antwerpen, 2002
- S. TUYTTEN, *Almanak: rechtspersonenbelasting. Uw gids voor een feilloze vzw-aangifte*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2004
- S. TUYTTEN, *Begroting als beleidsinstrument*, Kluwer, Mechelen, 2004
- S. TUYTTEN, *De boekhouding*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2004
- A.P. VAN BAAR, P.F. VAN OOSTEN DE BOER, *Gids voor verenigingsbestuurders: fiscale en juridische aspecten*, Kluwer, Deventer, 2003
- D. VAN GERVEN, *Handboek der Verenigingen*, Biblo, Kalmthout, 2004
- D. VAN GERVEN, *Handboek Verenigingen: de verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid, de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk, de beroepsverenigingen en de buitenlandse verenigingen*, Biblo, Kalmthout, , 2002
- K. VISSERS, *De vzw naar Belgisch recht*, Uga, Heule, 2004

Websites

- http://www.bnb.be/pub/03_00_00_00_00/03_05_00_00_00/03_05_01_00_00/03_05_01_06_00.htm?l=nl&t=ho
- <http://www.ciel.be/Public/Menu.php?parentID=14&ID=481&language=dut>
- <http://www.devzw.be>
- <http://www.ejustice.just.fgov.be>
- http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/library/lib-social_economy/orgfd_nl.pdf
- <http://www.febecoop.be/vademecum/Vadenl.pdf>
- <http://www.groepnba.com/index.html>

- http://www.just.fgov.be/img_justice/publications/pdf/64.pdf
- http://www.kbs-frb.be/files/db/NL/PUB_1561_Vereniging_analyse.pdf
- http://www.kbs-frb.be/files/db/NL/PUB_1051_de_private_non_profit_in_belgie.pdf
- <http://www.mesotten.be>
- <http://www.notare.be/vzw.htm>
- http://www.users.pandora.be/fkpa/wetsontwerp_wijziging_vzw.htm
- <http://www.pouseele.be/schemaboekh.htm>
- <http://www.statbel.fgov.be>
- <http://www.stevenmathei.be>
- <http://www.viavzw.be>
- <http://www.vsdcc.be/>

Bijlagen

Bijlage 1: De wet van 2 mei 2002

Bijlage 2: Aanvraagformulier I

Bijlage 3: Aanvraagformulier II

Bijlage 4: Dagboek van ontvangsten

Bijlage 5: Dagboek van uitgaven

Bijlage 6: Staat van ontvangsten en uitgaven

Bijlage 7: Staat van vermogen

Bijlage 8: Lijst van de ondervraagde vzw's

Bijlage 9: Vragenlijst nieuwe vzw-wetgeving

Bijlage 10: Interview met financiële instelling

Bijlage 11: Interview met griffie van rechtbank van koophandel

Bijlage 1: De wet van 2 mei 2002

Wet betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen.

Belgisch Staatsblad, 11 december 2002

Gewijzigd door de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

(2) – *Belgisch Staatsblad, 5 februari 2003*

Titel I

Verenigingen zonder winstoogmerk

Hoofdstuk I

Belgische verenigingen zonder winstoogmerk

Art. 1 De zetel van een Belgische vereniging zonder winstoogmerk, in dit hoofdstuk "vereniging" genoemd, is gevestigd in België. De vereniging geniet rechtspersoonlijkheid, onder de voorwaarden omschreven in dit hoofdstuk. De vereniging zonder winstoogmerk is die, welke niet nijverheids- of handelszaken drijft en welke niet tracht een stoffelijk voordeel aan haar leden te verschaffen.

Art. 2 De statuten van een vereniging vermelden ten minste:

- 1° de naam, voornamen en woonplaats van iedere stichter, of ingeval het een rechtspersoon betreft, de naam, de rechtsvorm en het adres van de zetel;
- 2° de naam en het adres van de zetel van de vereniging, alsook de vermelding van het gerechtelijk arrondissement waaronder zij ressorteert;
- 3° het minimum aantal leden, dat niet minder mag zijn dan drie;
- 4° de precieze omschrijving van het doel of van de doeleinden waarvoor zij is opgericht;
- 5° de voorwaarden en de formaliteiten betreffende toetreding en uittreding van de leden;
- 6° de bevoegdheden van de algemene vergadering en de wijze van bijeenroeping ervan, alsook de wijze waarop haar beslissingen aan de leden en aan derden ter kennis worden gebracht;

- 7° a) de wijze van benoeming, ambtsbeëindiging en afzetting van bestuurders, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college, en de duur van hun mandaat;
- b) in voorkomend geval, de wijze van benoeming, ambtsbeëindigingen afzetting van de personen gemachtigd de vereniging overeenkomstig artikel 13, vierde lid, te vertegenwoordigen, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college;
- c) in voorkomend geval, de wijze van benoeming, ambtsbeëindigingen afzetting van de vereniging is opgedragen overeenkomstig artikel 13bis, eerste lid, de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college;
- d) geschrapt - programmawet 9 juli 2004 (B.S. 15/07/2004)
- 8° het maximumbedrag van de bijdragen of van de stortingen ten laste van de leden;
- 9° de bestemming van het vermogen van de vereniging ingeval zij wordt ontbonden, welk vermogen tot een belangenloze doelstelling moet worden aangewend;
- 10° de duur van de vereniging ingeval zij niet voor onbepaalde tijd is aangegaan.
- Deze statuten worden bij authentieke of bij onderhandse akte vastgesteld. In dat laatste geval moeten zij in afwijking van artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek, slechts in twee originelen worden opgesteld.

Art. 2bis Onverminderd de artikelen 3, § 2, en 11, gaan de leden in die hoedanigheid geen enkele persoonlijke verplichting aan inzake de verbintenissen die de vereniging aangaat.

Art. 2ter De statuten van de vereniging kunnen bepalen onder welke voorwaarden derden die een band hebben met de vereniging als toegetreden lid van de vereniging kunnen worden beschouwd. De rechten en plichten van de leden omschreven in deze wet zijn niet van toepassing op de toegetreden leden. Hun rechten en plichten worden bepaald door de statuten.

Art. 3 § 1. De vereniging bezit rechtspersoonlijkheid vanaf de dag dat haar statuten, de akten betreffende de benoeming van de bestuurders en in voorkomend geval van de personen gemachtigd om de vereniging overeenkomstig artikel 13, vierde lid, te vertegenwoordigen, worden neergelegd overeenkomstig artikel 26novies, § 1.

De akten betreffende de benoeming van de bestuurders en de personen gemachtigd om de vereniging te vertegenwoordigen, bevatten de vermeldingen bedoeld in artikel 9.

§ 2. Niettemin kunnen in naam van de vereniging reeds verbintenissen worden aangegaan vooraleer zij rechtspersoonlijkheid bezit. Tenzij anders is overeengekomen, zijn de personen die, in welke hoedanigheid ook, dergelijke verbintenissen aangaan, persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk indien de vereniging binnen twee jaar na het ontstaan van de verbintenis geen rechtspersoonlijkheid heeft verkregen en zij bovendien de verbintenissen niet heeft overgenomen binnen zes maanden na het verkrijgen van de rechtspersoonlijkheid. Verbintenissen overgenomen door de vereniging worden geacht door haar te zijn aangegaan vanaf het ontstaan van die verbintenissen.

Art. 3bis De nietigheid van een vereniging kan alleen in de hiernavolgende gevallen worden uitgesproken:

1° wanneer de statuten de vermeldingen bedoeld in artikel 2, eerste lid, 2° en 4°, niet bevatten;

2° wanneer één van de doeleinden waarvoor zij is opgericht, strijdig is met de wet of met de openbare orde.

Art. 3ter Onverminderd artikel 26novies, §§ 2 en 3, heeft de nietigheid gevolgen te rekenen van de dag waarop zij is uitgesproken. De beslissing waarbij de nietigheid van een vereniging wordt uitgesproken, brengt de vereffening van de vereniging mee overeenkomstig artikel 19. Onverminderd de gevolgen van het feit dat zij zich in vereffening bevindt, doet de nietigheid van de vereniging geen afbreuk aan de rechtsgeldigheid van haar verbintenissen of van die welke ten aanzien van haar zijn aangegaan.

Art. 4

Een besluit van de algemene vergadering is vereist voor:

1° de wijziging van de statuten;

2° de benoeming en de afzetting van de bestuurders;

3° de benoeming en de afzetting van de commissarissen en het bepalen van hun bezoldiging ingeval een bezoldiging wordt toegekend;

4° de kwijting aan de bestuurders en de commissarissen;

5° de goedkeuring van de begroting en van de rekening;

6° de ontbinding van de vereniging;

7° de uitsluiting van een lid;

8° de omzetting van de vereniging in een vennootschap met een sociaal oogmerk;

9° alle gevallen waarin de statuten dat vereisen.

Art. 5 De algemene vergadering wordt door de raad van bestuur bijeengeroepen in de gevallen bepaald bij de wet of de statuten of wanneer ten minste één vijfde van de leden het vraagt.

Art. 6 Alle leden worden ten minste acht dagen tevoren voor de algemene vergadering opgeroepen. De agenda wordt bij de oproepingsbrief gevoegd. Elk voorstel, ondertekend door ten minste één twintigste van de leden, wordt op de agenda gebracht. De leden kunnen zich op de algemene vergadering laten vertegenwoordigen door een ander lid of, zo de statuten het toelaten, door een persoon die geen lid is.

Art. 7 Op de algemene vergadering heeft ieder lid een gelijk stemrecht en worden de besluiten genomen bij meerderheid van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden, behalve in de gevallen waarin de wet of de statuten anders bepalen. Bij het nemen van besluiten mag niet van de agenda afgeweken worden, tenzij de statuten zulks uitdrukkelijk toelaten.

Art. 8 Over een statutenwijziging kan de algemene vergadering alleen op geldige wijze beraadslagen en besluiten wanneer de wijzigingen uitdrukkelijk zijn vermeld in de oproeping en wanneer ten minste twee derde van de leden op de vergadering aanwezig of vertegenwoordigd zijn. Een wijziging kan alleen worden aangenomen met een meerderheid van twee derde van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Wanneer de wijziging evenwel betrekking heeft op het doel of op de doeleinden waarvoor de vereniging is opgericht, kan zij alleen worden aangenomen met een meerderheid van vier vijfde van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Ingeval op de eerste vergadering minder dan twee derde van de leden aanwezig of vertegenwoordigd zijn, kan een tweede vergadering worden bijeengeroepen, die geldig kan beraadslagen en besluiten alsook de wijzigingen aannemen met de meerderheden bedoeld in het tweede of het derde lid ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde leden. De tweede vergadering mag niet binnen vijftien dagen volgend op de eerste vergadering worden gehouden.

Art. 9 De akten betreffende de benoeming of de ambtsbeëindiging van de bestuurders, van de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen, van de commissarissen en van de personen gemachtigd om de vereniging te vertegenwoordigen, vermelden hun naam, hun voornamen, hun woonplaats, hun geboortedatum en -plaats of, ingeval het rechtspersonen betreft, hun naam, hun rechtsvorm, hun BTW-identificatienummer en hun zetel.

De akten betreffende de benoeming van de bestuurders, van de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen en van de personen gemachtigd om de vereniging te vertegenwoordigen, vermelden bovendien de omvang van hun bevoegdheden en de wijze waarop zij die uitoefenen, ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college.

Art. 10 Op de zetel van de vereniging wordt door de raad van bestuur een register van leden gehouden. Dit register vermeldt de naam, voornamen en woonplaats van de leden of, ingeval het een rechtspersoon betreft, de naam, de rechtsvorm en het adres van de zetel. Bovendien moeten alle beslissingen betreffende de toetreding, uittreding of uitsluiting van leden door toedoen van de raad van bestuur in dat register worden ingeschreven binnen acht dagen nadat hij van de beslissing in kennis is gesteld. Alle leden kunnen op de zetel van de vereniging het register van de leden raadplegen, alsmede alle notulen en beslissingen van de algemene vergadering, van de raad van bestuur en van de personen, al dan niet met een bestuursfunctie, die bij de vereniging of voor rekening ervan een mandaat bekleden, evenals alle boekhoudkundige stukken van de vereniging. De Koning bepaalt de nadere regels waaronder dit inzagerecht wordt uitgeoefend. Deze bepalingen zijn niet van toepassing ingeval de vereniging een commissaris heeft benoemd.

Art. 11 Alle akten, facturen, aankondigingen, bekendmakingen en andere stukken die uitgaan van verenigingen zonder winstoogmerk, vermelden de naam van de vereniging, onmiddellijk voorafgegaan of gevolgd door de woorden "vereniging zonder winstoogmerk" of door de afkorting "v.z.w.", en het adres van de zetel van de vereniging. Eenieder die in naam van een vereniging meewerkt aan een in het eerste lid vermeld stuk waarop één van deze vermeldingen niet is aangebracht, kan persoonlijk aansprakelijk worden gesteld voor alle of voor een gedeelte van de verbintenissen die de vereniging krachtens dit stuk heeft aangegaan.

Art. 12 Elk lid van een vereniging is vrij uit te treden door het indienen van zijn ontslag bij de raad van bestuur. Onverminderd artikel 2, eerste lid, 5°, kan een lid dat zijn bijdrage niet betaalt, worden geacht ontslag te nemen.

De uitsluiting van een lid kan slechts door de algemene vergadering worden uitgesproken met een meerderheid van twee derde van de stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Een lid dat ontslag neemt of dat wordt uitgesloten, heeft geen aanspraak op het bezit van de vereniging en kan betaalde bijdragen niet terugvorderen, tenzij de statuten anders bepalen.

Art. 13 De raad van bestuur bestaat uit ten minste drie personen. Als evenwel maar drie personen lid zijn van de vereniging, bestaat de raad van bestuur uit slechts twee personen. Het aantal bestuurders moet in elk geval altijd lager zijn dan het aantal personen dat lid is van de vereniging. De raad van bestuur bestuurt de vereniging en vertegenwoordigt haar in en buiten rechte. Alle bevoegdheden die de wet niet uitdrukkelijk verleent aan de algemene vergadering, worden toegekend aan de raad van bestuur.

De statuten kunnen de bevoegdheden die op grond van het vorige lid aan de raad van bestuur worden toegekend, beperken. Deze beperkingen, alsook de taakverdeling die de bestuurders eventueel zijn overeengekomen, kunnen niet aan derden worden tegengeworpen, zelfs niet indien zij zijn bekendgemaakt. De bevoegdheid om de vereniging in en buiten rechte te vertegenwoordigen, kan evenwel op de wijze bepaald in de statuten worden opgedragen aan één of meer personen, al dan niet bestuurder of lid die ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college optreden. Deze beslissing is tegenwerpbaar aan derden onder de voorwaarden bepaald in artikel 26novies, § 3.

Art. 13bis Het dagelijks bestuur van de vereniging, alsook de vertegenwoordiging van de vereniging wat dat bestuur aangaat, mogen op de wijze bepaald in de statuten worden opgedragen aan één of meer personen, al dan niet bestuurder of lid, die ofwel alleen, ofwel gezamenlijk, ofwel als college optreden. Deze beslissing is tegenwerpbaar aan derden onder de voorwaarden bepaald in artikel 26novies, § 3. Beperkingen van hun vertegenwoordiging bevoegdheid zijn evenwel niet tegenwerpbaar aan derden.

Art. 14 De vereniging is aansprakelijk voor de fouten die kunnen worden toegerekend aan haar aangestelden of aan de organen waardoor zij handelt.

Art. 14bis

Onverminderd artikel 26septies gaan de bestuurders geen enkele persoonlijke verplichting aan inzake de verbintenissen die de vereniging aangaat.

Art. 15 De personen die met het dagelijks bestuur zijn belast, gaan geen enkele persoonlijke verplichting aan inzake de verbintenissen die de vereniging aangaat.

Art. 16 Met uitzondering van handgiften, behoeft elke gift onder de levenden of bij testament aan een vereniging een machtiging door de minister van Justitie of zijn vertegenwoordiger. Deze machtiging is evenwel niet vereist voor de aanneming van giften waarvan de waarde niet hoger is dan 100.000 Euro.

De gift wordt geacht te zijn gemachtigd indien de minister van Justitie of zijn vertegenwoordiger niet heeft gereageerd binnen een termijn van drie maanden te rekenen van het aan hem gerichte verzoek tot machtiging. De minister van Justitie bepaalt welke stukken bij het verzoek moeten worden gevoegd. Ingeval het door de vereniging toegezonden dossier niet volledig is, stelt de minister van Justitie of zijn vertegenwoordiger de vereniging daarvan bij aangetekende brief in kennis, met vermelding van de ontbrekende stukken. De termijn van drie maanden wordt opgeschort met ingang van de datum van die verzending tot aan de toezending van alle gevraagde stukken. De machtiging kan alleszins niet worden verleend indien de vereniging niet voldaan heeft aan de artikelen 3 en 9, of als zij, in schending van artikel 26novies, haar jaarrekening, vanaf haar oprichting of althans van de laatste drie boekjaren, niet ter griffie van de rechtbank van koophandel heeft neergelegd. Het bedrag bedoeld in het eerste lid kan worden gewijzigd bij een in ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Art. 17 § 1. Ieder jaar en ten laatste binnen zes maanden na afsluitingsdatum van het boekjaar, legt de raad van bestuur de jaarrekening van het voorbije boekjaar, opgemaakt overeenkomstig dit artikel, alsook de begroting van het volgende boekjaar, ter goedkeuring voor aan de algemene vergadering.

§ 2. De verenigingen voeren een vereenvoudigde boekhouding die tenminste betrekking heeft op de mutaties in contant geld of op de rekeningen, overeenkomstig een door de Koning vastgesteld model.

§ 3. De verenigingen houden evenwel hun boekhouding en maken hun jaarrekening op overeenkomstig de bepalingen van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen, wanneer bij de afsluiting van het boekjaar, met

betrekking tot ten minste twee van de volgende drie criteria de onderstaande cijfers op hen van toepassing zijn:

- 1° het equivalent, gemiddeld over het jaar, van 5 voltijdse werknemers ingeschreven in het personeelsregister dat wordt gehouden overeenkomstig het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten;
- 2° in totaal 250.000 Euro aan andere dan uitzonderlijke ontvangsten, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde;
- 3° een balanstotaal van 1.000.000 Euro.

De Koning past de verplichtingen die voor verenigingen voortvloeien uit de voornoemde wet van 17 juli 1975 aan de bijzondere aard van hun werkzaamheden en hun wettelijk statuut aan. De Koning kan bovenvermelde bedragen aanpassen aan de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijsen.

§ 4. De §§ 2 en 3 zijn niet van toepassing op verenigingen die wegens de aard van hun hoofdactiviteit onderworpen zijn aan bijzondere, uit een wetgeving of een overheidsreglementering voortvloeiende regels betreffende het houden van hun boekhouding en betreffende hun jaarrekening, voor zover zij minstens gelijkwaardig zijn aan die bepaald op grond van deze wet.

§ 5. De verenigingen moeten één of meer commissarissen belasten met de controle van de financiële toestand, van de jaarrekening en van de regelmatigheid in het licht van de wet en van de statuten, van de verrichtingen die in de jaarrekening moeten worden vastgesteld wanneer het aantal tewerkgestelde werknemers, gemiddeld over het jaar, het equivalent van 100 voltijdse werknemers ingeschreven in het personeelsregister dat wordt gehouden krachtens het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten te boven gaat, of wanneer de vereniging bij de afsluiting van het boekjaar met betrekking tot ten minste twee van de volgende drie criteria de onderstaande cijfers te boven gaat:

- 1° het equivalent, gemiddeld over het jaar, van 50 voltijdse werknemers ingeschreven in het personeelsregister dat wordt gehouden overeenkomstig het voormelde koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978;
- 2° in totaal 6.250.000 Euro aan andere dan uitzonderlijke ontvangsten, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde;
- 3° een balanstotaal van 3.125.000 Euro.

De commissarissen worden door de algemene vergadering benoemd onder de leden, natuurlijke personen of rechtspersonen, van het Instituut van bedrijfsrevisoren. De

Koning kan bovenvermelde bedragen aanpassen aan de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

§ 6. Binnen dertig dagen na de goedkeuring ervan door de algemene vergadering wordt de jaarrekening van de verenigingen bedoeld in § 3 door de bestuurders neergelegd bij de Nationale Bank van België. Overeenkomstig het voorgaande lid worden gelijktijdig neergelegd:

1° een stuk met de naam en voornaam van de bestuurders en in voorkomend geval van de commissarissen die in functie zijn;

2° in voorkomend geval, het verslag van de commissarissen.

De Koning bepaalt de nadere regels volgens welke en de voorwaarden waaronder de in het eerste en het tweede lid bedoelde stukken moeten worden neergelegd, alsmede het bedrag en de wijze van betaling van de kosten van de openbaarmaking. De neerlegging wordt alleen aanvaard indien de op grond van dit lid vastgestelde bepalingen worden nageleefd.

Binnen vijftien werkdagen na de aanvaarding van de neerlegging wordt daarvan melding gemaakt in een door de Nationale Bank van België aangelegd bestand op een drager en volgens de nadere regels die de Koning vaststelt. De tekst van de vermelding wordt door de Nationale Bank van België neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel die het dossier van de vereniging als bedoeld in artikel 26novies aanlegt en wordt bij dat dossier gevoegd.

De Nationale Bank van België reikt aan degenen die er, zelfs schriftelijk, om vragen, een afschrift in de door de Koning vastgestelde vorm uit, hetzij van alle stukken die haar op grond van het eerste en het tweede lid worden overgezonden, hetzij van de stukken als bedoeld in het eerste en het tweede lid die haar worden overgezonden en betrekking hebben op de met name genoemde verenigingen en op bepaalde jaren. De Koning stelt het bedrag vast dat aan de Nationale Bank van België moet worden betaald voor de verkrijging van de in dit lid bedoelde afschriften. De griffies van de rechtbanken van koophandel ontvangen van de Nationale Bank van België kosteloos en onverwijld een afschrift van alle stukken bedoeld in het eerste en het tweede lid in de vorm die door de Koning is vastgesteld. De Nationale Bank van België is bevoegd om, volgens de nadere regels die door de Koning zijn vastgesteld, algemene en anonieme statistieken op te maken en bekend te maken over het geheel of een gedeelte van de gegevens vervat in de stukken die haar met toepassing van het eerste en het

tweede lid worden overgezonden.

§ 7. De artikelen 130 tot 133, 134, §§ 1 en 3, 135 tot 137, 139 en 140, 142 tot 144, met uitzondering van artikel 144, eerste lid, 4° en 5°, van het Wetboek van vennootschappen zijn van overeenkomstige toepassing op de verenigingen die een commissaris hebben benoemd. Ten behoeve van dit artikel moeten de woorden "wetboek", "vennootschap" en "rechtbank van koophandel", aangewend in voornoemde artikelen van het Wetboek van vennootschappen, worden begrepen als respectievelijk "wet", "vereniging" en "rechtbank van eerste aanleg".

§ 8. De Commissie voor boekhoudkundige normen opgericht bij de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen heeft ten aanzien van de verenigingen zonder winstoogmerk tot taak de regering en het Parlement op hun verzoek of uit eigen beweging van advies te dienen, door middel van adviezen en aanbevelingen bij te dragen tot de ontwikkeling van de leer van het boekhouden en de beginselen te bepalen van een regelmatige boekhouding.

Art. 18 De rechtbank kan op verzoek van een lid, van een belanghebbende derde of van het openbaar ministerie de ontbinding uitspreken van een vereniging die:

- 1° niet in staat is haar verbintenissen na te komen;
- 2° haar vermogen of de inkomsten uit dat vermogen voor een ander doel aanwendt dan die waarvoor zij is opgericht;
- 3° in ernstige mate in strijd handelt met de statuten, of in strijd handelt met de wet of de openbare orde;
- 4° gedurende drie opeenvolgende boekjaren niet heeft voldaan aan de verplichting om een jaarrekening neer te leggen overeenkomstig artikel 26novies, § 1, tweede lid, 5°, tenzij de ontbrekende jaarrekeningen worden neergelegd vooraleer de debatten worden gesloten;
- 5° minder dan drie leden telt.

De rechtbank kan de vernietiging van de betwiste handeling uitspreken ook indien zij de eis tot ontbinding afwijst.

Art. 19 In geval van ontbinding van een vereniging door de rechtbank benoemt deze, onverminderd artikel 19bis één of meer vereffenaars die, na aanzuivering van het passief, de bestemming van het actief vaststellen. Deze bestemming kan geen andere

zijn dan die bepaald in de statuten of, bij ontstentenis van enige statutaire bepaling daaromtrent, besloten door de algemene vergadering die de vereffenaars bijeenroepen. Bij ontstentenis van een bepaling in de statuten of van een besluit van de algemene vergadering geven de vereffenaars aan het actief een bestemming die zoveel mogelijk overeenkomt met het doel waarvoor de vereniging is opgericht. De leden, de schuldeisers en het openbaar ministerie kunnen bij de rechtbank beroep instellen tegen het besluit van de vereffenaars.

Art. 19bis

De vordering tot ontbinding op grond van artikel 18, eerste lid, 4°, kan slechts worden ingesteld na het verstrijken van een termijn van dertien maanden te rekenen van de afsluiting van het derde boekjaar. De rechtbank die deze ontbinding uitspreekt, kan hetzij tot de onmiddellijke afsluiting van de vereffening beslissen, hetzij de vereffeningwijze bepalen en één of meer vereffenaars aanwijzen. Wanneer de vereffening is beëindigd, brengen de vereffenaars verslag uit aan de rechtbank, waarbij hij of zij, in voorkomend geval, aan de rechtbank een overzicht voorleggen van de waarden van de vereniging en van het gebruik ervan. De rechtbank spreekt de afsluiting van de vereffening uit. De Koning bepaalt welke procedure moet worden gevolgd voor de consignatie van de activa die de vereniging zouden toebehoren en wat er met die activa moet gebeuren ingeval nieuwe passiva aan het licht komen.

Art. 20 De algemene vergadering kan de ontbinding van de vereniging alleen uitspreken onder dezelfde voorwaarden als die welke betrekking hebben op de wijziging van het doel of de doeleinden van de vereniging. Artikel 8, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Art. 21 Tegen een vonnis waarbij de ontbinding van een vereniging of de nietigverklaring van één van haar handelingen wordt uitgesproken, kan hoger beroep worden ingesteld. Hetzelfde geldt voor een vonnis dat uitspraak doet over het besluit van de vereffenaar of de vereffenaars.

Art. 22 In geval van ontbinding van een vereniging door de algemene vergadering, wordt de bestemming van het actief, bij ontstentenis van statutaire bepalingen, vastgesteld door de algemene vergadering of door de vereffenaars, overeenkomstig artikel 19, tweede lid. De vereffening geschiedt door één of meer vereffenaars die hun

opdracht vervullen hetzij overeenkomstig de statuten, hetzij krachtens een besluit van de algemene vergadering, hetzij, bij ontstentenis daarvan, krachtens een rechterlijke beslissing die door enige belanghebbende of door het openbaar ministerie kan worden gevorderd.

Art. 23 Elke beslissing van de rechter, van de algemene vergadering of van de vereffenaars betreffende de ontbinding of de nietigheid van de vereniging, de vereffeningsovereenkomsten, de benoeming en de ambtsbeëindiging van de vereffenaars, de afsluiting van de vereffening en de bestemming van het actief wordt binnen een maand na de dagtekening ervan neergelegd overeenkomstig artikel 26novies, § 1. De akten betreffende de benoeming en de ambtsbeëindiging van de vereffenaars vermelden hun naam, voornamen en woonplaats, of, ingeval het rechtspersonen betreft, hun naam, rechtsvorm en zetel. Alle akten, facturen, aankondigingen, bekendmakingen en andere stukken die uitgaan van een vereniging in verband waarmee een beslissing tot ontbinding is genomen, vermelden de naam van de vereniging, onmiddellijk voorafgegaan of gevolgd door de woorden "vereniging zonder winstoogmerk in vereffening" of door de afkorting en de woorden "vzw in vereffening". Eenieder die in naam van een dergelijke vereniging meewerkt aan een in het vorige lid vermeld stuk waarop één van deze vermeldingen niet is aangebracht, kan persoonlijk aansprakelijk worden gesteld voor alle of voor een gedeelte van de verbintenissen die de vereniging krachtens dit stuk heeft aangegaan.

Art. 24 Het actief kan slechts worden aangewend na aanzuivering van het passief.

Art. 25 De bestemming van het actief mag de rechten van derden niet schaden. De vordering van de schuldeisers verjaart door verloop van vijf jaar te rekenen van de bekendmaking van de beslissing betreffende de bestemming van het actief.

Art. 26 Elke vordering ingesteld door een vereniging die de formaliteiten omschreven in de artikelen 10, 23 en 26novies, § 1, tweede lid, 5°, niet in acht heeft genomen, wordt opgeschort. De rechter bepaalt een termijn waarbinnen de vereniging moet voldoen aan deze verplichtingen. Indien de vereniging niet binnen die termijn aan haar verplichtingen voldoet, is de vordering niet ontvankelijk.

Art. 26bis De vereniging kan worden omgezet in één van de rechtsvormen genoemd in artikel 2 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, voor zover het gaat om een vennootschap met een sociaal oogmerk overeenkomstig artikel 164bis van dezelfde wetten. Deze omzetting laat de rechtspersoonlijkheid van de vereniging die blijft voortbestaan in de nieuwe vorm, onverlet.

Art. 26ter Het voorstel tot omzetting wordt toegelicht in een verslag dat door de raad van bestuur wordt opgemaakt en vermeld in de agenda van de algemene vergadering, die een besluit moet nemen. Bij dat verslag wordt een staat van activa en passiva van de vereniging gevoegd die niet meer dan drie maanden voordien is vastgesteld. Een bedrijfsrevisor of een accountant ingeschreven op het tableau van externe accountants van het Instituut der Accountants die door de raad van bestuur wordt aangewezen, brengt over deze staat verslag uit en vermeldt inzonderheid of daarin de toestand van de vereniging op volledige, getrouwe en juiste wijze is weergegeven. Een afschrift van die verslagen, alsook het ontwerp van statutenwijziging worden gevoegd bij de oproepingsbrief voor de algemene vergadering.

Art. 26quater § 1. Het besluit tot omzetting is onderworpen aan de voorwaarden van artikel 8, tweede en derde lid.

§ 2. Onmiddellijk na het besluit tot omzetting worden de statuten van de vennootschap vastgesteld volgens dezelfde regels. Indien zulks niet geschiedt, blijft het besluit tot omzetting zonder gevolg.

§ 3. In de oproepingsbrief voor de algemene vergadering wordt de tekst van de §§ 1 en 7 van dit artikel opgenomen.

Art. 26quinquies De bepalingen van de artikelen 170 en 171 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, zijn van toepassing.

Art. 26sexties § 1. Het netto-actief van de vereniging, zoals dat blijkt uit de staat bedoeld in artikel 26ter, moet in het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap worden opgenomen of op een onbeschikbare reserverekening worden geboekt.

§ 2. Het bedrag van dat netto-actief mag overeenkomstig het bepaalde in artikel 164quater van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, niet aan de vennoten worden terugbetaald of uitgekeerd.

Artikel 26septies De bestuurders van de vereniging die wordt omgezet, zijn niettegenstaande enig andersluidend beding, ten aanzien van de belanghebbenden hoofdelijk gehouden tot:

- 1° betaling van het eventuele verschil tussen het netto-actief van de vennootschap op het tijdstip van de omzetting en het bij de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, voorgeschreven minimumbedrag van het maatschappelijk kapitaal of van het vast gedeelte daarvan
- 2° vergoeding van de schade die het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van de overwaardering van het netto-actief, zoals dat blijkt uit de in artikel 26ter bedoelde staat;
- 3° vergoeding van de schade die het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van, hetzij de nietigheid van de omzetting wegens schending van de regels bepaald in de artikelen 13ter, eerste lid, 2° tot 4°, 144, tweede lid, 1° tot 3°, die naar analogie worden toegepast, of 170, eerste lid, van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, hetzij van het ontbreken of van de onjuistheid van de vermeldingen voorgeschreven in de artikelen 30, eerste lid, met uitzondering van het 11° en het 15° tot het 18°, 121, eerste lid, met uitzondering van het 8° tot het 12° en 170, tweede lid, van dezelfde gecoördineerde wetten.

Hoofdstuk II

Buitenlandse verenigingen zonder winstoogmerk

.....

Hoofdstuk III

Openbaarmakingsformaliteiten

Art. 26novies § 1. Op de griffie van de rechtbank van koophandel wordt een dossier gehouden voor iedere Belgische vereniging zonder winstoogmerk, in dit hoofdstuk "vereniging" genoemd, die haar zetel heeft in het arrondissement. Dit dossier bevat:

- 1° de statuten van de vereniging;
- 2° de akten betreffende de benoeming of de ambtsbeëindiging van de bestuurders, van de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen, van de personen gemachtigd om de vereniging te vertegenwoordigen en van de commissarissen;

- 3° een kopie van het register van de leden;
- 4° de beslissingen betreffende de nietigheid of de ontbinding van de vereniging, de vereffening ervan en de benoeming en de ambtsbeëindiging van de vereffenaars, bedoeld in artikel 23, eerste lid; de rechterlijke beslissingen moeten slechts bij het dossier worden gevoegd als zij in kracht van gewijsde zijn gegaan of uitvoerbaar zijn bij voorraad;
- 5° de jaarrekening van de vereniging, opgemaakt overeenkomstig artikel 17;
- 6° de wijzigingen in de in 1°, 2°, 4° en 5°, bedoelde akten, stukken en beslissingen;
- 7° de gecoördineerde tekst van de statuten na de wijzigingen ervan.

Wanneer wijzigingen optreden in de samenstelling van de vereniging wordt een bijgewerkt ledenregister neergelegd binnen één maand te rekenen van de verjaardag van de neerlegging van de statuten.

De Koning bepaalt de wijze waarop het dossier moet worden aangelegd en de vergoeding die daarvoor wordt aangerekend aan de vereniging en die niet hoger mag zijn dan de reële kostprijs. Hij kan erin voorzien dat de stukken bedoeld in het tweede lid kunnen worden neergelegd en gereproduceerd in de door Hem bepaalde vorm. Onder de voorwaarden bepaald door de Koning, hebben kopieën dezelfde bewijskracht als originele stukken en kunnen deze in de plaats ervan worden gesteld. De Koning kan eveneens toestaan dat de gegevens van het dossier die Hij bepaalt, op geautomatiseerde wijze worden verwerkt. Hij kan toestaan dat de gegevensbestanden met elkaar in verbinding worden gebracht. Hij stelt in voorkomend geval daarvoor de nadere regels vast. Eenieder kan met betrekking tot een bepaalde vereniging kosteloos kennis nemen van de neergelegde stukken. Tegen betaling van de griffierechten kan, op mondelinge of schriftelijke aanvraag, een volledig of gedeeltelijk afschrift ervan worden verkregen. Deze afschriften worden eensluidend verklaard met het origineel, tenzij de aanvrager van deze formaliteit afziet.

§ 2. De akten, stukken en beslissingen bedoeld in § 1, tweede lid, 1°, 2° en 4°, en de wijzigingen ervan, worden, op kosten van de betrokkenen, bij uittreksel bekendgemaakt in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad. Het uittreksel vermeldt:

- 1° voor de statuten of hun wijziging, de gegevens bedoeld in artikel 2, eerste lid;
- 2° voor de akten betreffende de benoeming en de ambtsbeëindiging van de bestuurders, de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen, de personen gemachtigd om de vereniging te vertegenwoordigen en de commissarissen, de gegevens bedoeld in artikel 9;

3° voor de rechterlijke beslissingen en de beslissingen van de algemene vergadering of de vereffenaars betreffende de nietigheid of de ontbinding van de vereniging of de vereffening, de auteur, de datum en het dispositief van de beslissing;

4° voor de akten en beslissingen betreffende de benoeming en de ambtsbeëindiging van de vereffenaars, de gegevens bedoeld in artikel 23, tweede lid.

De Koning wijst de ambtenaren aan die de akten, de stukken of beslissingen in ontvangst nemen en bepaalt de vorm waarin en de voorwaarden waaronder zij moeten worden neergelegd en bekendgemaakt. De bekendmaking moet binnen dertig dagen na de neerlegging plaatsvinden op straffe van schadevergoeding ten laste van de ambtenaren aan wie het verzuim of de vertraging te wijten is.

§ 3. De akten, de stukken en de beslissingen die krachtens deze titel moeten worden neergelegd, kunnen aan derden slechts worden tegengeworpen vanaf de dag van neerlegging ervan of, indien zij naar luid van deze titel ook moeten worden bekendgemaakt, vanaf de dag van bekendmaking ervan in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, behalve indien de vereniging aantoont dat die derden reeds kennis ervan hadden. Derden kunnen zich niettemin beroepen op akten, stukken en beslissingen die niet zijn neergelegd of bekendgemaakt. Die akten, stukken en beslissingen kunnen met betrekking tot handelingen verricht voor de eenendertigste dag volgend op de bekendmaking, niet worden tegengeworpen aan derden die aantonen dat zij onmogelijk kennis ervan hadden kunnen hebben. In geval van tegenstrijdigheid tussen de neergelegde tekst en die bekendgemaakt in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, kan deze laatste niet aan derden worden tegengeworpen. Zij kunnen zich evenwel erop beroepen tenzij de vereniging aantoont dat zij van de neergelegde tekst kennis hadden.

Titel II

Stichtingen

.....

Titel III

Internationale verenigingen zonder winstoogmerk

.....

Bijlage 2: Aanvraagformulier I

MOD 2.0	
 Federale Overheidsdienst Justitie	
Verenigingen en Stichtingen	
Aanvraagformulier I tot inschrijving (KBO) en/of tot bekendmaking in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad	
<p>In hoofdletters invullen en bij de eerste neerlegging ter griffie voegen</p> <p>Luik A : In alle gevallen in te vullen</p> <p>Luik B : Bekend te maken tekst in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad</p> <p>Luik C : Enkel in te vullen bij oprichting</p>	<p>Luik A Identificatie</p> <p>1° <u>Ondernemingsnummer</u> : . . .</p> <p>2° <u>Benaming</u> (voluit) : (verkort) : Evt. letterwoord :</p> <p>3° <u>Rechtsvorm</u> : - Maak uw keuze - Andere :</p> <p>4° <u>Zetel</u> : Nr : Bus : Postcode : Gemeente : Land :</p> <p>Wanneer er geen zetel in België is, het adres van de vestigingseenheid in België opgeven Straat : Nr : Bus : Postcode : Gemeente :</p> <p>De factuur voor deze bekendmaking wordt automatisch gestuurd naar het onder 4° vermelde adres. Indien het facturatieadres verschillend is, gelieve hieronder in te vullen</p> <p>Benaming : Dienst : Naam : Taal : N Straat : Nr : Bus : Ond. Nr. : _____ Postcode : Gemeente :</p>
<p>Niet invullen bij oprichting</p>	
<p>Bij voorkeur het adres van de hoofdvestiging in België opgeven</p>	
<p>Enkele tips</p>	<ul style="list-style-type: none">- De tekst wordt op een leesbare wijze getypt of gedrukt zonder schrapping noch verbetering.- Hij mag het voorgedrukte kader niet overschrijden, noch staan op de voor de griffies of het Belgisch Staatsblad voorbehouden zones.- Elke tekst moet door de bevoegde personen worden ondertekend.

Luiik B In de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad bekend te maken kopie na neerlegging ter griffie van de akte

Voorbehouden aan het Belgisch Staatsblad

Griffie

Benaming :
Rechtsvorm :
Zetel :
Ondernemingsnr :
Voorwerp akte :
Tekst :

Op de laatste biz. van Luiik B vermelden : **Recto** : Naam en hoedanigheid van de instrumenterende notaris, hetzij van de perso(o)n(en) bevoegd de vereniging of stichting ten aanzien van derden te vertegenwoordigen
Verso : Naam en handtekening.

Vermeldingen voor de griffie

Ingeschreven ter griffie van de rechtbank van koophandel van

Ondernemingsnummer :

Op

Zegel van de rechtbank

Visum van de griffier

Luik C Bijkomende gegevens in te vullen bij een eerste neerlegging van een rechtspersoon

1° Datum oprichtingsakte :

2° Verstrijken van de duur (enkel voor verenigingen en stichtingen met beperkte duur) :

3° Bestuur en vertegenwoordiging

(*)
Voor alle natuurlijke personen het Rijksregisternummer, Bis-registernummer voor niet-verblijfhouders of ondernemingsnummer voor rechtspersonen

Nummer (*)

Naam en voornaam

Hoedanigheid

4° Dagelijks bestuur (in voorkomend geval)

(*)
Voor alle natuurlijke personen het Rijksregisternummer, Bis-registernummer voor niet-verblijfhouders of ondernemingsnummer voor rechtspersonen

Nummer (*)

Naam en voornaam

Hoedanigheid

5° Boekjaar (einddatum : DD / MM) :

Ondergetekende, _____ handelend als - maak uw keuze - verklaart dat deze opgaaf volledig en naar waarheid is opgemaakt.

Gedaan te _____, op _____

(Handtekening)

Bijlage 3: Aanvraagformulier II

MOD 2.0	
 Federale Overheidsdienst Justitie	
Verenigingen en Stichtingen	
<u>Aanvraagformulier II</u> tot wijziging van de inschrijving in de KBO	
Luik A Identificatie	
<p>Met uitzondering van het ondernemingsnummer en de huidige benaming (2a) dient in het volledige formulier slechts de te wijzigen rubriek te worden ingevuld</p>	<p>1° <u>Ondernemingsnummer</u> :</p>
	<p>2° a) <u>Huidige benaming</u> (voluit) :</p> <p>b) <u>Nieuwe benaming</u> (voluit) : (afgekort) : Evt. letterwoord :</p>
<p>Bij voorkeur het adres van de hoofdvestiging in België opgeven</p>	<p>3° <u>Rechtsvorm</u> - Maak uw keuze - Andere :</p>
	<p>4° <u>Zetel</u> Straat : Nr : Bus : Postcode : Gemeente : Land :</p> <p>Wanneer de zetel zich niet in België bevindt, het adres van de vestigingseenheid in België opgeven.</p> <p>Straat : Nr : Bus : Postcode : Gemeente :</p>

Federale Overheidsdienst
Justitie

Vermeldingen voor de griffie

Ingeschreven ter griffie van de rechtbank van koophandel van

Ondernemingsnummer :

Zegel van de rechtbank Op Visum van de griffier

(*)
De letter B of E aankruisen
naargelang het een benoeming (B)
of beëindiging (E)
van de functie betreft
(**)
Voor alle natuurlijke personen
het Rijksregisternummer,
Bis-registernummer
voor niet-verblijfhouders
of ondernemingsnummer
voor rechtspersonen
(***)
Datum waarop de benoeming of
beëindiging van de functie ingaat

Luik C Bijkomende gegevens

1° Datum oprichtingsakte:

2° Verstrijken van de duur (enkel voor verenigingen en stichtingen met beperkte duur) :

3° Bestuur, vertegenwoordiging en vereffening (+ wettelijk vertegenwoordiger bijkantoor)

(*)	Nummer (**)	Naam en voornaam	Hoedanigheid	Datum (***)
--				
--				
--				
--				
--				

4° Dagelijks bestuur (in voorkomend geval) :

(*)	Nummer (**)	Naam en voornaam	Hoedanigheid	Datum (***)
--				
--				
--				
--				
--				

5° Boekjaar (einddatum : DD / MM) :

6° Datum vrijwillige ontbinding :

7° Datum sluiting vereffening :

Ondergetekende, handelend als - maak uw keuze -, verklaart dat deze opgaaft volledig en naar waarheid is opgemaakt.

Gedaan te , op

(Handtekening)

Bijlage 6: Staat van de ontvangsten en uitgaven

UITGAVEN	BEDRAG	ONTVANGSTEN	BEDRAG
Goederen en diensten		Lidgeld	
Bezoldigingen		Schenkeningen en legaten	
Diensten en diverse goederen		Subsidies	
Andere uitgaven		Andere ontvangsten	
Totaal uitgaven	0	Totaal ontvangsten	0

Bijlage 7: Staat van vermogen

GENORMALISEERD MINIMAAL SCHEMA VAN DE STAAT VAN HET VERMOGEN (art. 14)			
BEZITTINGEN	BEDRAG	SCHULDEN	BEDRAG
Onroerende goederen (terreinen, ...) - behorend tot de vereniging in volle eigendom - andere Machines - behorend tot de vereniging in volle eigendom - andere		Financiële schulden	
Roerende goederen en rollend materiaal - behorend tot de vereniging in volle eigendom - andere Stocks		Schulden ten aanzien van leveranciers	
Schuldvorderingen		Schulden ten aanzien van leden	
Geldbeleggingen		Fiscale, salariele en sociale schulden	
Liquiditeiten			
Andere activa		Andere schulden	
RECHTEN			
Belofte subsidies		Hypotheken en hypotheekbeloften	
Belofte schenkingen		Gegeven waarborgen	
Andere rechten		Andere verbintenissen	

Bijlage 8: Lijst van de ondervraagde vzw's

Kleine vzw's	Radio milo
Vabco Mol: atletiek	Fietsenatelier mol
Vabco Mol : Basket	Kemp
Olympia Mol: Boogschieten	T amusent vzw
shotokan	Lokale Radio Mol
Morata	Molse Accordeon Vrienden vzw
Koninklijke tennisclub wezel	Gregorius Koor
DOK triamo	Vrienden van het Jakob Smitsmuseum
FC Bosvlinders: voetbal	Sint Iutgardis
KFC Mol	CVA Kempen
Molse reddingsclub	Buurtwerk Wezel
MOZKA	Grote vzw
Nuclea	Molse Sportinstellingen
Willibrordus	Zeer grote vzw's
CIB liga	De Witte Mol
Solaris Naturisme	Ludwina stichting
Ginvo	Markant
ZVC Artik	Nobertijnen
VV Hei Mol Sport	PC Mol
Redstar	Postula

Bijlage 9: Vragenlijst nieuwe vzw-wetgeving.

Geachte,

Als laatstejaars studente Handelsingenieur te Diepenbeek schrijf ik een thesis over de nieuwe vzw-wetgeving. Hiervoor doe ik een ondervraging bij alle Molse vzw's. Omdat er geen lijst bestaat van alle Molse vzw's, stuur ik een e-mail naar alle Molse verenigingen. Mag ik u dan ook vriendelijk verzoeken om bijgevoegde vragen zo goed mogelijk te beantwoorden en mij terug te mailen voor 15 maart. Als uw vereniging geen vzw is, maar een feitelijke vereniging, of ze is ontbonden, mag je het mij ook altijd laten weten. Ook andere contactpersonen van vzw's van Mol zijn altijd welkom.

Hartelijk bedankt voor jullie medewerking bij het opmaken van mijn eindwerk.

Met vriendelijke groeten

Katrien Boonen

Lemmensblok 37

2400 Mol

1. Wat zijn jullie concrete activiteiten?
2. Waarom hebben jullie voor een vzw gekozen?
3. Behoren jullie tot kleine, middelgrote of zeer grote vzw?
4. Hoeveel werkelijke leden telt de vzw? (= De personen die voorkomen in het ledenregister dat moet worden ingediend bij de Rechtbank van Koophandel. Zij hebben ook stemrecht op de Algemene Vergadering)
5. En hoeveel toegetreden leden telt de vzw?(= De personen die bij de vereniging zijn aangesloten, eventueel een lidkaart hebben en deelnemen aan de activiteiten van de vereniging. Zij zijn gebonden door het huishoudelijk reglement.)
6. Hoeveel werknemers hebben jullie in dienst?
7. Wat zijn volgens jullie de grootste voordelen van een vzw-statuut?
8. Wat zijn volgens jullie de grootste nadelen van een vzw-statuut?
9. Hoe werd de boekhouding gevoerd voor de nieuwe wetgeving?
10. Hebben jullie boekhoudkundige veranderingen moeten doorvoeren door de nieuwe wetgeving?
11. Wie doet jullie boekhouding? Intern of extern persoon?
12. Waar haalt de vzw zijn financiële middelen van? Vb: subsidies, lening, bijdrage leden, organiseren van activiteiten, wafelverkoop, enz.
13. Hebben jullie al ooit een lening aan gegaan bij een kredietinstelling? Zo ja, bij welke financiële instelling? Welke kredietvorm? Welke eisen werden gesteld? Welke documenten werden opgevraagd? Werd er ook een borg gevraagd?

14. Welke veranderingen hebben jullie moeten doorvoeren omwille van de nieuwe wetgeving?
15. Hebben jullie de wijzigingen ivm de statuten zelf veranderd of hebben jullie dit laten doen? Extra kosten?
16. Hebben jullie iets veranderd aan doelomschrijving? Van vage doelomschrijving naar precieze doelomschrijving, Hoe interpreteren jullie dat?
17. Wat vindt u van de nieuwe werking via Internet omtrent documenten? (downloaden formulieren)
18. Wat is jullie opinie over de nieuwe wetwijzigingen? Wat is er volgens u verbeterd en wat is er verslechterd?
19. Wat zou u nog willen veranderen aan wetgeving?
20. Vindt u dat door de nieuwe wetgeving de controles van belastingen en BTW anders verlopen? Vb: Frequentere controle, grondigere controle, enz..

Bijlage 10: Interview met financiële instelling.

1. Hoe gaan jullie de kredietwaardigheid van een vzw na?
2. Welke documenten moet een vzw voorleggen bij de aanvraag van een lening? En is dit een verschil met voor de nieuwe wetwijziging?
3. Wat met een vzw die geen dubbele boekhouding kan voorleggen?
4. Zijn er voor vzw's speciale kredieten die voor hen in aanmerking komen?
5. Wordt er gevraagd naar een persoonlijke of gemeentelijke borg?
6. Als een vzw een rekening courant wil openen, welke documenten vragen jullie dan? Wie kan er geld afhalen van die rekening? Vragen jullie de statuten op van een vzw? Werken jullie dan ook met volmachten?
7. Vzw's kunnen ook beleggen? Promoten jullie dat?

Bijlage 11: Interview met griffie van de rechtbank van koophandel.

1. Hoeveel vzw's zijn er bij jullie op de griffie?
2. Hoeveel vzw's hebben de wijzingen al doorgevoerd?
3. Hoeveel ontbonden vzw's zijn er vanaf 2003?
4. Wat gebeurt er met de vzw's die hun wijzingen niet doorvoeren?
5. Wat doen jullie met de neergelegde dossiers van de vzw's? Wat is jullie taak?
6. Wat gebeurt er met de dossiers bij de griffie?
7. Worden de dossiers opgevraagd door bepaalde personen?
8. Wat zijn de meest gemaakte fouten?

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen en uw akkoord te verlenen.

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

De nieuwe vzw-wetgeving :een analyse op juridisch, boekhoudkundig en fiscaal vlak

Richting: **Handelsingenieur**

Jaar: **2006**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt houdt in dat ik/wij als auteur de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij kan reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

U bevestigt dat de eindverhandeling uw origineel werk is, en dat u het recht heeft om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. U verklaart tevens dat de eindverhandeling, naar uw weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

U verklaart tevens dat u voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen hebt verkregen zodat u deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal u als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze licentie

Ik ga akkoord,

Katrien BOONEN

Datum: